

Alueellinen taiteen edistäminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:9

Selvittäjä Pertti Palttila

Alueellinen taiteen edistäminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:9

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto / *Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen*

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

ISBN 978-952-485-666-9 (PDF)

ISSN 1797-951X (Verkkajulkaisu)

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:9

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
9.1.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Selvittäjä Pertti Palttila	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
	Toimeksiantaja Opetusministeriö	
	Toimielimen asettamispv 30.10.2008	Dnro 40/240/2008
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Alueellinen taiteen edistäminen		
Julkaisun osat Muistio + liitteet		
Tiivistelmä Tarkoituksena oli laatia alueellisen taiteenedistämisen toimijakentstä selvitys, joka kartoittaa: <ul style="list-style-type: none"> - alueellisen taide- ja kulttuurikentän toimijat, mm. alueelliset taidetoimikunnat, taiteen ja kulttuurin aluekeskukset sekä muut keskeiset alueelliset taide- ja kulttuuritoimijat - kentän tilanteen ja mahdolliset kehittämistarpeet - hyvät käytännöt ja niiden laajemmat soveltamismahdollisuudet sekä - yhteistyömahdollisuudet. Selvitys tuli toteuttaa 31.12.2008 mennessä yhteistyössä opetusministeriön ja taiteen keskustoimikunnan kanssa. Selvitysmies haastatteli sitä varten laajasti toimijakenttää eri puolilla maata pidetyissä tapaamistilaisuuksissa. Tilaisuuksia oli yhteensä 19 ja ne pidettiin 26.11.2008–8.1.2009 välisenä ajanjaksona. Tapaamistilaisuuksista on laadittu yhteenvetomuistiot, jotka ovat raportin liitteenä. Selvityksessä tarkastellaan kentän tilannetta ja mahdollisia kehittämistarpeita. Tässä yhteydessä tarkastellaan keskeisten toimijoiden kuten alueellisten taidetoimikuntien, Suomen kulttuurirahaston ja Svenska Kulturfondenin, maakunnan liittojen, aluetaidemuoseiden, taiteen aluekeskusten, lastenkulttuuriverkoston sekä kuntien roolia alueellisessa taiteen edistämisessä. Raportissa esitellään tapaamistilaisuuksissa ja taustamateriaalissa esille tulleita hyviä käytäntöjä ja niiden soveltamismahdollisuuksia, toimijoiden keskinäisen yhteistyön kehittämismahdollisuuksia samoin kuin tulevaisuuden toimintamalleja. Raportissa esitetään seuraavia ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi: <ul style="list-style-type: none"> - Alueellisten taidetoimikuntien asemaa on vahvistettava lisäämällä tehtäviä ja siirtämällä resursseja toimikuntien käyttöön. - Läänintäiteilijajärjestelmää on kehitettävä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. - Kansainvälisyttä on lisättävä ja tehostettava alueellisessa toiminnassa. - Kulttuurin ja taiteen merkitys on tunnustettava tärkeänä tekijänä valtakunnan- ja aluekehityksessä. - Taidehallintoa uudistettaessa ja kehitettäessä alueellisen taiteen edistämisen edellytykset on turvattava laajalla alueellisella yhteistyöllä. - Alueellisen taiteen edistämisen kehittämiseen liittyvät jatkotoimenpiteet on aloitettava välittömästi. 		
Avainsanat alueellinen, taiteen edistäminen, yhteistyö		
Muut tiedot		
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:9	ISSN 1797-951X	ISBN 978-952-485-666-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 78	Kieli suomi	Hinta Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetusministeriö

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
9.1.2009

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Utredare Pertti Paltia	Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättande av 30.10.2008	Dnro 40/240/2008	
Publikation (även den finska titeln) Regionalt konstfrämjande (Alueellinen taiteen edistäminen)			
Publikationens delar Promemoria + bilagor			
Sammandrag <p>Syftet var att utföra en utredning om aktörerna inom det regionala konstfrämjandet som kartlägger</p> <ul style="list-style-type: none">- aktörerna på det regionala konst- och kulturfältet, bl.a. regionala konstkommissioner, regioncentra för konst och kultur samt övriga centrala regionala konst- och kulturaktörer- situationen på fältet och eventuella behov av utveckling- goda förfaranden och mera omfattande möjligheter att tillämpa dem samt- möjligheter till samarbete. <p>Utredningen skulle utföras före 31.12.2008 i samarbete med undervisningsministeriet och centralkommissionen för konst. Utredningsmannen intervjuade ett stort antal aktörer vid evenemang på olika håll i landet. Evenemangen var sammanlagt 19 och de hölls under perioden 26.11.2008–8.1.2009. Sammandragspromemorior har gjorts upp över evenemangen och ingår som bilaga till rapporten.</p> <p>I utredningen granskas situationen ute på fältet och eventuella behov av utveckling. I detta sammanhang granskas vilken roll de centrala aktörerna har, t.ex. de regionala konstkommissionerna, Finska Kulturfonden och Svenska Kulturfonden, förbunden på landskapsnivå, de regionala konstmuseerna, regioncentren för konst, barnkulturnätverket samt kommunernas roll i det regionala konstfrämjandet. I rapporten presenteras de goda förfaranden som kommit fram vid evenemangen och i bakgrundsmaterialet och möjligheterna att tillämpa dem, möjligheterna att utveckla aktörernas inbördes samarbete liksom även koncepten för framtiden.</p> <p>I rapporten ges följande förslag till fortsatta åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none">- de regionala konstkommissionernas ställning ska stärkas genom utökade uppgifter och resursöverföring,- systemet med länskonstnärer ska utvecklas i samarbete med tredje sektorn,- internationalismen ska utökas och effektiviseras i den regionala verksamheten,- kulturens och konstens betydelse ska erkännas som en viktig faktor i den riksomfattande och regionala utvecklingen,- vid reformeringen och utvecklandet av konstförvaltningen ska förutsättningarna för konstfrämjande tryggas genom ett omfattande regionalt samarbete samt- fortsatta åtgärder i anslutning till utvecklandet av det regionala konstfrämjandet ska omedelbart inledas.			
Nyckelord regionalt, konstfrämjande, samarbete			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:9	ISSN 1797-951X	ISBN 978-952-485-666-9 (PDF)	
Sidoantal 78	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisningsministeriet	

Sisältö

1	<u>Johdanto</u>	6
2	<u>Tapaamistilaisuudet alueilla</u>	9
3	<u>Kentän tilanne ja mahdolliset kehittämistarpeet</u>	10
4	<u>Hyvät käytännöt ja niiden soveltamismahdollisuudet</u>	17
5	<u>Yhteistyömahdollisuudet</u>	19
6	<u>Tulevaisuuden vaihtoehtoisia toimintamalleja</u>	21
7	<u>Ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi</u>	23
	Liite 1. Muistio tapaamistilaisuuksista	26
	Liite 2. Osallistujat alueellisissa tapaamistilaisuuksissa	65
	Liite 3. Luettelo alueellisista toimijoista	74

1 Johdanto

Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto teki allekirjoittaneen kanssa 30.10.2008 sopimuksen, jonka tarkoituksena on laatia alueellisen taiteenedistämisen toimijakentästä selvitys, joka kartoittaa:

- alueellisen taide- ja kulttuurikentän toimijat, mm. alueelliset taidetoimikunnat, taiteen ja kulttuurin aluekeskukset sekä muut keskeiset alueelliset taide- ja kulttuuritoimijat
- kentän tilanteen ja mahdolliset kehittämistarpeet
- hyvät käytännöt ja niiden laajemmat soveltamismahdollisuudet sekä
- yhteistyömahdollisuudet.

Selvitys tuli toteuttaa 31.12.2008 mennessä yhteistyössä opetusministeriön ja taiteen keskustoimikunnan kanssa. Allekirjoittanut laati selvityksen ja haastatteli sitä varten laajasti toimijakenttää.

Tiukasta aikataulusta johtuen esitin alueellisten taidetoimikuntien pääsihteereille toivomuksen tavata alueellisia toimijoita mahdollisimman paljon alueellisissa yhteistapaamisissa. Ilmoitin olevani valmis käymään myös kahdenkeskiset keskustelut ja haastattelut kunkin toimijan kanssa. Ilmoitin olevani kiinnostunut kaikesta kirjallisesta materiaalista, jota toimijoilla on kartoitukseen liittyvistä suunnitelmista, linjauksista sekä ideoista. Kartoittaakseni alueelliset toimijat eri puolilla maata mahdollisimman kattavasti toivoin saavani erityisesti apua alueellisilta taidetoimikunnilta ja maakunnan liitoilta. Pyysin myös välittämään viestiäni eteenpäin siinä tapauksessa, että yhteydenottoni ei tavoittanut kaikkia keskeisiä toimijoita.

Selvitystyön alkuvaiheessa laadin luettelon alueellisista taiteen edistämisen toimijoista ja niiden yhteyshenkilöistä. Myöhemmin tätä luetteloa on selvitystyön kuluessa täydennetty ottaen huomioon toimijakentän alueellinen erilaisuus. Yhteyshenkilöluettelon laadinta osoittautui haastavaksi ja aikaa vieväksi. Tarkoitus oli ottaa yhteyttä sähköpostitse henkilökohtaisesti mahdollisimman moneen toimijaan. Tämän lisäksi olin pyytänyt alueellisilta taidetoimikunnilta apua alueellisten tapaamisten järjestämisessä. Valmistelin myös yhteistyössä taidetoimikuntien kanssa aikataulua, jonka puitteissa kiersin alueilla tapaamassa alueelliset taide- ja kulttuurikentän toimijat. Tämä lopulta toteutui yllättävän hyvin. Haluan tässä yhteydessä esittää erityiset kiitokset alueellisten taidetoimikuntien pääsihteereille ja muulle henkilökunnalle, jotka auttoivat minua tapaamistilaisuuksien kokoon kutumisessa, järjestämisessä ja raportoinnissa.

Laatimani luettelo alueellisen taiteen edistämisen keskeisistä toimijoista käsitti yhteyshenkilöt alueellisista taidetoimikunnista (13), alueellisista elokuvakeskuksista (12), alueellisista valokuvakeskuksista (10), alueellisista tanssin keskuksista (5), lastenkulttuuriverkostosta (Taikalamppu-verkosto, 10), alueorkestereista (1), alueteattereista (5), aluetaidemuseoista (16), maakunnan liitoista (19 + 2 ruotsinkielistä liittoa), Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastoista (17) sekä Svenska Kulturfondenin alueellisista asiamiehistä (3). Aikataullisista syistä jouduin rajaamaan laatimastani luettelosta pois muun muassa seuraavia alueellisia toimijoita: maakuntamuseot, maakuntakirjastot, kansalais- ja työväenopistot, taiteilijajärjestöt, kulttuuri- ja sivistysjärjestöt, oppilaitokset ja korkeakoulut, taidelaitokset, yritykset ja yhteisöt, festivaalit sekä muut kunnat kuin maakuntien keskuskunnat, riippumatta niiden merkityksestä taiteen ja kulttuurin edistämässä alueella. Useisiin tapaamistilaisuuksiin osallistui myös näiden toimijoiden edustajia, sillä kutsut lähettäneistä alueellisista taidetoimikunnista osa halusi kutsua tilaisuuksiin laajemminkin edustajia. Tähän en nähnyt mitään estettä, päinvastoin.

Heti ensimmäisistä yhteydenotoista lähtien alueilta saamani palaute oli hyvin aktiivista ja myönteistä selvitystyötäni kohtaan. Alueilla arvostettiin erityisesti sitä, että toimijoilla oli tilaisuus henkilökohtaisesti kertoa omasta toiminnastaan, sen haasteista sekä yhteistyöstä. Havaitsin myös useammassa tilaisuudessa, että tämänlaatuisia alueellisia tapaamisia eri toimijoiden välillä oli kaivattu. Ymmärtääkseni muutamassa tapaamisessa toimijat sopivatkin yhteisten tapaamisten jatkamisesta. Selvästi oli havaittavissa alueellisia eroja yhteistyön laadun suhteen. Myös erot kolmannen sektorin määrässä ja toiminnan luonteessa eri alueiden välillä olivat suuria. Yleisesti ottaen kolmannen sektorin toimijoita oli huomattavasti vähemmän Itä- ja Pohjois-Suomessa. Sen sijaan pääkaupunkiseudun ammattitaiteilijoiden lukumäärä ja monipuolisuus sekä kolmannen sektorin toimijoiden määrä olivat huomattavat muuhun maahan verrattuna.

Tapasin runsaat kaksi sataa taiteen edistämisen alueellisten toimijoiden edustajaa 19 eri tilaisuudessa eri puolilla Suomea. Olen sen lisäksi saanut taustamateriaalia myös niiltä toimijoilta, jotka eivät ole tilaisuuksiin päässeet. Tämän perusteella voin todeta, että taiteen edistämisen nykytilassa ja tulevaisuudessa alueilla on monista syistä johtuen huomattavia haasteita. Tästä syystä selvityksen tekeminen juuri nyt oli tarpeellista.

Käytettävissä olleesta lyhyestä ajasta huolimatta uskon voivani esittää tässä raportissa joitakin seikkoja, jotka edellyttävät jatkokeskusteluja sekä alueilla että valtakunnan tasolla. Mielestäni tähän antaa hyvän mahdollisuuden hallitusohjelmassa olevat monet maininnat kulttuurin ja taiteen sekä kansalaisjärjestöjen aseman vahvistamisesta. Samoin opetusministeriössä parhaillaan loppusuoralla oleva kulttuuripoliittinen strategiatyö tarjoaa ajankohtaisia aineksia muun muassa taidehallinnon kehittämiseksi. Valmisteilla oleva aluehallinnon uudistus omalta osaltaan on luomassa uudenlaista hallinnollista viitekehystä alueellisiin toimintoihin.

Keskeisessä asemassa alueellisessa taiteen edistämässä ovat tekijät eli taidelaitokset, taiteen aluekeskukset, kolmannen sektorin yhteisöt ja yksittäiset toimijat, maakunnan liitot sekä kunnat, jotka vastaavat asukkaidensa hyvinvoinnista. Kansainvälinen ja kansallinen taloudellisen tilanteen heikkeneminen panee myös eri osapuolet miettimään uusia yhteistyön muotoja toiminnan vahvistamiseksi.

Lähetin joulukuun puolessavälissä tapaamistilaisuuksiin osallistuneille toimijoille vastattavaksi muutaman lisäkysymyksen koskien maakunnan liiton roolia, alueellisen taidetoimikunnan tehtäviä ja toimialuetta sekä eri toimijoiden alueellista yhteistyötä. Sain kysymyksiini vastauksia 30 toimijalta.

Seuraavissa luvuissa käyn lyhyesti läpi tapaamistilaisuuksissa, kirjallisissa taustamateriaaleissa sekä saamissani vastauksissa esille tulleita näkökohtia liittyen toimijakentän tilanteeseen ja mahdollisiin kehittämistarpeisiin, hyviin käytäntöihin ja niiden soveltamismahdollisuuksiin sekä yhteistyömahdollisuuksiin.

Lopuksi teen ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi. Pyrin esittämään myös eri yhteyksissä esille nousseita kysymyksiä jatkopohdiskelua varten. Haluan korostaa sitä, että tämä kartoitus on syytä nähdä eräänlaisena esiselvityksenä, joka voisi auttaa alueellisen yhteistyön edistämässä taiteen ja kulttuurin osalta. Uskoakseni toimijat alueilla ovat valmiita jatkamaan keskustelua toiminnan kehittämistä ja yhteistyöstä.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia, jotka ovat edesauttaneet tätä kartoitusta osallistamalla tapaamistilaisuuksiin tai muuten kommentoimalla ja toimittamalla materiaalia. Kartoitustehtävä oli mielenkiintoinen ja myönteinen kokemus.

2 Tapaamistilaisuudet alueilla

Tilaisuuksista ovat sekä raportin laatija että alueellisten taidetoimikuntien edustajat laatineet omat muistiinpanot. Tässä raportissa ja sen liitteessä on hyödynnetty näitä muistiinpanoja.

Kaikkien tilaisuuksien ohjelma oli suurin piirtein samanlainen. Taidetoimikunnan edustajan alkupuheenvuoron jälkeen selvitysmies käytti alustuspuheenvuoron. Esityksessä käytiin pääpiireissään läpi taidehallinnon nykytilanne, yhteenveto keskeisistä taiteenedistämisen toimijoista, suunnitelmia uusiksi taiteen aluekeskuksiksi sekä joitakin vaihtoehtoisia ajatelmia tulevaisuuden toimintamalleiksi. Tämän jälkeen käyttivät alueelliset toimijat kukin puheenvuoron, jossa esittelivät ajankohtaisia kysymyksiä omasta organisaatiostaan, sen haasteista sekä yhteistyömahdollisuuksista. Tämän jälkeen käytiin keskustelua.

Keskimäärin tilaisuuksiin osallistui noin 10 henkilöä. Poikkeuksen muodostivat Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan tilaisuus runsaalla 20 osallistujalla, Pirkanmaa noin 20 osallistujalla sekä Varsinais-Suomen tilaisuus lähes 50 osallistujalla. Jonkin verran oli erillistapaamisia yksittäisten toimijoiden kanssa. Näitäkin tapaamisia oli eniten Varsinais-Suomen tapaamisen yhteydessä. Muistiot tapaamistilaisuuksista sekä luettelot tapaamistilaisuuksiin osallistuneista ovat tämän raportin liitteinä.

3 Kentän tilanne ja mahdolliset kehittämistarpeet

Tapaamistilaisuuksien, taustamateriaalin sekä erilliskeskustelujen perusteella voidaan todeta kentän tilanteesta joitakin yleisiä huomioita, jotka seuraavassa eivät välttämättä ole tärkeysjärjestyksessä.

Kartoitukselle oli olemassa yleinen tarve. Se kävi ilmi jo heti ensimmäisten yhteydenottojen jälkeen ja vahvistui tapaamiskierroksen aikana. Myös eri toimijoiden näkökannat olivat hyvin samansuuntaiset eikä alueellisia tai maakunnallisia eroja ollut tässä suhteessa havaittavissa.

Kansainvälinen, kansallinen ja alueellinen yhteistyö

Eri toimijoilla oli vaihtelevasti valtakunnallisia yhteyksiä. Erityisesti säännöllisesti pitivät yhteyttä vastaaviin toimijoihin alueelliset elokuvakeskukset, valokuvakeskukset, alueelliset taidemuseot, alueelliset taidetoimikunnat, Suomen kulttuurirahaston maakuntarahastot, Svenska Kulturfondenin asiamiehet, tanssin aluekeskukset sekä lastenkulttuurikeskukset osana Taikalamppu-verkosta. Viimeksi mainituilla tanssin aluekeskuksilla ja lastenkulttuurikeskuksilla valtakunnallinen yhteydenpito oli valtionavustuksen ehtona.

Yllättävää sen sijaan oli se, etteivät maakunnan liittojen kulttuuriasioista vastaavat pitäneet säännöllisesti yhteyttä valtakunnallisesti, vaikka liittojen tehtävänä on muun muassa maakunnan edunvalvonta. Ilmeisesti liitot pääsääntöisesti kokivat toiset liitot lähinnä kilpailijoiksi.

Kansainvälisyys oli suhteellisen heikosti esillä yleensä alueellisessa taiteen edistämisessä ja kulttuuritoiminnassa. Merkittävimmän se nousi esille pohjoisissa maakunnissa eli Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla Merenkurkun alueella, Pohjois-Karjalassa Karjalan tasavallan suuntaan, Etelä-Savossa, Kymenlaaksossa sekä Etelä-Karjalassa Pietarin suuntaan. Muissa maakunnissa kansainvälisyys oli pääasiassa yksittäisten toimijoiden, erityisesti taidelaitosten toiminnassa merkittävää.

Maakunnat eroavat huomattavasti toisistaan väestörakenteen, etäisyyksien sekä toimijoiden määrän suhteen. Erityisen merkittävää oli havaita, että ei pelkästään ammattitaiteilijoiden sijoittumisen, vaan myös kolmannen sektorin toimijoiden suhteen oli merkittäviä eroja. Erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa kolmannen sektorin toimijat ovat vähentyneet viime vuosikymmeninä huomattavasti, mikä asettaa painetta julkisille organisaatioille korvata näitä toimijoita. Tämäkään ei välttämättä toimi kulttuurin ja taiteen edistämisen alueella, sillä useat kunnat ovat vähentäneet kulttuurin alueella toimivan henkilöstön todella

vähiin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että alueilla ei ole toimivaa yhteyshenkilöverkostoa, joka voisi tilata alueellista taidetoimintaa harjoittavista taidelaitoksista esityksiä, näyttelyitä tai muuta toimintaa. Toisaalta tätä tilannetta on pyritty korjaamaan toteuttamalla muun muassa rakennerahastotuilla ja muilla kehittämisvaroilla hankkeita. Ne kuitenkin loppuvat aikanaan ja toisaalta keinotekoisien hanketoimintojen toteuttamisesta haluttaisiin päästä eroon. Vastaavasti keskisessä, läntisessä ja eteläisessä Suomessa on runsaasti kolmannen sektorin toimijoita, joiden ongelmana yleensä on henkilöstö- ja talousresurssien vähäisyys sekä vähäinen yhteistyö muiden alueen toimijoiden kanssa.

Alueilla ei pääsääntöisesti ole yhteistyötä keskeisten rahoittajien kesken. Yhteistyö tuntuu yleensäkin olevan taiteen edistämisen alueella enemmän poikkeus kuin sääntö. Tämä on voinut johtaa siihen, että aina, kun halutaan uuden tyyppistä toimintaa paikallisesti tai alueellisesti, on normaalina ratkaisuna uuden organisaation perustaminen. Näin väkisininkin toimijoiden kenttä hajautuu ja yhä useammat toimijat kilpailevat vähäisistä resursseista.

Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska Kulturfondenin rooli

Suomen Kulttuurirahaston Kannatusyhdistyksen johtokunta on hyväksynyt keväällä 2008 periaatteet, joiden mukaan rahasto lähivuosina harjoittaa omaa kulttuuritoimintaa. Rahastolla on seuraavat painopisteet: vastuu kansallisesta ja yhteiskunnallisesta eheydestä, lasten ja nuorten kulttuuriharrastus, kulttuurin nostaminen marginaalista yhteiskunnan ytimeen sekä uhanalaisen kulttuuripääoman vaaliminen. Nämä periaatteet näkyvät käytännössä maakunnissa sekä maakuntarahastojen apurahojen jaossa ja omassa toiminnassa että keskusrahaston valtakunnallisissa hankkeissa, kuten kirjatalkoot ja Myrsky-hanke. Viimeksi mainittu painottuu syrjäytymisuhan alaisten nuorten kulttuuriharrastusten tukemiseen. Kullakin maakuntarahastolla on omat konkreettiset painotukset, jotka noudattavat edellä mainittuja yleisiä painopisteitä.

Ongelman muodostaa useissa maakunnissa se, että usein julkiset toimijat hakevat apurahoja, kun kolmannen sektorin toimijoita ei ole hakijoina. Maakuntarahastot suhtautuvat pääsääntöisesti kielteisesti tuen myöntämiseen julkiselle toimijalle, kuten kunnalle. Rahaston piirissä tästä käydään jatkuvasti keskustelua. Toisaalta rahastot ovat yhteistyöhaluisia tukemaan suurempia maakunnallisia hankkeita.

Svenska Kulturfondenin toiminta keskittyy pääosin ruotsinkielisen väestön pääasiallisille asuinalueille eli Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Varsinais-Suomen, Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan rannikkoseuduille sekä pääkaupunkiseudulle. Rahastolla on kolme alueasiamiestä. Rahasto pyrkii vahvistamaan ruotsinkielisen väestönosan kulttuuri- ja taidetoimintaa tukemalla yhteisöjä, taiteilijoita sekä harrastajia. Rahasto korostaa kielen ja kulttuurin vahvaa yhteyttä. Rahaston toimintaperiaatteet ovat muuten hyvin samanlaiset kuin Suomen Kulttuurirahastolla.

Maakunnan liittojen rooli

Mielenkiintoinen kysymys on maakunnan liiton rooli taiteen ja kulttuurin edistämässä. Kaikissa maakunnissa maakunnan liitto on kuntien yhteisesti perustama. Liitoilla on lakisääteisiä kehittämistehtäviä ja kaavoitustehtäviä, mutta niiden toimintaa ei ole valtiovallan taholta mitenkään rajattu. Eri maakunnissa on koettu eri tavoin liiton mahdollisuudet olla edistämässä kulttuuria myös toimijana. Aktiivisina kulttuurin tukijoina ja toimijoina ovat muun muassa Etelä-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Karjalan liitto ja Etelä-Karjalan liitto. Viimeksi on tässä suhteessa aktiiviseksi edistäjäksi ja toimijaksi ryhtynyt Uudenmaan liitto,

joka kulttuuristrategiassaan on nostanut kulttuurin ja taiteen edistämisen yhdeksi keskeiseksi alueellisen kehittämisen moottoriksi. Päinvastaisesta roolista lähinnä kulttuurin rahoittamisessa ensisijassa vetovoimatekijänä voidaan esimerkkeinä mainita Pirkanmaan liitto ja Pohjois-Savon liitto.

Aluetaidemuseoiden rooli

Aluetaidemuseoiksi nimetyt taidemuseot saavat korotettua valtionavustusta alueellisen toiminnan hoitamiseen. Taidemuseoilla on sopimukset olemassa tästä toiminnasta. Museoviraston ja Valtion taidemuseon kanssa. Nykyiset sopimukset on laadittu vuosiksi 2007–2010. Sopimukset ovat luonteeltaan yleisluonteisia ja niiden liitteinä ovat taidemuseoiden omat tarkemmat suunnitelmat. Ongelmaksi muodostuu erityisesti kunnallisten museoiden osalta se, että valtionavustus menee kunnalle, joka ei välttämättä anna vastaavia resursseja yleensä taidemuseon toimintaan ja erityisesti alueelliseen toimintaan. Eri taidemuseoissa saatetaan nähdä alueellinen toiminta enemmän irrallaan museon normaalista toiminnasta, mikä edelleen heikentää taidemuseoiden aluetaidemuseotoimintaa. Näyttää myös siltä, että aluetaidemuseotoiminnassa eri taidemuseoilla on toiminnan sisällössä eroja sen suhteen, miten laaja-alaisena taidemuseon rooli nähdään kuvataiteen ja koko visuaalisen kulttuurin osalta.

Taiteen aluekeskusten rooli

Erityisesti lastenkulttuurikeskuksissa Taikalamppu-verkostossa sekä tanssin aluekeskuksissa on esiintynyt ongelmia paikallisen rahoituksen ja keskusten alueellisten tehtävien hoitamisen välillä. Ilmeisesti tässä suhteessa on uusissa rahoituspäätöksissä edellytetty paikallisen rahoituksen sitomista selkeämmin keskusten toimintaan. Myös hyvien käytäntöjen saattamisessa muiden verkoston toimijoiden tietoon ja käyttöön lienee ollut eroja.

Alueelliset elokuvakeskukset ja alueelliset valokuvakeskukset joutuvat rahoittamaan toimintaansa julkisten avustusten ohella merkittävästi omalla varainhankinnalla. Tätä ei sinänsä koeta ongelmana, mutta erityisesti lastenkulttuurin edistämässä aluekeskukset ovat kovin eriarvoisessa asemassa keskenään ja suhteessa Taikalamppu-verkostoon. Elokuvakeskukset tekevät yhteistyötä keskenään elokuvien esittämisessä ja vastaavasti valokuvakeskukset näytelytoiminnassa.

Kolmannen sektorin EU-hankkeet

Useat kolmannen sektorin toimijat ovat kiinnostuneita osallistumaan EU-hankkeisiin sekä kansainväliseen kulttuurivaihtoon laajemminkin. Ongelman tässä suhteessa muodostaa usein se tosiasia, ettei toimijalla ole tarvittavaa omarahoitusosuutta. Toisaalta niissäkin tapauksissa, joissa on onnistuttu hankkimaan omarahoitus kuntoon ja saatu läpi merkittävä EU-hanke, ongelmaksi voi muodostua väliaikaisrahoitus hankkeen aikana. EU-tukien maksamista joudutaan odottamaan useiden kuukausien ajan ja vastaavasti hankkeen kulut on suoritettava välittömästi. Valokuvakeskus Nykyaika Tampereelta on toteuttamassa jo neljättä kertaa EU:n kulttuuriohjelmasta rahoitettua Backlight-hanketta hankkeen vetäjänä. Yhdistys on laatinut hyvin kuvaavan selostuksen ongelmista EU-hankkeiden omarahoituksessa ja välirahoituksessa sekä niiden ratkaisumahdollisuuksista. Tilanne on vaikeutumassa edelleen, kun lainarahoituksen saaminen on ongelmallista.

Alueellisten taidetoimikuntien rooli

Valtioneuvoston asetuksen (1237/2007) 8. §:ssä on määritelty alueellisten taidetoimikuntien tehtävät seuraavasti:

Alueellisen taidetoimikunnan tehtävänä on:

- 1 seurata ja arvioida taiteen yleistä kehitystä toimialueellaan;
- 2 edistää taiteen harjoittamista ja harrastamista toimialueellaan sekä tähän liittyvää tiedotusta ja julkaisutoimintaa;
- 3 edistää yhteistyötä taide- ja kulttuurielämän ja muiden toimijoiden kesken toimialueellaan;
- 4 laatia ja toimittaa taiteen keskustoimikunnalle vuosittain perusteltu ehdotus valtion talousarvioesitykseen taiteen edistämisen määrärahoista ja toimikunnan hallintomäärärahoista;
- 5 jakaa toimikunnan käytettäviksi osoitettujen määrärahojen rajoissa taiteilija- ja kohdeapurahoja sekä muita avustuksia;
- 6 valvoa jakamiensa varojen käyttöä;
- 7 edistää kansainvälistä toimintaa toimialueellaan;
- 8 antaa lausuntoja ja selvityksiä taidetta koskevista asioista;
- 9 ottaa työsopimussuhteinen läänintaiteilija ja muut taidetoimikuntaan työsopimussuhteessa olevat henkilöt;
- 10 suorittaa ne muut taiteen edistämistä koskevat tehtävät, jotka opetusministeriö tai taiteen keskustoimikunta toimikunnalle antaa.

Alueellisten taidetoimikuntien toimialue käsittää kaksi maakuntaa Oulun läänissä, Hämeessä, Uudellamaalla ja Kaakkois-Suomessa sekä kolme maakuntaa Pohjanmaalla. Uudellamaalla on Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntien lisäksi myös pääkaupunkiseutu, joka muodostaa merkittävän taiteen keskittymän koko maassa. Lapin taidetoimikunnan toimialue kattaa myös saamelaisalueen. Alueellisten taidetoimikuntien rooli toimialueillaan on pääsääntöisesti suhteellisen näkyvä. Kuitenkin käytettävissä olevat taiteen edistämisen määrärahat ovat melko vähäiset. Toimikuntien jäsenet saavat työstään lähinnä kokouspalkkiot, mikä ei korvaa esimerkiksi apurahapäätösten valmisteluun käytettyä aikaa. Läänintaiteilijajärjestelmä on toiminut suhteellisen hyvin. Läänintaiteilijat on koettu tärkeiksi toimijoiksi taiteen ja kulttuurin kentällä erityisesti edustamallaan taiteenaloilla ja maaseudulla, jossa kunnalliset kulttuurisihteerit ovat hävinneet. Alueellisille taidetoimikunnille toivottiin merkittävämpää asemaa alueellisessa taiteen edistämisessä ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Alueellisten toimijoiden kirjo

Alueellisessa taiteen edistämisen kentässä oli yleisesti ottaen huomattava määrä toimijoita, joiden roolit ja tehtävät sekä käytettävissä olevat henkilöstö- ja muut resurssit olivat ongelmalliset. Muun muassa taiteen aluekeskukset ovat syntyneet eri aikakausina ja toiminnan rahoituksessa on merkittäviä eroavuuksia. Keskusteluissa nousi esille erilaisten vaihtoehtojen tarpeellisuus alueellisten toimijoiden vahvistamisessa. Erityisesti oltiin huolestuneita nykyisten toimijoiden pitkäjänteisen toiminnan turvaamisesta sekä yhteistyön vahvistamisesta.

Ohessa on luettelo taiteen edistämisen alueellisista toimijoista, mikä osoittaa kentän monimuotoisuuden (luettelo yksityiskohtaisemmin liitteenä):

- alueellisia taidetoimikuntia 13
- alueellisia elokuvakeskuksia 12
- alueellisia valokuvakeskuksia 10
- alueellisia tanssin keskuksia 5 (Sisä-Suomi 2)
- lastenkulttuurikeskuksia (Taikalamppu-verkosto) 10 (vuoden 2008 lopussa)
- alueorkestereita 1
- alueteattereita 5
- aluetaidemuseoita 16
- maakunnan liittoja 19 (+ 2 ruotsinkielistä liittoa sekä saamelaiskäräjät)
- SKR:n maakuntarahastoja 17
- Svenska Kulturfondenin alueellisia asiamiehiä 3

Kehittämistarpeita

Seuraavat kehittämistarpeet alueellisessa taiteen edistämisessä korostuivat kartoituksen aikana:

Maakunnan liittojen maakuntaohjelmiin toivottiin saatavan selkeät tavoitteet kulttuurin ja taiteen merkityksestä vetovoimatekijänä, kilpailukyvyn vahvistajana sekä hyvinvoinnin lisääjänä.

Maakunnan yhteistyöryhmään (MYR) toivottiin lähes poikkeuksetta taiteen tai kulttuuritoiminnan asiantuntijaa arvioimaan maakunnallisia kehittämishankkeita. Vastakkaisiakin näkökantoja ilmeni, mutta ei niin runsaasti.

Alueellisessa vastin- tai omarahoituksessa valtion rahoittamassa alueellisessa toiminnassa toivottiin järjestelmää, jossa rahoitus voitaisiin osoittaa esimerkiksi maakunnan liiton kautta tai seudullisena kuntien sopimina osuuksina. Esitettiin myös näkemyksiä, että erityisesti Pohjois-Suomessa tulisi valtion tuki porrastaa suurten etäisyyksien aiheuttamien kustannusten huomioimiseksi. Tällöin paikallinen ja alueellinen rahoitusosuus pysyisi kohtuullisena.

Aluekeskusten ja yleensäkin vakiintuneen toiminnan rahoitukseen tulisi löytää keinoja, joilla toiminnan rahoitus olisi pitkäjänteisempää, esimerkiksi 3–5 vuodeksi. Lastenkulttuurikeskusten osalta tähän on päästykin, mutta erityisesti elokuvakeskusten ja valokuvakeskusten sekä monien muiden toimijoiden osalta toimintaan tarvittavat valtionosuudet ja -avustukset ovat harkinnanvaraisia ja ne on haettava vuosittain. EU-hankkeiden valmisteluun ja hakemiseen sekä hankkeiden toteuttamiseen tulisi luoda aitoja edellytyksiä sekä kolmannelle sektorille että kulttuuri- ja taidelaitoksille. Tällä tavoin voitaisiin aidosti kehittää toimintoja sekä saada aikaan hyödyllisiä kansainvälisiä kontakteja sekä kulttuurivaihtoa alueille.

Alueellisten toimijoiden yhteistyötä tulisi vahvistaa muun muassa säännöllisillä tapaamistilaisuuksilla 1–2 kertaa vuodessa. Informaatiota voidaan lisätä myös yhteisten nettiportaalien ja tietopankin avulla.

Aluetaidemuseoiden, -orkesterien sekä -teatterien alueellista toimintaa tulisi vahvistaa laitosten sisäisessä toiminnassa. Alueelliseen toimintaan myönnettyjen määrärahojen seuranta tulisi tehostaa siten, että alueelliseen toimintaan myönnetyt valtionavut ohjautuvat

tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti taidemuseoiden mahdollisuuksia toimia koko visuaalisen kulttuurin alueella tulisi vahvistaa kehittämällä yhteistyötä muiden visuaalisen alan toimijoiden kanssa.

Olisi toivottavaa löytää keinoja seudulliseen tai alueelliseen yhteistyöhön eri toimijoiden osalta niin, että kuntien tai maakuntien rahoituksen ehdot eivät aseta esteitä järkevälle toiminnalle ja sen rahoitukselle.

Alueellisten taidetoimikuntien asemaa tulisi vahvistaa siten, että ne voisivat nykyistä enemmän huolehtia laissa ja asetuksessa mainituista tehtävistä ja toimia valtion aluehallintoviranomaisena omalla toimialallaan. Tämä edellyttää päätösvallan vahvistamista sekä henkilöstö- ja määräraharesurssien lisäämistä. Alueellisten taidetoimikuntien toimialueita ei sinänsä ole tarvetta muuttaa. Alueellisen taidetoimikunnan toimialueen kattaessa useamman maakunnan alueen, on kuitenkin huolehdittava siitä, että eri maakuntien ominaispiirteet ja painotukset toiminnassa voidaan ottaa riittävästi huomioon. Yleisesti toivottiin taidetoimikuntien asiantuntijaroolin taiteen edistämisessä olevan myös tulevaisuudessa vahva. Siksi taidetoimikuntien jäsenten nimitysvallan antamista maakunnan liitoille ei yleisesti pidetty perusteltuna.

Hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita

Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa on useita kulttuuria käsitteleviä kohtia, jotka suoraan vaikuttavat alueelliseen taiteen edistämiseen. Seuraavassa otteita hallitusohjelmasta:

- Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa kehitetään koko maassa tavoitteena alueellinen ja sukupuolten välinen tasa-arvoisuus ja hyvä saavutettavuus.
- Tuetaan kansalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa toimintaa etenkin erityisryhmien osalta. Aatteellisten, yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä kehitetään.
- Kulttuuripolitiikalla tuetaan taiteen ja kulttuuriperinnön monimuotoisuutta, kulttuurilaitoksia, eri väestöryhmät ja alueet kattavien palvelujen toteuttamista, luovuuden kehittymistä, kansalaistoimintaa sekä taloudellista kasvua.
- Luovaa taloutta vahvistetaan ja kulttuurin kansantaloudellista merkitystä lisätään edistämällä kulttuurivientiä ja -yrittäjyyttä.
- Kulttuuri- ja taidelaitosten asema sekä taiteen vapaan kentän toimijoiden toimintamahdollisuudet turvataan.
- Vahvistetaan kirjastojen roolia lähipalveluina ja kansalaisten oppimisen, tietohuollon ja kulttuurin monipalvelujärjestelmänä. Kirjastojen perustamiskustannusten erillisrahoitus säilytetään.
- Lasten ja nuorten kulttuuritoiminnan, taidekasvatuksen ja turvallisen mediaympäristön edellytyksiä parannetaan. Taiteen soveltavaa käyttöä edistetään poikkihallinnollisesti.

Useimmat edellä mainituista hallitusohjelman tavoitteista ovat nousseet esille alueta-paamisten yhteydessä. On oletettavissa, että jossain määrin eri taiteen aloilla ja eri toimijoilla näkemykset eroavat siitä, miten toiminnat pitäisi järjestää. Tässä suhteessa on varmasti myös alueellisia eroja havaittavissa. Tämä ei kuitenkaan saa tarkoittaa sitä, että keskustelusta luovutaan mahdollisten eriävien näkemysten vuoksi. Keskeistä on se, että toiminnan

kehittämisessä keskitytään sisältökysymyksiin. Tältä pohjalta voidaan löytää parhaimmat ja tulokselliset toimintamallit sekä rakenteet.

Keskeiset haasteet

Keskeisiksi haasteiksi kartoituksessa nousivat seuraavat seikat:

- 1 Maakuntien rakenteellisista ja muista eroavuuksista sekä yhteiskuntamuutoksista johtuvan eriarvoistumisen vahvistuminen kulttuuri- ja taidetoiminnoissa ilman erityistoimia; Aluetoimijoiden sirpaloitumiskehityksen, toimijoiden suuren määrän, erilaisten hallinnollisten rakenteiden sekä yhteistyön puutteen haitalliset vaikutukset;
- 2 Rahoituksen, myös valtionrahoitusjärjestelmien epätasapuolisuus ja valvonnan heikkous;
- 3 Aluetoimijoiden, erityisesti kolmannen sektorin toimijoiden, taloudelliset ja muut resurssiongelmat, jotka korostuvat EU-hankkeissa;
- 4 Aluekehityksestä vastaavien maakunnan liittojen kulttuuriin liittyvän roolin epäyhtenäisyys ja selkiytymättömyys;
- 5 Saamelaismuseo Siidan kommentit esitettyihin lisäkysymyksiin (ks. liite) edellyttävät erillisselvitystä ja mahdollisia jatkokeskusteluja opetusministeriön, muun taidehallinnon ja Saamelaiskäräjien kesken.

4 Hyvät käytännöt ja niiden soveltamismahdollisuudet

Alueellisessa taiteen edistämisessä on havaittavissa runsaasti hyviä käytäntöjä eri alueilla ja eri toiminnoissa. Niitä tulisi kyetä vahvistamaan, vakinaistamaan sekä soveltamaan valtakunnallisesti. Verkostoituminen sekä alueellisesti että valtakunnallisesti on varmin tae hyvien käytäntöjen leviämisestä ja vahvistumisesta.

Maakunnan liiton kulttuuristrategian laatiminen laajalla toimijoiden yhteistyöllä ja strategian huomioiminen maakuntaohjelmaa sekä maakunnallisen kehittämisen painopisteitä asettaessa luo myönteisen perustan vuorovaikutukselle. Useissa maakunnissa on tästä toimintatavasta myönteisiä kokemuksia. Maakuntien yhteistyöryhmissä (MYR) kulttuurin alueen asiantuntemus on koettu hyödylliseksi. Soveltaminen kaikissa maakunnissa lienee täysin mahdollista, mikäli yhteinen näkemys tästä on löydettävissä.

Alueellisten taidetoimikuntien läänintaiteilijajärjestelmästä on pääsääntöisesti myönteisiä kokemuksia. Erityisesti tuottajapainotteisuus on auttanut taiteellisten kehittämishankkeiden ja monipuolisen yhteistyön toteuttamisessa. Läänintaiteilijoiden toiminta yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa taiteen soveltavan käytön edistämisessä on tuottanut hyviä tuloksia.

Taiteen soveltavassa käytössä on eri puolilla maata suoritettu onnistunutta kokeilutoimintaa muun muassa lääninhallitusten, alueellisten taidetoimikuntien, Suomen kulttuurirahaston, taiteen aluekeskusten, yksittäisten taiteilijoiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten kesken. On syntynyt toimivia käytäntöjä ja malleja, joita voitaisiin soveltaa laajemminkin. Ennaltaehkäisevät ja kustannuksia vähentävät vaikutukset tunnustetaan, mutta toistaiseksi rahoituksen järjestäminen pysyväisluonteiseen toimintaan on ratkaisematta.

Taiteen eri aluekeskuksissa ja Taikalamppu-verkostossa erityisesti lastenkulttuurin alueella sekä taiteen perusopetuksessa on syntynyt hyviä käytäntöjä, joita pitäisi saada sovellettua kaikissa kunnissa ja erityisesti kouluissa. Opettajien täydennyskoulutuksen kehittäminen on yksi väline edistää näiden käytäntöjen hyödyntämistä.

Opetusministeriön käytäntö päättää useammaksi vuodeksi tanssin aluekeskusten ja lastenkulttuuriverkoston rahoituksesta on koettu oikeaksi käytännöksi, mikä mahdollistaa pitkäjänteisemmän toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen. Vastaavasti eräiden kaupunkien palvelu- tai yhteistyösopimuskäytäntö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on koettu toimijoiden keskuudessa myönteiseksi toimenpiteeksi. Se helpottaa toiminnan suunnittelua ja vähentää byrokratiaa. Näitä käytäntöjä toivotaan voitavan toteuttaa laajemminkin sekä taidehallinnossa että kuntasektorilla.

Taiteen osaamis- tai toimijakeskittymistä on saatu hyviä tuloksia. Niissä toteutuu sama

ilmiö, mistä on hyviä kokemuksia teknologiakeskusten osalta. Syntyy innovaatioita, uusia toimintatapoja sekä yhteistyötä ja yhteisymmärrystä. Kukin toimija voi säilyttää oman sisällöllisen itsenäisyyden. Yhteiset tilat mahdollistavat monia käytännön yhteistyömuotoja, jotka voivat tehostaa toimintaa ja säästää kustannuksissa. Tästä muun muassa Oulussa, Kajaanissa ja Hämeenlinnassa on saatu hyviä kokemuksia. Maakuntien keskuskaupungit ovat avainasemassa taiteen osaamiskeskusten muodostumisessa.

Aluetaidemuseoiden, alueteattereiden, alueorkesterien, maakuntamuseoiden ja maakuntakirjastojen kokemukset, tietämys ja yhteydet ovat arvokasta pääomaa alueellisen toiminnan kehittämisessä sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla.

Muiden maiden taiteen ja kulttuurin alueellisessa toiminnassa on varmasti paljon erinomaisia käytäntöjä, jotka soveltuisivat hyödynnettäviksi Suomessa. Joillakin aloilla on kehitetty kansainvälisiä tietopankkeja hyvien käytäntöjen hyödyntämiseksi. Tätä tulisi harkita sovellettavaksi myös sekä valtakunnallisessa että alueellisessa taiteen edistämisessä. Tähän tarvitaan ajantasaista ja luotettavaa tietoa hyvistä käytännöistä ja niistä saaduista kokemuksista.

5 Yhteistyömahdollisuudet

Avainkysymyksiä yhteistyön lisäämisen osalta ovat yhteistyöstä saatava hyöty omalle toiminnalle, omat tarpeet, muiden toimijoiden tuntemus, yhteistyön vaatimat kustannukset ja vaikutukset käytettävissä oleviin henkilöresursseihin.

Alueellisen edunvalvonnan, taiteen yleisen kehittämisen sekä suurempien hankkeiden rahoituksen osalta yhteistyötä ja yhteydenpitoa tarvitaan erityisesti maakunnan liiton, TE-keskuksen, Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahaston, tarvittaessa Svenska Kulturfondenin sekä alueellisen taidetoimikunnan kesken. Yhteistyön muotoina voisivat olla säännölliset tapaamiset, yhteiset neuvottelut isommista hankkeista sekä yhteinen ohjelmatyö.

Toimijoiden neuvonnan, taiteilijoiden tukemisen, koulutuksen ja taidekasvatuksen osalta tarvitaan yhteistyötä alueellisen taidetoimikunnan, taiteilijajärjestöjen sekä oppilaitosten ja taiteen perusopetusta antavien toimijoiden välillä. Erityisesti yritystoiminnan edellytysten, taiteilijoiden sosiaalisten etuuksien ja verotuksen osalta tulisi neuvontaa saada myös asianomaisista viranomaisista mahdollisimman joustavasti. Tässä muun muassa yhteiset koulutustilaisuudet ovat erinomainen yhteistyön muoto.

Tapahtumien, näyttelyiden, esitysten ja muun toiminnan järjestämisessä yhteistyötä tarvitaan toimijoiden, tilojen ylläpitäjien, rahoittajien sekä tiedotusvälineiden kesken. Useissa tapauksissa läänintaiteilijat ovat kyenneet antamaan hyödyllistä käytännön apua toimijoille. Toimijoiden keskinäinen yhteistyö edesauttaa merkittävästi tapahtumien, näyttelyiden ja muun toiminnan järjestämistä. Yhteistyöllä on saavutettavissa säästöjä.

Luovan toiminnan tukeminen edellyttää yhteistyötä valtakunnallisella tasolla työ- ja elinkeinoministeriön ja opetusministeriön välillä sekä alueellisella tasolla TE-keskusten, maakunnan liittojen, korkeakoulujen, seudullisten kehitysyhtiöiden, kuntien, alueellisten taidetoimikuntien ja toimijakentän kesken.

Taiteen soveltavan käytön edistäminen edellyttää sosiaali- ja terveyssektorin toimijoiden valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla sisällyttävän taiteen soveltavan käytön osaksi normaalia toimintaa ja sen rahoitusta. Taiteen toimijoiden eli taiteilijoiden, taiteilijaryhmien sekä taidelaitosten tehtävänä olisi lähinnä asiantuntijatoiminta, koulutus yhdessä ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa sekä varsinaisesta taiteellisesta toiminnasta vastaaminen.

Taiteen harrastustoiminnassa yhteistyökumppaneina ensisijassa olisivat alueelliset taide-toimikunnat, kunnat, kansalais- ja työväenopistot, taiteen aluekeskukset, maakuntakirjastot sekä harrastajayhteisöt. Aktiivinen harrastustoiminta edistää myös ammattitaiteen asemaa ja kiinnostavuutta sekä tarjoaa työtilaisuuksia ammattitaiteilijoille.

Taiteen keskustoimikunnalla ja valtion taidetoimikunnalla valtakunnallisesti, alueellisilla taidetoimikunnilla toimialueillaan sekä kunnilla paikallisesti tulee olla päävastuu yhteistyön

käynnistämisestä silloin, kun se nähdään tarpeelliseksi. Useampi alueellinen taidetoimikunta yhdessä voisivat ottaa vastuun toimialueitaan laajemman yhteistyön käynnistämisestä ja ylläpitämisestä. Seutukunnilla tarvitaan yhteistyötä yli kuntarajojen ja tästä yhteistyöstä kuntien yhteinen seutuhallinto voisi ottaa vastuun. Seutukuntien kulttuurihankkeiden pilottihankkeita onkin käynnistetty sisäministeriön, sitten TEM:n alaisessa AKO-verkostossa.

Alueellisen taidetoimikunnan yhtenä tehtävänä on edistää kansainvälistä toimintaa toimialueellaan. Kansainvälisessä yhteistyössä kukin toimija on ensisijaisesti vastuussa toiminnasta, mutta mikäli alueella tarvitaan laajempaa eri toimijoiden yhteistyötä, siitä tulisi sopia erikseen toimijoiden ja toiminnan rahoittajien kesken.

6 Tulevaisuuden vaihtoehtoisia toimintamalleja

On nähtävissä useampia näkökulmia tai toimintamalleja, joita toteuttamalla voitaisiin pyrkiä saavuttamaan asetetut tavoitteet. On tarpeellista pohdiskella näitä erilaisia toimintamalleja ja käydä myös laajaa alueellista ja valtakunnallista keskustelua siitä, mitkä toimintamallit soveltuvat parhaiten toteutettavaksi sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Jossain määrin aluetapaamisissa keskustelua asiasta syntyi, mutta käytettävissä oleva aika ei sallinut syvällisempää keskustelua malleista.

Esimerkkejä mahdollisista tulevaisuuden toimintamalleista:

- vahvistetaan nykyisen mallin pohjalta resursseja ja yhteistyötä, laajennetaan esittävien taiteiden ja visuaalisten taiteiden sekä lastenkulttuurin aluetoiminta koko maan kattavaksi
- vahvistetaan alueellisten toimijoiden resursseja siten, että ne voivat tilata tarvitsemansa palvelut paikallisilta, alueellisilta tai valtakunnallisilta toimijoilta
- jaetaan valtakunnalliset taiteen edistämisen painopisteet yksittäisten alueellisten toimijoiden vastuulle
- perustetaan alueelliset taiteen edistämisen keskuksia ja määritellään niille tehtävät ja toimivalta
- perustetaan em. keskuksia maakunnan liittojen yhteyteen
- kilpailutetaan alueellinen taiteen edistäminen
- säilytetään nykyinen tilanne
- annetaan alueellisen toiminnan näivettyä vähä vähältä, jolloin vain populaarit projektit selviävät

Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä arvioimaan tai suunnittelemaan tarkemmin erilaisia toimintamalleja. Riittänee, kun voidaan todeta, että alueellisen toiminnan vahvistamiseen on löydettävissä erilaisia ratkaisuja ja että niitä kannattaisi tarkemmin selvittää.

Osa nykyisistä taiteen aluekeskuksista ja muista alueellisista toimijoista kattaa koko Suomen, osa ei näin tee. Alueellinen kartoitus, sen yhteydessä saadut kontaktit ja käydyt keskustelut antavat aiheen olettaa, että alueilla toimijat ovat valmiita käymään keskustelua siitä, miten parhaiten voidaan turvata hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet taiteen ja kulttuurin aseman vahvistamisesta sekä saavutettavuuden ja yhteisöllisyyden edistämisestä.

Mikäli halutaan vahvistaa alueellista tasa-arvoa kulttuurin saavutettavuuden, taidelaitosten ja taiteen toimijoiden toimintaedellytysten turvaamisen osalta, tarvitaan alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä, mahdollisesti toimintojen uudelleen organisointia sekä resursien uudelleen arviointia.

7 Ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi

Alueellisten taidetoimikunnan asemaa on vahvistettava lisäämällä tehtäviä ja siirtämällä resursseja toimikuntien käyttöön

Opetusministeriön ja muun taidehallinnon toimivaltuuksia ja tehtäviä järjesteltäessä uudelleen on erityisesti selvitettävä, miten alueellisten taidetoimikuntien asemaa vahvistetaan toimivallan, tehtävien ja resursoinnin osalta.

Asetuksessa määrätyt tehtävät antavat alueelliselle taidetoimikunnalle keskeisen roolin alueellisessa taiteen edistämisessä. Kuitenkaan taidetoimikuntien asema aluehallintoviranomaisena ei ole nykyisellään käytännössä riittävän selkeä ja vahva. Alueellisen taidetoimikunnan roolia ja toimivaltaa vahvistaa ja selkeyttää seuraava toimivallan määrittely:

Alueellisen taidetoimikunnan tehtävänä on toimia opetusministeriön ja taiteen keskustoimikunnan alaisuudessa taidehallinnon alueyksikkönä ja aluehallintoviranomaisena, hoitaa asetuksella erikseen määrätyt alueelliseen toimintaan kohdistuvien valtionavustusten myöntämis- ja valvontatehtävät sekä suorittaa muut taiteen edistämiseen liittyvät tehtävät.

Nykyisten asetuksessa määrättyjen tehtävien lisäksi alueelliselle taidetoimikunnalle esitetään seuraavia tehtäviä:

- 1 seurata alueorkestereille, aluetaidemuseoille, taiteen aluekeskuksille, lastenkulttuurikeskuksille sekä kunnille ja yhteisöille taiteen edistämisen aluetoimintaan opetusministeriön, taiteen keskustoimikunnan sekä valtion taidetoimikuntien myöntämien valtionavustusten käyttöä,
- 2 tehdä tarvittaessa esityksiä asianomaisille valtionavustusta myöntäneille toimielimille mahdollisista toimenpiteistä,
- 3 myöntää valtionavustukset toimialueellaan järjestettäville kulttuuritapahtumille tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa sekä tehdä ehdotus niiden toimialueellaan järjestettävien kulttuuritapahtumien valtionavustuksista, joista taiteen keskustoimikunta tai opetusministeriö tekee päätöksen,
- 4 tehdä määräaikaista yhteistyösopimuksia yhteisöjen kanssa läänintaiteilijoiden palkkaamisesta alueelle myönnettyjen kiintiöiden puitteissa,
- 5 nimetä edustajansa maakunnan yhteistyöryhmään (MYR) ja toimialueellaan toteutettaviin kulttuuri- ja taidealojen EU:n rakennerahastohankkeiden ohjausryhmiin sekä osallistua toimialueensa suuralueyhteistyöhön.

Edellä mainitut tehtävät vahvistavat alueellisten taidetoimikuntien roolia taidehallinnon alueellisena hallintoviranomaisena. Samalla vahvistetaan alueellista päätöksentekoa sekä

lisätään valtionavustusten käytön seuranta ja valvontaa.

Tehtävien laajennuksen osalta tarvitaan opetusministeriön ja muun taidehallinnon kesken lisäselvityksiä. Muutokset olisivat mahdollisia toteuttaa aikaisintaan koskien vuoden 2010 avustuksia.

Taidetoimikunnan jäsenten asiantuntijaroolin säilyttämistä on yleisesti pidetty tärkeänä myös tulevaisuudessa. Tästä syystä on selvitettävä, millä edellytyksillä voidaan korvata taidetoimikunnan jäsenten päätöksenteon valmisteluun käyttämän ajan aiheuttama ansiotulojen menetyt sekä tältä ajalta muun muassa aiheutuvat lastenhoidon kustannukset, kuten kunnallishallinnossa on käytäntönä. Jäsenten nimittäminen tulee edelleen säilyttää opetusministeriöllä, jonka tulee nimityksiä tehdessään varmistaa mahdollisimman monipuolinen eri taideohjelmien asiantuntemus, alueellinen edustavuus sekä taidehallinnon yhtenäisyys.

Läänintaiteilijajärjestelmää on kehitettävä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa

Läänintaiteilijajärjestelmää pidetään yleisesti varsin onnistuneena ja hyödyllisenä. On myös todettu, että tarpeet tuottajatyyppeihin toimintaan ovat lisääntyneet eri puolilla maata. Jotta toimintaa edelleen voitaisiin kehittää, on selvitettävä, voidaanko alueellisten taidetoimikuntien läänintaiteilijavakansseista ja henkilötyövuosista osa osoittaa alueella oleville toimijoille käytettäväksi läänintaiteilijan palkkaamiseen tai vastaavan palkkasumman käyttämiseen alueelliseen taiteen edistämiseen taidetoimikunnan määrittelemillä taiteenaloilla. Näin vahvistettaisiin kolmannen sektorin toimijoiden toimintaedellytyksiä. Tätä tarkoittava ehdotus on edellä huomioitu alueellisten taidetoimikunnille määrättävissä tehtävissä. Vastaavasti osa henkilötyövuosista pitää jättää taidetoimikuntien käyttöön taiteen edistämistä koskevan päätöksenteon valmisteluun.

Kansainvälisyyttä on lisättävä ja tehostettava alueellisessa toiminnassa

Kansainvälisyys ja sen kehittäminen alueellisen tason toimintana on alueellisessa taiteen edistämisessä keskeinen alue. Kartoituksen yhteydessä on käynyt selväksi, että alueilla kaivataan selkeät toimintaohjelmat tavoitteineen ja käytännön toimenpiteineen kansainvälisen toiminnan kehittämiseksi. Kullakin alueella alueellisten taidetoimikuntien tehtävänä tulee olla toimintaohjelmien toteuttaminen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Alueellisessa taiteen edistämisessä keskeinen tavoite on erityisesti nuorten taiteilijoiden ulkomaisen vuorovaikutuksen lisääminen.

Koko taidehallinnon osalta on tarvetta tehostaa kansainvälistä yhteydenpitoa ja pyrkiä myös hyödyntämään nykyistä paremmin hyvät kansainväliset käytännöt. Tässä taiteen keskuksella on luonnollisesti päävastuu.

Alueellisen toiminnan kehittämisessä ja taidehallinnon mahdollisen muun uudistamisen yhteydessä on kansainvälisyyteen kiinnitettävä erityinen huomio.

Kulttuurin ja taiteen merkitys on tunnustettava tärkeänä tekijänä valtakunnan- ja aluekehityksessä

Valtakunnallisia ja alueellisia kehittämisohjelmia laadittaessa on varmistettava, että taiteen ja kulttuurin merkitys huomioidaan nykyistä paremmin. Erityisesti taiteen edistämisen merkitys on nähtävä keskeisenä tekijänä luovien alojen yritystoiminnan kehittämisessä. Myös taiteen ja kulttuuritoiminnan myönteiset vaikutukset soveltavan käytön alueella koulutuksessa, työelämässä ja sosiaali- ja terveystoimissa edellyttävät yhteiskunnallista laaja-alaista

yhteistyötä. Erityisesti aluekehityksestä vastaavien tahojen, kuten valtion aluehallintoviranomaisten, maakunnan liittojen ja kuntien tulee huomioida taiteen ja kulttuurin merkitys kehittämissuunnitelmissaan ja -strategioissaan.

Taidehallintoa uudistettaessa ja kehitettäessä alueellisen taiteen edistämisen edellytykset on turvattava laajalla alueellisella yhteistyöllä

Alueellisen taiteen edistämisen selvittelyä on perusteltua välittömästi jatkaa laajalla yhteistyöllä. Tähän näyttäisi olevan halukkuutta ja tarvetta alueellisten toimijoiden keskuudessa.

Jatkoselvittelyssä on syytä syvällisemmin paneutua tässä raportissa esille nousseisiin haasteisiin siitä, miten vahvistetaan alueellista taidetoimintaa. Erityisenä haasteena on se, miten saamelastoimijoiden esiin nostamat kysymykset saamelaiskulttuurin osalta tulisi valtakunnallisesti ratkaista. Samalla on kiinnitettävä erityistä huomiota muidenkin kieli- ja kulttuurivähemmistöjen asemaan.

Valtakunnallisesti ja alueellisesti on selvitettävä eri toimijoiden vastuuta, yhteistyötä, resursointia sekä mahdollisia uudelleen organisoitavia. Erityisesti on tarkasteltava mahdollisuuksia jo toimivien alueellisten toimijoiden pitkäjänteisen toiminnan varmistamiseen sekä kehittämiseen.

Erityisesti aluekeskusten ja aluetoimintaan valtionavustusta saavien taidelaitosten yhteistyön kehittämiseen on jatkossa paneuduttava perusteellisesti. Alueellisen yhteistyön kehittämisestä toimialueillaan ovat ensisijaisesti yhteisesti vastuussa alueelliset taidetoimikunnat ja maakunnan liitot.

Alueellisen taiteen edistämisen kehittämiseen liittyvät jatkotoimenpiteet on aloitettava välittömästi.

Liite 1. Muistio tapaamistilaisuuksista

1. Keski-Suomen tapaamistilaisuus Jyväskylässä 26.11.2008

Keski-Suomen tapaamistilaisuudessa korostettiin sitä, että maakunnat kilpailevat keskenään vahvuuksista. Keski-Suomessa on neljä kehittämisalustaa: elinkeinot ja teollisuus, osaaminen ja koulutus, hyvinvointi (myös kulttuuri) sekä aluerakenteen kehittäminen.

Kulttuurirahaston toiminnassa korostuvat toisaalta keskusrahaston rooli ja toisaalta maakuntarahaston osalta aluetematikka. Keskustelussa nähtiin mahdolliseksi Keski-Suomen liiton ja maakuntarahaston yhteiset hankerahoitukset.

Tanssin aluekeskus Keski-Suomessa on osa Sisä-Suomen tanssin aluekeskuksen toimintaa. Nyt toteutettavat kuntaliitokset vievät pohjaa pois aiemmin sovitusta toiminnan rahoituksesta. Toimiva henkilöminimi on kaksi henkilöä, mikä nyt ei toteudu.

Elokuvakeskuksessa tehdään työtä yhdistyspohjalta asiantuntijaorganisaationa ja tuotanto-osaajana. Lisäksi keskuksella on festivaaliosaamista ja taidekasvatusta. Kunnissa ei ole kulttuurityöntekijöitä, mikä työllistää aluekeskuksia. Myös tässä henkilöstöminimi on kaksi henkilöä.

Valokuvakeskuksella on yhdistyksenä palvelusopimus kaupungin kanssa muun muassa galleriatoiminnasta ja kansainvälisestä residenssistä. Valokuvakeskuksen palvelut ovat käytännöllisesti katsoen ilmaisia. Tarvitaan myös toimintamalleja, jossa on yksittäisiä projektien tuottajia vähintään kuukauden ajaksi. Kansainvälisellä LUMO-tapahtumalla on yhteistyötä taidemuseon kanssa.

Taidemuseolla on aluetaidemuseotoiminnasta sopimus vuosille 2007–2010, minkä perusteella museo saa korotettua valtionapua. Sopimukseen sisältyy monipuolisesti museon vastuuta alueellisen museo- ja visuaalisen kulttuurin edistämisestä eri muodoissa. Varsinaisten kiertonäyttelyiden määrä on vähentynyt. Tarvittaisiin alueellisen kokoelmatoiminnan strategia. Resurssit ovat vähäiset hoitaa em. tehtäviä.

Kulttuuriaitta on lastenkulttuurin toimijaverkosto. Se on seudullinen hanke ja lastenkulttuurin sateenvarjo painopisteenä monitaiteinen taidekasvatus. Valtionrahoituksen kasvattamiseen on tarvetta. Jossain määrin ovat vastakkain valtakunnallinen, alueellinen ja paikallinen kehittäminen.

Jyväskylän kulttuuritoimessa kaupunginorkesterilla eikä teatterilla ole aluetoiminnan osalta toiveita. Lastenkulttuuriverkoston osalta olisi mietittävä valtion rahoituksen vakiinnuttamista ja valtakunnallista laajentumista. Valtionosuusjärjestelmä ei mahdollista esimerkiksi kuvataidekoulun ja työväenopiston toiminnallista yhteistyötä. Taiteen aluekeskusten sopimukset rahoituksesta tulisi saada valtuustokauden pituisiksi. Kaupungin talouden kiristyminen sekä 1- ja 2-vuotisten apurahojen poistaminen on aiheuttanut paineita taidetoimikunnalle. Sen sijaan läänintaiteilijajärjestelmä on toiminut erinomaisesti.

Keskustelussa korostettiin myös seudullisten kehittämissyksiköiden olevan keskeisiä toimijoita.

2. Pohjois-Savon tapaamistilaisuus Kuopiossa 27.11.2008

Itäisen tanssin aluekeskus on toiminut hyvin ja alueen tanssitaiteilijat ovat olleet tyytyväisiä. Myöskään kilpailuasetelmaa ei ole syntynyt. Kuopion kaupungin kulttuuritoimen pyrkimystä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön lisäämiseksi aluekeskuksessa pidetään hyvänä asiana. Sen sijaan ei nähdä tarpeellisena perustaa erikseen esittävien alojen aluekeskusta tanssin aluekeskuksen lisäksi. Haasteena aluekeskuksella on aito alueellisuus. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on hyvää.

Kuopion seudulla on vahva visuaalisen kulttuurin perinne, joka näkyy pyrkimyksenä yhteistyöhön oman alueen kuvataiteilijoiden kanssa sekä kansallisella tasolla. Taidemuseot tekevät yhteistyötä lähialueella sekä kansallisesti. Kuopiossa kulttuurilaitokset ovat jääneet paitsioon ja kaupungin omille kulttuurilaitoksille ei kohdenneta valtionosuuksia täysimääräisesti. Ongelmana on myös se, että kaupunki uhkaa supistaa taidemuseon jo ennestään pientä henkilökuntaa. Henkilökunnan vähäiset resurssit ovat ongelmana myös aluetoiminnassa. Uudelleen on alettu valmistaa kiertonäyttelyitä, sillä hyviä näyttelytiloja on maakunnassa. Taidemuseolla olisi kiinnostusta monipuolistaa toimintaansa esimerkiksi lastenkulttuurin alueella. Tarvittaisiin myös yhteistyötaho, joka olisi valmis hakemaan lisärahoitusta toiminnalle. Myös yhteistyökumppaneiden suuri vaihtuvuus on hankalaa. Kuvataideopettajat ovat keskeinen yhteistyötaho maakunnassa.

Lastenkulttuurikeskus Lastun taustalla on henkilöyhdistys. Lastu on yksityinen taidekoulu ja ympäristökeskus Lapinlahdella. Kunnalla on kulttuuritahtoa, mutta ei resursseja. Lastussa on vain yksi työntekijä. Lastu kuuluu Taikalamppu-verkostoon ja sen toimialueena on koko Pohjois-Savo eli 23 kuntaa. Lastun vastuualueena on arkkitehtuuri ja muotoilu. Vähäisistä resursseista huolimatta on onnistuttu alueellisessa toiminnassa hyvin ja yhteistyökumppaneita ovat koulut, päiväkodit, kirjastot, kunnalliset kulttuurilaitokset ja jossain määrin yksityiset kulttuurihenkilöt. Yhteistyö on tiivistä myös Lapinlahden taidemuseon kanssa. Yhteistyö taidetoimikunnan kanssa on ollut toimivaa, muun muassa kulttuurikursien puitteissa. Omarahoitus muodostuu Lapinlahden kunnan, Ylä-Savon Kehityksen, Pohjois-Savon liiton ja Suomen kulttuurirahaston avustuksista. Tämän osalta jatkossa saattaa olla vaikeuksia.

VB-valokuvakeskus painottaa alueellisten valokuvataiteilijoiden esittelyä ja kiertonäyttelyt ovat oleellinen osa aluetoimintaa. Ongelmana on se, että resurssit alueelliseen työhön ovat niukat ja tukea alueelliseen toimintaan on vaikea hakea mistään. Valokuvakeskuksen rahoituksesta 1/3 tulee Kuopion kaupungilta, 1/3 valtion valokuvataidetoimikunnalta sekä 1/3 on muuta rahoitusta, pääosin julkaisutoiminnan tuottoja. Yhteistyö muiden aluekeskusten kanssa mahdollistaa valokuvakeskuksen olemassaolon. Valtakunnallisesti ollaan luomassa kriteereitä valokuvakeskusten alueellisesta toiminnasta. Valokuvakeskuksella on suunnitteilla strategia vuoteen 2012 taiteen soveltavasta käytöstä ja mediapajoista.

Elokuvakeskus ISAKilla on yhteistyötä elokuvateatteri Kuvakukon kanssa ja keskus on järjestänyt Vilimit-elokuvatapahtuman. Aikaisemmin oli aluetyöntekijä Iisalmissa, mutta siellä toiminta on loppunut. Videofestivaalit järjestetään elokuvakeskuksen toimesta. Elokuva- ja valokuvakeskuksilla on suunnitteilla alueellisia työpajoja.

Pohjois-Savon taidetoimikunnan alueena on Pohjois-Savon 23 kuntaa. Luovien toimialojen toimijoita alueella on n. 1500. Tulevaisuudessa taidetoimikunnan rooli aluekehittäjänä muiden toimijoiden rinnalla tulee korostumaan. Taidetoimikunnan mahdollisuudet monien erilaisten toimijoiden kanssa ovat hyvät, sillä taidetoimikunnassa työskentelee kolme aktiivista läänintaiteilijaa, heidän assistenttinsa sekä suunnittelija ja pääsihteeri.

Kehittämistarpeista keskeisin olisi löytää tapa edistää alueen taiteilijoiden mahdollisuutta ansaita omalla työllään nykyistä paremmin.

Yhteistyön aiheita nousi keskustelussa esille seuraavasti: tiedottaminen, yhteiset rahoitushakemukset, yhteiset luettelot kulttuurin ja taiteen yhdyshenkilöistä, yhteiset projektit/kiertueet, poikkitaiteelliset produktiot sekä yhteinen pedagogi.

SARKA-hanke (ESR-hanke, Kuopion kaupungin kulttuuripalvelujen osana) nähdään tärkeänä koko maakunnassa yhteistyötahojen kartoittamiseksi, toimivan yhteistyöverkoston luomiseksi sekä uusien yhteistyömuotojen kokeilemiseksi. Hanke on jatkoa aluekeskusten yhteistyöhankkeelle, jossa kokeiltiin monipuolisesti yhteistyötä sekä Kuopiossa että Pohjois-Savon alueella.

Alueella nähtiin ongelmaksi yhteistyön puuttuminen Pohjois-Savon liiton kanssa.

3. Lapin tapaamistilaisuus Rovaniemellä 28.11.2008

Lapin tapaamistilaisuus jakaantui kolmeen osaan. Ensimmäiseksi käytiin läpi taidetoimikunnan pääsihteerin ja läänintaiteilijoiden kanssa taidetoimikunnan toteuttamia hankkeita Lapissa sekä Barentsin alueen yhteistyötä. Seuraavaksi oli vuorossa yhteistapaaminen toimijoiden kanssa ja lopuksi keskustelu Lapin yliopiston taiteen tiedekunnan dekaanin kanssa.

Kulttuurin ja taiteen merkitys on tunnustettu ja tunnustettu Lapissa merkittävänä asuin- ja viihtyvyyteen vaikuttavana tekijänä. Yhä enemmän on yhteistyötä matkailukeskusten kanssa. Ei kuitenkaan ole riittävästi keskustelua kuntasektorilla. Kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä rooli.

Visuaalisten alojen ammattitaiteilijoille on järjestetty taidetoimikunnan toimesta monenlaista koulutusta. Myös kansainvälisyys, erityisesti Barentsin alueen yhteistyö on vahvasti esillä. Taiteilijoille on tarjolla kansainvälisiä residenssejä sekä Kalottialueella että muualla Euroopassa.

Barentsin alueen yhteistyössä on toteutettu käytännön hankkeita jo pitkään. Alueelle on syntynyt aktiivinen toimijoiden verkosto, jonka ylläpitämisessä taidetoimikunnalla on merkittävä rooli. Verkoston ylläpito on sitä tärkeämpää, mitä vähemmän on toimijoita.

Lapin Taiteilijaseurassa on noin 80 jäsentä, jotka ovat pääosin Rovaniemellä ja Kemi-Tornio alueella. Lapin yliopiston taiteen tiedekunnalla on myönteinen vaikutus taiteilijoiden pysyvyydelle sekä paluumuutolle. Mielenkiintoisia uusia yhteistyön muotoja edustaa muun muassa Galleria Metsähallituksen luontokeskuksessa Kellokkaassa Ylläksellä.

Visuaalisten alojen taiteilijoilla ongelmana on oman työn arvostaminen ja hinnoittelu. Ongelmaksi on koettu yliopiston opiskelijoiden laaja ja monipuolinen toiminta erilaisissa yhteistyöhankkeissa. Muotoilun ja käsityön laadun ja arvostuksen nostaminen on tavoitteena. Lapissa ongelmana ovat myös pitkät etäisyydet kansallisista keskuksista.

Esittävän taiteen aluekeskus nähdään Lapissa tärkeäksi hankkeeksi, koska esittävän taiteen alueella yksittäisiä taiteilijoita erityisesti sirkuksen, nukketeatterin ja tanssitaiteen alueella on harvassa ja he ovat hajallaan eri puolilla Lappia.

Saamelaitaiteen läänintaiteilijalla on tärkeä rooli pitää yhteyttä yksittäisiin saamelaitaiteilijoihin sekä tukea erityisesti saamelaislasten taideharrastuksia. Läänintaiteilijan toimipaikka on Inarissa.

Rovaniemi on Lapin keskeinen toimipiste esittävän taiteen alueella. Kaupungissa toimii Lapin nukketeatteriyhdistys, tanssiryhmä Rimpparemmi sekä osuuskuntia.

Suomen kulttuurirahaston Myrsky-hankkeen kautta on rahoitettu vuosina 2009–2010 toteutettavaa Outoguru-hanketta, joka toteutetaan nuorille suunnattuina avoimina taidepro-

sesseina Lapin kymmenessä kunnassa. Se tarjoaa nuorille taiteellisen väylän tutkia itseään omassa elinympäristössään, omaa kulttuuritaustaansa ja juuriaan pohjoisessa. Hankkeessa vetäjinä toimivat taiteen ammattilaiset. Yhteiskumppaneina hankkeessa ovat taidetoimikunnan lisäksi Lapin aluetatteri ja Kokkolan ammattikorkeakoulun teatterilinja. Kunnat ovat sitoutuneet mukaan erilaisilla kuntaosuuksilla. Myrsky-rahoituksen puitteissa tuetaan myös Rovaniemen monitaidekeskuksen maahanmuuttajanuorille suunnattua toimintaa.

Kulttuurivoimala Kemissä on järjestänyt 2000-luvulla monipuolisia taidetapahtumia, joissa muun muassa yhteisötaide, etnomusiikki ja mediataide ovat olleet esillä. Kulttuurivoimalan kunnostus jatkuu, voimalassa toimii galleria, taiteilijaresidenssi sekä mediapaja. Oulussa on suunnitteluvaiheessa Meri-Toppilan Siilon kunnostus Kulttuurivoimala-yhdistyksen toimesta. Kulttuurivoimala on toteuttanut sekä suunnittelee toteutettavaksi monipuolisia hankkeita erillisrahoitusten tuella. Rahoitusta on saatu Myrsky-hankkeesta, työvoimapoliittisena tukena, opetusministeriöstä ja opetushallituksesta. Yhteistyöhankkeena on toteutettu Laivajärvi-hanketta Laivajärven kyläyhdistyksen kanssa. Suunnitteilla on Triennale Perämeri (Perämeren 12 kuntaa ja kulttuuri- ja taidejärjestöt 2010).

Kittilässä on menossa Kulttuuria Kittilästä -hanke, jossa on tarkoitus yhdistää kulttuuria ja matkailua.

Rovaniemen kaupunginteatteri ja Lapin aluetatteri on toiminut 40 vuotta alueellisena ja kiertuetoimintaa harjoittavana teatterina. Teatterilla on aluetatterikuraattori, joka vastaa aluetatteritoiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Teatteri vieraillee vähintään kerran vuodessa kaikissa kunnissa. Myös soveltavan teatterin uusia keinoja toteutetaan. Teatterilla on käytössään koulutettu teatteri-ilmaisun ohjaaja. Nykyisin aluetatteritoimintaa joudutaan toteuttamaan vähäisemmin resurssein. Uuden teatterinjohtajan myötä aluetoimintaa on pyritty voimistamaan.

Lapin liitto on rahoittamassa useita kulttuurihankkeita. Lapin luovien alojen strategia on laadittu. Edelleen Lapin elokuvakomissio toimii Lapin liiton tukemana ja lastenkulttuuriverkostoa on aktiivisesti tuettu liiton toimesta.

Lapissa toimii maamme käytännössä ainoa alueorkesteri eli Lapin kamariorkesteri. Sillä on vuodessa konsertteja eri puolilla Lappia yhteensä noin 70. Toiminta on vakiintunutta. Lapissa järjestetään neljä jazzfestivaalia eri vuodenaikoina.

Rovaniemen kulttuuripalveluissa on lastenkulttuurilla sekä taidelaitoksilla merkittävä asema. Toimijoiden kanssa on toteutettu ostopalvelusopimukset. Lapin maakuntakirjastossa on mukana myös saamenkielinen kirjasto. Kirjastotoiminta on hyvin organisoitu myös Barentsin alueella.

Aluetaidemuseotoiminta alkoi Lapissa kokeilutoimintana vuonna 1972, mutta vasta 80-luvun alussa Rovaniemen taidemuseosta tuli Suomen toinen aluetaidemuseo. Lapin yliopiston taiteen tiedekunta aloitti vuonna 1990, taiteilijaseura perustettiin samoihin aikoihin, samoin lasten kuvataidekoulu. Ongelmina ovat pitkät välimatkat, samojen henkilöiden mukana olo monessa toiminnassa, kulttuurisihteeriverkoston puuttuminen sekä kiertonäyttelyiden vähäisyys rahoituksen puuttuessa. Taiteilijaseuralla on oma galleria, jossa pidetään yhteisiä näyttelyitä.

Elokuvan aluekeskustoiminta on vähäisesti resursoitua. Luovien alojen kehittämiseen on panostettu, mutta peruskulttuuritoiminta on jäänyt vähemmälle. Lastenkulttuuriverkoston kanssa toteutetaan Lapissa kiertuetoimintaa. Elokuva- ja mediakulttuurin alalla toimivan henkilöstön kehittäminen ja sisällöllisten seikkojen painottaminen nähdään painopisteinä.

Kolmannen sektorin osuutta korostettiin, koska siellä ovat tekijät. Lapin Taiteilijaseuralta puuttuu alueellinen työntekijä, joka välttämättä tarvittaisiin.

Lapin yliopistossa painopiste on arktisessa tutkimuksessa ja arktisessa sosiaalisessa kehityksessä. Taiteen tiedekunta pyrkii tutkimaan, mikä on taiteen rooli tässä kehityksessä. Yliopisto pyrkii vaikuttamaan ammattitaiteilijoiden aseman parantumiseen sekä kulttuurin ja matkailun vuorovaikutuksen lisäämiseen. Erityisesti vahvistetaan osaamista osallistumisessa aluekehittämiseen, kansainvälistä osaamista sekä hankeosaamista osallistumalla hankkeisiin Barentsin alueen ja laajemminkin kalottialueen kuvataideprojekteihin. Jonkin verran osallistutaan myös eurooppalaisiin hankkeisiin. Nuorten hyvinvoinnin lisääminen paikallisesti on esillä mm. Arctic children Interreg -hankkeessa, jossa myös Kuola on mukana. Uutena toimintana on kuluva talvikauden aikana kahdeksan matkailuyrityksen kanssa toteutettava ”talvitaide”, monitaiteellinen hanke. Myös julkaisutoiminnassa korostuu taide, yhteiskunta ja ympäristö.

Vuodesta 1995 lähtien yliopistossa on toiminut ympäristö, taide ja yhteisö opintokokonaisuus. Tavoitteena on kouluttaa opiskelijoita toimimaan yhdessä yhteiskunnassa muiden tahojen kanssa erityisesti ympäristökysymyksissä ja yhteisöllisyyden alueella. Samoin tavoitteena on tehdä muille osapuolille selkeämmäksi, miten taide toimii. Alku on ollut raskasta, mutta projektitoiminnan avulla on myös opittu toimimaan yhdessä. Yliopiston on hinnoiteltava toimintansa jatkossa entistä paremmin. Myös taiteilijoiden on opittava myymään palvelujaan ja osaamistaan, ei pelkästään tuotteitaan.

Taiteen tiedekunnan rahoituksesta runsas puolet tulee parhaimmillaan yliopiston ulkopuolelta ennen kaikkea monitaideprojektien kautta. Rovaniemen taidemuseon kanssa on tiedekunnalla hyvä yhteistyö museopedagogiikan hoitamisessa. Yhteistyötä on myös Siidan kanssa erityisesti tiedon visualisoinnin osalta. Myös verkko-opetusta on kehitetty TaiKin kanssa. Tromssassa on aloitettu Bachelor-tasoinen koulutus Sami alas skola. Lapin yliopisto on valmis kehittämään alueellista toimintaa, mikäli siihen nähdään kiinnostusta. Taiteen tiedekunta voisi olla mukana kehittämässä tutkimuksen strategiaa pohjoisen ekologian kestävä kehityksen, tapahtumien kehittämistyön ja tutkimustoiminnan avulla. Edelleen tiedekunta voisi olla mukana taiteilijoiden täydennyskoulutuksessa käytännön toiminnan kautta, muun muassa osallistumalla juryttämällä esimerkiksi tiehallinnon hankkeita. Taiteella on vaikutusta psyykkiseen hyvinvointiin. On oltava tekijöitä, jotka tietävät, miten taidetta ja hyvinvointia tuotetaan yhteisöllisesti.

4. Pohjois-Pohjanmaan tapaamistilaisuus Oulussa 1.12.2008

Oulun kaupunki on toteuttanut kulttuuritoiminnan uudelleenjärjestelyn, jossa taidelaitokset ovat erillisinä tuottajina. Valve on entinen Nuoriso- ja kulttuurikeskus Nuku. Kulttuurikeskus Valven tiloissa toimivat Oulun elokuvakeskus, Lasten kulttuurin keskus (Taikalamppu), Pohjoinen valokuvakeskus sekä tanssin aluekeskus. Aluekeskukset tukevat kaupungin omaa kulttuuritoimintaa ja niillä on 3-vuotinen yhteistyösopimus kaupungin kanssa. Kaupungin kulttuurihallinto on jaettu eri osioihin, joita ovat kulttuurilaitosten työ, esittävän taiteen palvelukokonaisuus sekä tallennetun kulttuurin palvelukokonaisuus. Kokonaisuuden kannalta tärkeää on suorittaa tarpeiden ja resurssien kartoitus sekä kehittämistarpeiden arviointi.

Oulun taidemuseo toimii aluetaidemuseona. Resursseja aluetaidemuseotoimintaan on olemassa, sillä museolla on aluetaidemuseotutkija. Aluetaidemuseotoiminnan käytännön toimintamuotona ovat kiertonäyttelyt ja yhteistyö alueen kulttuurisihteerien/kulttuurin yhteyshenkilöiden kanssa. Tarkoituksena on edistää kuvataiteen näkyvyyttä koko läänin alueella. Haasteena ovat pitkät välimatkat: taidemuseo maksaa kiertonäyttelyn viemisen yhteen suuntaan, tilaaja maksaa toiseen suuntaan. Museo tuottaa 10–15 kiertonäyttelyä vuodessa.

Pitkien matkojen aiheuttamat kustannukset tulisi ottaa huomioon valtionavussa alueelliseen toimintaan.

Pohjoisen valokuvakeskuksen toimialueina ovat Oulun ja Lapin läänit. Keskuksen henkilöresurssija on 1–1,5. Keskus tuottaa noin 18 valokuvanäyttelyä/vuosi. Keskus on erikoistunut pohjoiseen valokuvaan ja sillä on laaja yhteistyöverkosto. Näistä mainittakoon yhteistyö taidemuseoiden kanssa: Siida-museo, Rovaniemen taidemuseo, Aineen taidemuseo, Kemin taidemuseo ja Oulun taidemuseo. Lisäksi yhteistyötä on kirjastojen sekä eri toimijoiden kanssa, muun muassa Tanssin aluekeskuksen kanssa on yhteinen residenssi. Valokuvakeskus on mukana myös Taiteiden Yön verkostossa. Valokuvakeskuksella on 3-vuotinen yhteistyösopimus Oulun kaupungin kanssa. Sopimus edesauttaa suunnittelemaan toimintaa pitkäjänteisemmin. Alueellisen kulttuuritoiminnan rahoitusjärjestelmää toivotaan alueelliseen kehittämiseen ja toiminnan edistämiseen.

Oulun taiteilijaseura -63 ry:ssä on 140 jäsentä. PROTO – Pohjois-Suomen taideteolliset suunnittelijat ry:n jäsenet ovat Oulun ja Lapin lääneistä. Järjestöillä on yhteistyötä kirjastojen, gallerioiden ja museoiden kanssa. Ongelmana on rahoitus, sillä toiminta on vuosittaisen apurahojen varassa. Seuroilla ei ole palvelusopimusta kaupungin kanssa. Rahoituksen saaminen edellyttää mahdollisimman isoja projekteja, jolloin pitäisi olla suurempi verkosto takana. PROTO:lla on ollut näyttelytoimintaa Helsingissä, Oulussa, Rovaniemellä ja Raahessa. Kysyntää on muun muassa Lapista, mutta rajoituksena ovat pitkien välimatkojen aiheuttamat kustannukset.

Yhdistykset perustivat yhdessä Pohjoinen valokuvakeskus ry:n kanssa 25.11.2008 Oulun Visuaalisen keskuksen, jota yhdistykset ylläpitävät yhteisesti ja yhteisvastuullisesti. Keskuksen toimintamuotoina ovat taidelainaamotoiminta, joka käsittää taiteilijoiden Portfolio-kokoelman ylläpitämisen, taidelainaamotoiminnan yksityisille, lainaus- ja tuotteistamistoiminnan yrityksille ja yhteisöille sekä teosmyyntivälityksen. Toisena päätoimintana on kehittämistoiminta: keskus toimii taiteen alojen kehittämisen veturina, kokeilijana sekä yhteistyökumppanina uusissa hankkeissa ja avauksissa niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Keskus ottaa kantaa, tekee aloitteita ja esityksiä toimialan kehittämisaloihteisiin ja -suunnitelmiin ja toimii aktiivisena keskustelijana alueella ja valtakunnallisesti. Keskuksen tavoitteet verkoston vetäjänä: kiertonäyttelytoiminta, näyttelyjen tilauspalvelu paikallisella ja alueellisella tasolla sekä koko visuaalisen alan näyttelykonseptit valtakunnan ja kansainvälisellä tasolla. Valtakunnallisena toimijana: pohjoisen Suomen visuaalisen alan edustaja ja verkosto; hankkeet halutaan suuremmiksi, monivuotisiksi ja vaikuttaviksi. Kulttuuripoliittisena tavoitteena on vahva visuaalisen alan valtakunnallinen aluekeskus. Näyttelypalveluiden tuottajana: paikallis-, alue-, valtakunnan ja kansainvälisellä tasolla. Rahoitusta toiminnalle kaavailaan opetusministeriön budjettirahoituksesta, kehittämisprojektien monivuotisesta hankerahoituksesta sekä kansainvälistymisessä näyttelyviennistä ja viennin rahoituskanavista.

Pohjoisen tanssin aluekeskukseen kuuluvat Pyhäjärven täyden kuun tanssit (festivaali), JoJo–Oulun tanssin aluekeskus (VOS-teatteri), Routa (vapaa ryhmä) ja Rimpparemmi (VOS-teatteri). JoJo-teatterissa on henkilökuntaa kolme henkilöä sekä tanssin aluekeskuksen tuottaja. Taustalla rahoittajina toimivat kaupungit. Työryhmät muodostavat taiteellisen ryhmän, jolle haetaan tukea Tanssin aluekeskukselta. Aluekeskusrahat haetaan yhdessä ja rahoista katetaan kaikille yhteisiä kuluja (työntekijän kuluja). Jokaiselle organisaatiolle jaetaan rahaa. Henkilöstökulut ovat kalliita kiertuetoiminnassa ja harvoilla kunnilla on mahdollisuus tilata esityksiä. Tavoitteena on tanssitaiteen saatavuuden turvaaminen sekä tanssijoiden työllistyminen. Resurssit ovat ongelmana. Ministeriöstä saadaan 170.000 € ja kaupungeilta 3 x 33400 € sisälön tuotantoon. Yksi tuotanto maksaa noin 60.000 € (3 kk:n harjoitusjakso). Tanssitaiteen

saavutettavuutta ja soveltavaa käyttöä toteutetaan Pyhäjärvellä dementiapotilaiden hoitoon, Kajaanissa sosiaaliseen ja terveydenhoidolliseen painotukseen, Oulussa tuotantohaun kautta vanhainkoteihin liittyvään toimintaan sekä tanssin taidekasvatukselliseen käyttöön. Tuotantoryhmillä on osamaksuvelvoite. Osaksi toteutetaan myös yhteistuotantoja. Tanssin aluekeskuksella on yhteinen taiteilija-asunto Pohjoisen valokuvakeskuksen kanssa. Pohjoisen tanssin aluekeskuksen vastuualueena on valtakunnallinen tiedotustoiminta.

Oulun läänin taidetoimikunnalta muun muassa lääninhallitusten tarjoamat etuudet ovat poistuneet. Taiteen edistämisen määrärahat ovat pysyneet neljä vuotta samana, sen sijaan palkkojen korotukset ja apurahauudistus (sosiaaliturva) syövät aluerahaa. Taidetoimikuntien työskentelyyn mahdollisesti vaikuttavat taidehallinnon tehtäväjärjestelyt, aluehallintouudistus, alueelliset taiteenedistämiskeskukset sekä toimiva yhteistyö maakunnallisten kulttuurirahastojen kanssa. Vuosina 2003–2007 on saatu taidetoimikunnan hankkeille n. 700.000 ulkopuolista rahoitusta. Eräänä ongelmana ovat yhteistyöverkostot ja rahojen kierrättäminen taidetoimikunnan tilien kautta. Läänin koko, alueellisten tapahtumien järjestäminen, EU- ja kansainväliset tehtävät sekä Barentsin alueen yhteistyö muun muassa Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa antavat haasteita taidetoimikunnalle.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla on lakisäätteisiä tehtäviä, mutta koulutus-, kulttuuri- ja nuorisasiat ovat ylimääräisiä kuntien tärkeäksi katsomia osa-alueita. Liiton tehtävinä erityisesti ovat lainsäädännön seuraaminen, harkinnanvaraisten tukien ohjaaminen alueelle, aluehallinnon uudistaminen, maakuntasuunnitelmat ja -strategiat, mahdollinen taidetoimikunnan nimeäminen, alueellisten tapahtumien järjestäminen, yhteistyö kunnallisten kulttuuritoimijoiden kanssa, neuvonta, hankkeiden kehittäminen, arviointi, julkaisutoiminta sekä EU- ja kansainväliset tehtävät. Viimeksi mainituista lähinnä Barentsin alueen yhteistyö, Itämeriyhteistyö sekä tiernakaupunkihanke ovat mainittavimpia. Maakunnan liitoilla ei ole kovinkaan laajaa valtakunnallista yhteistyötä, enemmänkin kahdenvälistä yhteydenpitoa. Kaikissa liitoissa ei ole vastuuhenkilöä kulttuuriasioiden, maakuntasuhteiden hoitavien kulttuuriasioiden muiden tehtävien ohella useimmissa liitoissa.

Taikalamppu-verkoston puitteissa ollaan laatimassa kulttuurin opetussuunnitelmaa. Oulun lastenkulttuurikeskuksella kehittämistehtävänä on elokuvakasvatus, sanataidekasvatus, yhteistyö koulujen kanssa sekä kulttuurikasvatus Oulussa. Taikalamppu-verkoston 1. toimintakausi on arvioitu ja toista kautta arvioidaan parhaillaan. Erityisesti arvioinnissa ovat kohteena lastenkulttuurin saavutettavuus, tulokset ja mittarit sekä kehittäminen. 3. kaudella kiinnitetään erityistä huomiota verkoston koordinoinnin suunnitteluun sekä ulospäin näkyvyyteen. Taikalamppu-verkostolla on ollut yhteistyötä Oulun läänin taidetoimikunnan kanssa erityisesti lastenkulttuuriverkoston sekä kulttuurilaitosten lastenkulttuurivastaavien osalta. Alueellisena toimintana on Oulun taidekoulun ja taidetoimikunnan kanssa teatterikasvatushanke (3-vuotinen) kunnissa, joissa ei ole taiteen perusopetusta. Verkostolla on myös läänin kattavat nettisivut: www.kulttuurikiikari.net. Taikalamppu on toiminut jo kuusi vuotta, tavoitteena tulee olla pidemmät kaudet ja toiminnan vakiinnuttaminen. Tarkoituksena on uusien taidekasvatusmuotojen kehittäminen Oulussa, sen jälkeen näiden toimintamuotojen vienti alueille. Vastaanottajan on maksettava osa, koska Taikalamppu-raha ei yksin riitä. Menetelmien jakamista valtakunnallisesti myös selvitetään. Resursseja tähän haetaan.

Oulun Elokuvakeskus ry on toiminut jo 35 vuotta. Kajaanissa ei ole ollut elokuvakeskusta 15 vuoteen, toimintaa viedään Oulusta myös sinne. Yhteistyötä tehdään erityisesti digitalisoimishankkeissa, taiteiden yö-hankkeissa sekä Taikalamppu-verkostossa. Audiovisuaalisten toimijoiden verkosto on tärkeää. Raha on tiukalla, mutta yhteistyösopimus kaupungin kanssa mahdollistaa pitkäjänteisemmän toiminnan. Valtion tuet ovat pienempi osa,

esitystoiminnan osuus budjetista on 15 %. Valtakunnallinen yhteistyö on olennainen osa elokuvakeskuksen toimintaa.

Kansainvälinen toiminta on aktiivista eri toimijoilla ja myös yhteisesti. Taidetoimikunta ja liitto ovat mukana Barents- ja kalottiyhteistyössä. Esimerkkeinä mainittakoon läänintaitelijoiden suuret kansainväliset projektit Form Space ja Northern Cities sekä Kulttuurijuna ja Kulttuurikarnevaali. Pohjoisen valokuvakeskuksen toiminta on aina ollut kansainvälistä: tuodaan laadukkaita näyttelyjä alueelle, mutta myös viedään pohjoisen kuvaajien töitä ulkomaille resurssien puitteissa. Ilmakitarahankkeessa on mukana 20 maata. JoJo on kartoittamassa Barentsin alueen toimijoita (2-vuotinen hanke). Selvitys kattaa nettisivut, tapaamiset, ammattitanssijat, koulut, harrastajat, esitysvaihdon, vierailuesitykset, yhteistyöproduktiot eri maiden tanssijoiden kanssa, koreografivierailut, residenssivieraat. Taiteen keskustoimikunnan matka-avustuksia pitäisi kehittää siten, että taiteellinen johtaja, tuottaja ja manageri olisivat oikeutettuja myös matka-avustuksiin. PROTO on ollut mukana Sofa-messuilla Chicagossa; tähän on saatu kahtena vuonna rahoitusta opetusministeriön kulttuurivientiohjelmasta. Messuilla pitäisi olla useampana vuonna, että saisi tunnettuutta.

5. Kainuun tapaamistilaisuus Kajaanissa 2.12.2008

Kajaanin kaupungin merkitys taidelaitosten ylläpitäjänä sekä muun kulttuuritoiminnan rahoittajana on maakunnassa keskeinen. Kunta tuottaa palveluista 98 %. Ongelmana on, että lakisääteiset ja vapaaehtoiset palvelut ovat vastakkain. Tällöin vapaaehtoisten palvelujen tuottaminen ja tukeminen jää helposti huonommalle. Kajaanin kaupunki on tukenut Generaattoria ja sen seuraajaa G-voimaa sekä Routa-ryhmää ja ne ovat tärkeitä vetovoimatekijöitä. Nyt talouden tiukentuessa tulevaisuus vuodesta 2010 lähtien on epävarma kaupungin vastinrahoituksen suhteen. Kaupungin budjetista huomattava osa kuluu kiinteistöjen ylläpitoon ja varsinaisen toiminnan rahoitukseen ei ole riittävästi resursseja. Kaupungin taholla toivotaan alueellisen toiminnan rahoitukseen ulkopuolista rahoitusta samoin kuin alueellista rahoitusta maakunnan liitolta. Samoin toivotaan valtioavussa huomioitavaksi porrastusta aluepoliittisin perustein siten, että paikallinen rahoitus olisi Pohjois-Suomessa pienempi esimerkiksi tanssin aluekeskuksissa.

Maakunnan näkökulmasta on tärkeää, että alueteattereiden, -orkestereiden ja -museoiden rahoituksessa olisi aluepoliittinen painotus. Pitkät etäisyydet nostavat esimerkiksi kuljetuskustannuksia ja resursseja tarvitaan silloin enemmän. Taiteen aluekeskusten toivotaan olevan myös avoimia verkostoja, joihin pääsee mukaan. Olemassa olevia maaseudun kulttuurilaitoksia ei kannata rapauttaa, vaikka taloustilanne näyttäisikin nyt heikolta. Kulttuurilaitokset olisi ylläpidettävä murroskauden yli. Maakuntien yhteistoiminta-alueilla toimiminen voisi olla järkevää, jos ajatellaan vaikkapa aluekeskusten toimintaa. Kainuu on alueena selkeä, yhtenäinen alue, jolla yhteistyötä muiden alueiden kanssa on ollut perinteisesti vähän. Maakunnasta katsoen opetusministeriön valtakunnallisesta kehittämispolitiikasta puuttuu johtolanka ja oivallus, mikä johtuu kilpailukykyideologiasta. Aluepolitiikassa kaivataan vahvaa otetta, jotta heikoilla alueilla ja paikkakunnilla kyvyt huomioitaisiin ja alueet pysyisivät elävinä.

Suomen kulttuurirahasto on merkittävässä roolissa taiteen edistämässä Kainuussa. Erityisesti on tuettu syrjäytymisuhan alaisena olevien nuorten aktiviteetteja Myrsky-hankkeen kautta. Myös maakuntarahasto on kohdistanut rahoitusta muun muassa taiteen soveltavan käytön edistämiseen. Kainuussa pitäisi miettiä enemmän kansainvälistymistä ja sitä edistäviä hankkeita. Kulttuurirahaston rahoitustilanne näyttää seuraavan kolmen vuoden osalta hyvältä.

Routa-ryhmä on osa Pohjoisen tanssin aluekeskusta. Ensisijaiset tavoitteet ovat aluekeskusten toimijoiden yhteistyön kehittäminen, katsojalukujen kasvattaminen ja monipuolinen yleisötyö. Routa-ryhmä toimii koko Kainuun alueella. Routa on tarjonnut Ydin-projektin kautta Kainuun yli 3000 murrosikäiselle nuorelle mahdollisuuden päästä rakentamaan itsetuntoa työvälteinään tanssi ja teatteri. Hankkeesta on saatu hyviä tuloksia. Demen-toituvien vanhusten hoitokodeissa Routa ja Kajaanin Tanssi ovat tarjonneet vanhusten omiin muistoihin perustuvaa tanssiesitystoimintaa ympäri Kainuuta. Lisäksi Routa tuottaa tanssiteoksia Kajaanin ja Kainuun käyntikorttina. Myös kansainväliset vientihankkeet ovat alkaneet tuottaa tulosta. Kajaanin kaupungin ja opetusministeriön tanssin aluekeskustuen lisäksi ulkopuolinen rahoitus sekä katsojatulot ovat kasvaneet voimakkaasti. Vuoden 2009 jälkeinen tilanne on kuitenkin haastava, sillä kaupungin tuen jatkumisesta ei ole takeita ja vastaavasti kulttuuriosuuskunta G-voiman hallinnoiman harjoitus- ja esitystilan kohtalo on myös avoin.

Kulttuuriosuuskunta G-voima on kajaanilainen syksyllä 2006 perustettu osuuskunta. Sen toiminta painottuu esittävään ja visuaaliseen taiteeseen sekä tapahtumatuotantoon. G-voiman toiminnan tarkoituksena on turvata Kajaanin keskustassa sijaitsevan Generaattori-näyttämön säilyminen kainuulaisten harrastaja- ja ammattilaisryhmien käytössä sekä vahvistaa kainuulaista kulttuuria muun maussa järjestämällä erilaisia tapahtumia sekä koulutusta. Kulttuuriosuuskunta G-voima nojaa toiminnassaan vuoden 2006 lopussa päättyneen kulttuurihanke Generaattorin (AKO-hanke) perintöön ja sen synnyttämiin toimintaympäristöön ja -malleihin.

Kajaanin kaupunginteatteri toimii Kainuun aluetatterina, jolla esitystoiminnasta 1/3 tapahtuu maakunnassa. Teatteri on toteuttanut useita esityksiä myös taiteen soveltavan käytön alueelta. Teatteri on saanut hyvän vastaanoton maakunnassa. Myös teatterin osalta aluetoiminnan ylläpitäminen merkitsee huomattavia lisäkustannuksia, joita aiheuttavat erityisesti pitkät etäisyydet.

Kainuussa on vahvoja kuntakeskuksia Kajaanin ohella kuten Kuhmo ja Sotkamo. Kuhmossa erityisesti kalevalaisen kansanperinteen keskuksen kehittäminen on yksi kansallisista hankkeista. Kuhmon kamarimusiikkifestivaalilla ja musiikin koulutuksella on merkittävä asema Kainuussa. Sotkamossa on Vuokatissa kehitetty urheilun ohella myös populaarimusiikkia.

Luovan talouden alueella tulisi miettiä taiteellisen toiminnan ja kulttuuriyrittäjyyden edistämistä yhtenä kokonaisuutena. Siksi myös TE-keskusten mukanaolo yhtenä yhteistyön kehittäjänä olisi tärkeää. Myös Kainuussa on hyviä edellytyksiä luovan talouden edistämiseksi pohjautuen alueen vahvaan kulttuuriperinteeseen.

Keskustelussa toivottiin erityisesti, että selvitysmiehellä olisi rohkeutta tehdä ehdotuksia, jotka johtaisivat alueellisen taidetoiminnan organisaatioiden ja -hallinnon yksinkertaistamiseen ja tehostamiseen, alueellisesti porrastettuun vastinrahoitukseen, hankerahoituksesta vakiintuneeseen rahoitukseen sekä olemassa olevien ja hyväiksi havaittujen toimintojen turvaamiseen.

6. Pirkanmaan tapaamistilaisuus Tampereella 4.12.2008

Opetusministeriön strategian mukaan tarkoitus on muuntaa taiteen keskustoimikunta taiteen edistämiskeskukseksi, jolloin opetusministeriöltä siirtyy sille myös päätäntä. Saman mallin mukaisesti olisi syytä harkita perustettavaksi jokin määrä alueellisia taiteenedistämiskeskuksia. Niiden ratkaisut ja sisältö tulisikin nyt käynnissä olevan selvityksen jatko-

työnä pohtia. Jos alueille ei saada lisää resursseja, tulisi nykyiset käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Alueille suunnattavan valtion kulttuurirahan käyttösunnittelu tulisi voida nykyistä enemmän tehdä alueilla, ei Helsingissä. Pääallekkäisyyksiä olisi karsittava ja resursseja kohdennettava pitkäjänteisiin suunnitelmiin, ei määräkestoisiin hankkeisiin. Aluehallinnolla tulee olla ketteryyttä reagoida uusiin ilmiöihin. Paikallisten verkostojen vahvistaminen on vireillä myös Pirkanmaalla, muun muassa visuaalista keskusta on suunniteltu yhteistyöhankkeena. Kulttuurin voimavarat toivotaan saatavan käyttöön. Tuloksia syntyy näin koko yhteiskunnalle, vaikka ei välttämättä samoille toimijoille. On pohdittava sitä, millä organisaatiolla on koordinoituvastuu alueella ja miten tapahtuu alueellinen resurssienjako. Myös alakulttuurien tukeminen tulisi huomioida.

Sisä-Suomen tanssin aluekeskuksen toiminnassa on onnistuttu hyvin. Runsaan neljän vuoden jälkeen on syntynyt yhteistyökuntien ja muiden toimijoiden verkosto erityisesti Pirkanmaalla. Kulttuuribudjetin toivotaan kaksinkertaistuvan, samalla yhteistyöverkosto on saatettava tiheäksi ilman mammuttikoneistoa. Taidehallinnon ja erityisesti alueellisten taide-toimikuntien toimiessa päättäjinä vaihtuvuus koetaan ongelmalliseksi. Opetusministeriön sijaan edustaa jatkuvuutta rahoituksessa. Perpetuum Mobile ry edustaa jäsentensä 13 yksityistä tanssikoulua, joiden omistajat ja yrittäjät eivät kuulu minkäänlaisen tuen piiriin. Myöskään aluekeskusresurssit eivät ohjaudu tähän järjestelmään.

Luova Tampere -hanke on mukana myös valtakunnallisissa kehittämishankkeissa, muun muassa aluksi sisäministeriön, sittemmin TEM:in rahoittamassa Tampereen Seudun AKO-hankkeessa sekä opetusministeriön ESR-hankkeessa kulttuuriyrittäjyyden edistämiseksi. Luova Tampere -hanke on myös tiiviissä yhteydessä TEM:in kehittämishankkeisiin. Luovan talouden ja taiteen edistämisen rajapinnassa taiteella on monia arvoja. Kenttä on sekava, erityisesti, kun otetaan rajapinnat mukaan. On otettava huomioon myös elinkeinopolitiikka ja luovat toimialat, ammattilaisuus-harrastaja -näkökulma sekä pysyvät-väliaikaiset -näkökulma.

Pirkanmaalla on kehitteillä valtakunnallinen Kirjan keskus Vammalaan, vuoden 2009 alusta Sastamalaan. Se on myös Pirkanmaan liiton kulttuurin kärkihankkeita. Hankkeella on valtakunnallinen tausta ja hallinto, mukana on myös alueen kuntia. Kirjan museo avataan vuonna 2011 ja rahavaroja on saatu arvokkaan kiinteistön kunnostamiseen. Varsinaiseen näyttelytoimintaan varoja ei ole tällä hetkellä tiedossa. Yhteistyötä on tarkoitus tehdä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti ja myös monitaiteellisesti.

Suomen kulttuurirahaston rooli on viime aikoina korostunut erityisesti taiteen soveltavaa käyttöä koskevien alueellisten hankkeiden tukijana. Kulttuurirahaston rakenne on aivan omanlaatuisensa, se on vakaa, harkitseva, tarvittaessa nopea. Rahasto ei ole kuitenkaan hankkeiden pitkäaikainen rahoittaja, mutta se on monessa mukana ja yhteistyössä monien kanssa. Maakuntarahastoja vahvistetaan edelleen, samoin sitoutumista omaan maakuntaan. Tieteen ja taiteen suhde vaihtelee ja on riippuvainen nimikkorahastojen ehdoista.

Sirpaleisuus ja pitkäjänteisyyden puute taiteen edistämässä tuo ongelmia erityisesti kuntasektorille. Maakunnassa pitää olla tietämystä. Tarvitaan voimakkaita visioita ja yhteistyötä sekä kuntatasolla että maakunnassa. Poikkihallinnollisuus on tärkeää, terveyttä kulttuurista nousee yhä voimakkaammin esille ja siinä jää sektorikohtaisuus taka-alalle. Sosiaali- ja terveystoimessa on yhä enemmän kulttuuritoiveita, joita kulttuuripalvelujen tarjoajaosapuoli jo nykyisin torjuu resurssien rajallisuuden takia. Pitää ottaa tämä haaste vastaan. Alueellisilla taidemuseoilla museolaki säätelee toimintaa ja toimintaa ohjaa nelivuotinen ohjelma. Painopiste tulee olla toiminnan sisällöissä ja tällöin myös tarvittavat verkostot syntyvät.

Maakunnan liitoissa kulttuuria hoidetaan eri tavoin, joissakin ei juuri lainkaan. Pirkanmaalla on pitäydytty lakisäätöissä tehtävissä. Toisaalta kulttuuri voi liittyä mihin toi-

mialueeseen tahansa. Kunnat voivat antaa korvamerkittyä rahaa liitolle kulttuurihankkeisiin, mutta Pirkanmaalla ne eivät ole antaneet. Valtio-kunta -asetelmaan toivotaan saatavan enemmän selkeyttä samoin kuin kulttuurin termistöön.

Valokuvakeskus Nykyaika on toteuttanut jo lähes 10 vuoden ajan EU:n kulttuuriohjelman rahoituksella kansainvälisiä Backlight-yhteistyöhankkeita. Jotta hankkeet saadaan läpi rahoituksen piiriin, tarvitaan ammattitaitoista suunnittelua sekä hyvää ja laajaa kansainvälistä verkostoitumista. Toisaalta hankkeen toteuttaminen edellyttää myös hyvää hallintoa ja rahoituksen hoitoa. Erityisen ongelmallista on omarahoituksen sekä hankkeen aikaisen väliaikaisen rahoituksen varmistaminen. Tähän pitäisi löytää alueellinen tai paikallinen ratkaisu. Vain näin taataan, että syntyy alueellisesti ja paikallisestikin mittavia kolmannen sektorin kulttuuri- ja taidehankkeita. Pitkäjänteisyys ja ylläpito ovat keskeisiä. Samoin ovat verkostoituminen ja kansainvälistyminen. Ei pitäisi olla liian virtaviivaistettua hallintoa valtakunnallisesti, eikä alueellista taiteen edistämiskeskusta. Sen sijaan tarvitaan alueellista yhteistyötä ja koordinaatiota, mutta miten se voisi tapahtua. Esimerkiksi on olemassa festivaalien yhteistyöverkosto Pirfest ja suunnitteilla on nykytaiteen keskus. Yhteistyön on oltava intressi- ja tarvelähtöistä, ei ylhäältä johtuvaa.

Taikalamppu-verkoston rooli olisi nähtävä taiteen perusopetuksen rinnalla, opetusministeriössä se on vielä hakusessa. Tulokset ja käyttäjäpalautte Pirkanmaalla ovat olleet kannustavia. Kunnallinen vastinrahavaade on alueellisuuden este. Tampereen ulkopuolella jää helposti yksin. Ei tiedetä, mitä on maakunnallinen toiminta ja kulttuurin rooli. Ennaltaehkäisyä ei voi mitata. Erityisryhmäläpset ovat lastenkulttuurikeskus PiiPoon kohteena. Lastenkulttuurikeskuksella on käytettävissä 1,75 henkilötyövuotta, jolla on luotava maakunnallinen ja valtakunnallinen verkosto. Pysyvyys ja jatkuvuus olisi turvattava. Nytkin päätökset jatkosta ovat odotettavissa viime tipassa. PiiPoon toiminta on nimenomaan taiteen soveltavaa käyttöä. Verkoston rooli synnyttää työpaikkoja. Yhteistyö eri sektoreiden kanssa, kuten sosiaali- ja terveystalalla, on hedelmällistä, mutta se vaatii työtä ja keskustelua. Valtakunnan tasoon vaikuttaminen ja uusien kulttuurien kanssa toimiminen on tärkeää.

Keskustelussa todettiin lisäksi, että puhtaalta pöydältä todennäköisesti rakennettaisiin aivan erilainen alueellinen taidehallinto, jossa olisi vähemmän rönsyjä. Jossakin vaiheessa varmaankin syntyy Pirkanmaan kulttuuri- ja taidekeskus. Siitä syntyisi synergia- ja infrastruktuurietuja, mutta se on äärimmäisen vaikea alue. Joka tapauksessa tarvitaan hallinnollisia ratkaisuja, mutta taidetta ei pidä kahlita hallinnolla eikä hallinto saa olla itsetarkoitus. Käynnissä oleva selvitys on tärkeää pohjatyötä jatkotyöskentelylle, jossa kokonaisuus olisi nähtävä. Pirkanmaalle olisi saatava kansainvälinen kulttuurivaihdon ja kulttuurin edistämisen keskus, sillä ainakaan tanssin tiedotuskeskus ei hoida alueiden yhteyksiä. Hallinto tulisi saada mahdollisimman keveäksi toimijoille ja tuen hakeminen olisi tehtävä mahdollisimman helpoksi. Tanssin strategia on seuraava: ensin rakenteen perusta kuntoon, sitten valtakunnallinen kiertueverkosto sekä kansainvälinen verkosto. Pirkanmaalla tarvitaan myös oma kiertueverkosto. Toisaalta yksi kulttuuri- ja taidekeskus ei ole riittävä, koska erilaisia toimijoita on paljon. Yleishyödyllisen toiminnan tulkintaan tulisi kiinnittää huomiota, sillä verottajan tulkinta on kiristymässä. Onko taiteen edistäminen ja luovan talouden edistäminen yleishyödyllistä toimintaa?

7. Etelä-Savon tapaamistilaisuus Mikkeliissä 8.12.2008

Musiikin puolella Mikkelin orkesteri (jousiorkesteri, 12 soittajaa) on toiminut maakunnallisesti. Toiminnan tavoitteena on ollut ”Savon jouset” yhteistyön avulla. Mikkelin kaupunki ostaa intendentin palvelut HT Intendent Oy:ltä ja muusikot ovat kaupungin palkkalistoilla.

Nyt on tulossa kokeilu, jossa alueen konserttisaleissa (Mikaeli Mikkelissä, Savonlinna-sali Savonlinnassa sekä Poleeni Pieksämäellä) kierrätetään jousiorkesterin, vierailevien kapellimestareiden ja solistien ohjelmanmukaiset konsertit HT:n organisoimana.

Mikkelin taidemuseo toimii aluetaidemuseona. Ongelmana on kentän ohuus, sillä museo on alueensa ainoa. Yhteistyötä on tehtävä yli maakuntarajojen. Resurssit ovat niukat, mutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa rahoitetaan hankkeita. Esimerkiksi nyt on valmisteilla juhluvuodeksi Suomen Sodan juhluvuoden tapahtumat hankkeessa ”Tulkittua Tuuvaa”, jossa aluetaidemuseolla on oma roolinsa.

Savonlinnassa sijaitsevan Riihisaaren Maakuntamuseon toiminta-alueena on koko Etelä-Savo. Museolla on peruskokoelmat, taidenäyttelytoimintaa ja museolaivat Savonlinna, Mikko ja Salama. Savonlinnan kaupungilla ei ole varsinaisia taidekokoelmia, joitakin töitä on hajasijoitettuina eri virastoihin. Museolla on lähinnä Savonlinnan kaupunkia ja Olavinlinnaa kuvaavia lahjoituksia. Näyttelytoiminnassa on yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Metsähallituksen kanssa on yhteinen museokauppa- ja luonto–kulttuurihistoria-projekteja. Taidekodin ja museokoti Joel Lehtosen Putkinotkon toiminnot on lopetettu Savonlinnan kaupungin säästötoimenpiteinä.

Lastenkulttuurikeskus Verso on perustettu Soisalo-opiston yhteyteen. Siinä on viisi kuntaa yhdessä verkostomallisessa toiminnassa (Varkaus, Leppävirta, Joroinen, Heinävesi ja Pieksämäki) painopisteinä leikki- ja toimintaympäristöt, tarinallinen taidekasvatus ja nukketatteri. Taiteen perusopetus on kuvataidekouluissa, musiikkiopistossa ja yksityisissä tanssikouluissa Pikku Joutsen ja Kätzlein.

Savonlinnan kaupunki ylläpitää pientä galleria Pinnaa kaupungin keskustassa. Kirjaston ja yleensä kulttuuritoimen määrärahat ovat niukat. Teatteri toimii kannatusyhdistyspohjaisena. Kaupungin kulttuuritoimi tuottaa tapahtumia, esimerkiksi Jäälinna-lumeneistokilpailut. Kaupunki tukee Savonlinnan Oopperajuhlia ja Savonlinnan balettijuhlia. Musiikin puolella toimivat musiikkiopisto, kvartetti sekä Soitannollisen Seuran orkesteri. Taidekoulu Hyrrässä on taiteen perusopetusta tanssissa, sirkuksessa ja teatterissa. Linnalan kuvataidekoulussa on taiteen perusopetusta vastaavasti kuvataiteessa ja käsityössä. Yhteistyötä järjestetään alueen toimijoiden kanssa. Linnalan kansalaisopisto, Säämingin opisto, ammatillisissa oppilaitoksissa kulttuurialan linjat Samin akatemia ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Artia, Savonlinnan taidelukio (kuvataide, musiikki ja ooppera–musiikkiteatteri) ovat tärkeitä kulttuurin alan koulutusinstituutioita. Joensuun yliopiston Savonlinnan opettajan koulutuslaitos on profiloitunut taito- ja taideaineiden opetukseen, siellä on myös toinen Suomen käsityön professuureista.

Pieksämäen kaupungissa on kulttuurikeskus Poleeni, jossa on kirjasto, teatteri- ja näyttelytilat. Naapuriyhteistyötä harjoitetaan konserttitoiminnassa Moskovskaja-oopperan kanssa. Musiikin perusopetusta toteutetaan yhteistyössä Soisalo-opiston (Varkaus) kanssa. Pieksämäellä on lisäksi kuvataidekoulu, Vanha Pappila ja siellä järjestetään Sylvi-symposium. Sisälähetysseuran opistossa toimii nukketatteri ja opisto ottaa vastaan ainoana Suomessa nukketatterin näyttötutkintoja. Vaalijalan laitoksissa toteutetaan seudullista ja valtakunnallista kehitysvammatyötä, siellä toimii myös Taidepesula. JJR- yhteistyötä (Juva, Joroinen, Rantasalmi) tehdään kirjaston ja muiden kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen osalta.

Mikkelin kaupungilla on kulttuuritoiminnassa seudullinen rooli: on seutukirjasto sekä kansalaisopisto. Mikkelin on myös maakuntakeskus, jossa toimivat musiikkijuhlat ja Mikkelin Ballet, teatteri, kaupunginorkesteri, aluetaidemuseo, valokuvakeskus sekä aktiivinen yksityinen galleria GalleriAri. Kaupungissa on lisäksi laajaa taiteen perusopetusta musiikkiopistossa, kuvataidekoulussa, Etelä-Savon tanssiopistossa sekä Carmen Rodergasin tanssikoulussa. Mikkelissä on myös runsas harrastajakunta eri taiteen ja kulttuurin alueilla. Bruttovertailu

kulttuuritoimen menoista eri kuntien välillä ei tuota oikeudenmukaista tulosta, sillä toimintojen järjestäminen muun muassa yhdistys- tai yhtiömuotoisena muuttaa tunnuslukuja. Samoin kiinteistömenojen osuus vaihtelee eri kunnissa.

Maakuntaliitto tekee EU-ohjelmatyötä muiden liittojen kanssa. Uusi maakuntastrategia on parhaillaan laadittavana. Liitolla on asiantuntijaelimenä kulttuuriasiain neuvottelukunta, johon on kutsuttu edustajat muun muassa kunnista, toimijoista ja festivaaleista. Neuvottelukunnan rooli on vielä hakusessa. Maakuntaohjelmassa kulttuuri ja matkailu muodostavat yhden kokonaisuuden. Hankkeista kulttuuri- ja matkailuhankkeita on noin 20 % koko hankemäärästä. Luovan alan hankkeet ovat myös merkittävässä asemassa. Matkailua ja kulttuuria varten on yksi maakuntasuunnittelija.

Suomen kulttuurirahaston ja Etelä-Savon maakuntarahaston tehtävänä on edistää kaikenlaista taidetta ja kulttuuria. Rahaa jaetaan aktiivisille toimijoille esimerkiksi maakuntasoittimiin, kirjatalkoihin, Myrsky-hankkeeseen jne. Tavoitteena on saada turhat rakenteet pois eli yhteistyötä tehdään aktiivisten kumppaneiden kanssa. Kulttuuri tarvitsee apua – viihde tulee toimeen omillaan.

Etelä-Savon taidetoimikunta toteuttaa lakisääteisiä tehtäviään. Taidetoimikunnalla on neljä läänintaiteilijaa (esittävät taiteet, kuvataide, muotoilu ja visuaaliset taiteet, erityisesti media ja elokuva, joka vaihtuu vuoden 2009 alusta lastenkulttuuriin). Apurahoina myönnetään työskentely- ja kohdeapurahoja, järjestöjen avustuksia, apurahoja kansainvälisyyteen ja taidekasvatukseen sekä taidepalkintoja (taidepalkinto, taidekasvatuspalkinto, rakennustaiteen Kolonni-palkinto). Taidetoimikunnalla on residenssit Prahassa Tsekin tasavallassa ja Italiassa. Taidetoimikunta tekee laajasti yhteistyötä mm. seuraavien toimijoiden kanssa: Suomen kulttuurirahasto ja Etelä-Savon maakuntarahasto, Etelä-Savon maakuntaliitto, taidelaitokset, kunnat sekä oppilaitokset.

Keskustelussa painotettiin erityisesti Mikkelin valokuvakeskuksen näyttely-, julkaisu- ja koulutustoimintaa. Samoin taidekeskus Salmela Mäntyharjulla, Taidekeskus Retretti Punkaharjulla ja Kissakosken elokuvavoimala Hirvensalmella ovat merkittäviä taide- ja kulttuurilaitoksia maakunnassa. Kulttuurikeskus Poleeni Pieksämäellä, Konserttisalit Mikaeli Mikkeliissä ja Savonlinna-sali Savonlinnassa sekä Kalliosali taidekeskus Retretissä tarjoavat hyvät edellytykset konserttitoiminnalle. Pieksämäen sisälähetyseuran oppilaitoksessa toteutettava nukketatterikoulutus ja näyttötutkinnot ovat ainutlaatuisia Suomessa. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa kulttuuriala, erityisesti teatteritekniikka ja tarpeisto- sekä sisustus- ja näyttelysuunnittelu ovat laajan kiinnostuksen kohteina. Savonlinnassa toimii taidelukio ja Mikkeliissä toimii toisen asteen kulttuurialan koulutusyksikkö erityisalanaan media-assistentit. Edelleen Mikkeliissä ja Savonlinnassa toimivat Mikkelin ammattikorkeakoulun yksiköt, joissa koulutetaan kulttuurituottajia ja muotoilijoita. Mikkelin yliopistokeskus ja Ruralia Instituutti antavat yliopisto- ja korkeakoulutasoista koulutusta Mikkeliissä. Vastavasti Joensuun yliopiston Savonlinnan laitokset antavat luokanopettajakoulutusta erityisesti taito- ja taideaineissa, lastentarhanopettajakoulutusta sekä käsityönopettajakoulutusta.

8. Pohjois-Karjalan tapaamistilaisuus Joensuussa 9.12.2008

Joensuun kaupunginteatteri toimii myös aluetatterina. Aluetatteritoiminnan kehittäminen ja vaaliminen on teatterille tärkeää. Joensuun kaupunginteatterilla on vakiintunut ja toimiva koneisto. Kääntöpuolena on rakenteiden joustamattomuus: rakenteet ovat syntyneet aikana, jolloin yhteistyö on ollut marginaalista. Tulevaisuudessa otetaan käyttöön joustavimmat toimintamallit, rakenteen keventäminen sekä enemmän yhteistyötä eri taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Tällä hetkellä paras yhteistyö toteutuu eri oppilaitosten kanssa.

Alueteatteritoimintaa hoidetaan normaalin ohjelmiston tuottamisen ohella. Sekä alueteatteritoimintaan että yhteistyöhön tarvittaisiin lisää resursseja, tavoitteena on alueteatteriku-raattorin saaminen sekä taiteellisen painoarvon kasvattaminen. Esittävän taiteen aluekeskus on kiinnostava hanke ja kaupunginteatteri voisi olla tällaisessa toiminnassa mukana. Kaupunginteatterin henkilökunnan vähentäminen ei ole oikea ratkaisu rakenteiden uusimiseen. Alueteatteritoiminta on nykyisin vain kalpea varjo entisestä. Olisi hedelmällistä, jos nyt käynnissä oleva selvitys johtaa lisääntyvään yhteistyöhön. Taidelaitosten intressit aluetoiminnassa ovat selkeästi yhteiset.

Pohjois-Karjalan rahasto on yksi suurimmista maakuntarahastoista, joka tänä vuonna jakaa n. 700.000 euroa ja hakemuksia on saapunut 390 kappaletta. Taiteen osuus on viime vuosina kasvanut, noin puolet jaetaan tällä hetkellä taiteelle. Taiteelle on jaettu yksivuotisia apurahoja, valmius on jakaa myös kolmivuotisia. Myös tieteessä jaetaan kokovuotisia apurahoja. Tärkeä kriteeri on vaikuttavuus. Kuvataiteen osuus on jaossa kasvanut, vastaavasti säveltaiteen vähentynyt. Maakuntarahastot tukevat enemmän harrastustoimintaa ja aloittelevien taiteilijoiden toimintaa kuin päärahasto. Apurahoja ei periaatteessa myönnetä julkisen rahoituksen piirissä oleville toimijoille. Tämä on jatkuva keskustelunaihe rahastossa, koska julkiset tahot hakevat enenevässä määrin apurahoja. Rahaston apuraha ei voi olla minkään tapahtuman jatkuva budjettierä. Maakuntarahastoille tulee yhtenäinen hakuaika 2010 alussa ja samalla toteutetaan sähköinen hakujärjestelmä. Ongelmana saattaa olla kesätapahtumien rahoitus, kun päätökset tulevat vasta loppukeväästä. Myrsky-hankkeessa maakuntarahasto ei ole varsinaisena toimijana. Maakunnallisia hankkeita kaivataan lisää. Mahdollisuus on myös hakea päärahastolta isoihin maakunnallisiin hankkeisiin. Koko rahaston piirissä mietitään apurahoituksen kehittämistä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla on ollut maakuntaohjelmassa kulttuuriosuus vuodesta 1995 lähtien. Täsmentävänä asiakirjana on kulttuuristrategia. Rakennerahastokaudella 2000–2006 kulttuurin kehittämishankkeiden osuus oli yhteisarvoltaan 6,2 miljoonaa euroa. Investoinnit eivät ole tässä summassa mukana. Nykyisellä kaudella on myönnetty tähän mennessä 800.000 euroa. Maakuntaliiton toiminnassa vaikuttavat erityisesti seuraavat seikat: maakunnan ja entisen läänin rajat ovat yhteneväiset, yhteiset intressit sekä vahvan tuki-intensiteetin alue, kehittämishankkeiden tukiprosentit maksimissaan 75 %, investointihankkeiden osalta maksimissaan 50 %. Ohjelmissa kulttuuria lähestytään kulttuurialan kehittämisen näkökulmasta, puhdas taiteen tukeminen ei kuulu liiton toimintaan. Tuet ovat projektiluontoisia, eivät ylläpitotukia. Kokonaistukien määrä pienenee seuraavalla rakennerahastokaudella. Siitä syystä on pyritty kehittämään rakenteita ja järjestelmiä, muun muassa mediakoulutusjärjestelmä, Kontiolahden elokuvakylä, elokuvateatterikeskuksen kehittäminen, Kihaus-festivaalin kehittäminen, vaskimusiikkikeskus, Ortodoksisen kulttuurin keskus, D'ART muotoilun palvelukeskus sekä esittävän taiteen tilan kehittämishanke. Kulttuuri tarvitsee julkista tukea näin pienellä kieli- ja kulttuurialueella. Luovan talouden näkökulma on siirtymässä kehitysyritysten ja elinkeinoelämän puolelle, Voimala- ja Reaktorihankkeita on rahoitettu 2000-luvulla. Kansainvälinen toiminta on keskittynyt Interreg-hankkeisiin, kuten Rock Bridge, elokuvahankkeet ja teatterihankkeet (osin ylimaakunnallisia). Maakuntaliitolla on tulevaisuusrahasto, joka jakaa kunnilta aluekehittämiseen kerättyä rahaa. Yhdistyksille on annettu yleisavustuksia tästä rahastosta. Kulttuurin aluekehittämistä helpottaisi, jos alueella olisi yksi vahva taidehallintoviranomainen.

Joensuun museot toimivat myös aluetaidemuseona. Aluetaidemuseoissa keskustellaan alueellisen toiminnan sisällöstä. 1990-luvulla oli amanuenssi alueellista toimintaa varten ja näyttelyitä vietiin kuntien näyttelypaikkoihin. Henkilöresurssit ovat pienentyneet museoissa ja kunnissa. Samoin näyttelytilat ovat kadonneet. Valtion taidemuseon kanssa on yhteis-

hankkeena kuntien taidekokoelmien inventointi ja näyttelytoiminta kokoelmien pohjalta. Joensuun museoilla on yhteinen museopedagogi, taidemuseon oma pedagogi olisi parempi ratkaisu. Kirjaston pedagogin kanssa on jonkin verran yhteistyötä ja taidelaitosten yhteistä pedagogista toimintaa pitäisi lisätä. Kaupungin käyttömäärärahat vähenevät joka vuosi, ongelmana on myös hankerahoituksen hakeminen julkisena organisaationa. Venäjän suuntaan suunnitellaan yhteistyötä isommalla joukolla, mukana on maakunnallisia toimijoita ja Etelä-Karjalan museo. Joensuun museon tallennusvastuu käsittää Pohjois-Karjalan lisäksi sotia edeltävän Laatokan alueen.

Alueellinen elokuvayhdistys perustettiin vuonna 2004. Elokuvakulttuurin kehittämiseksi on kuitenkin pidemmät juuret. Alueella on aktiivista elokuvaharrastusta. Alueellisen elokuvayhdistyksen perusrahoitus tulee elokuvataidetoimikunnalta. Yhdistys järjestää noin 20 elokuvatapahtumaa vuodessa yhteistyössä lukuisien toimijoiden kanssa, verkosto on elintärkeä. Yhdistyksellä on myös säännöllistä yhteistyötä Karjalan tasavallan kanssa mm. elokuvafestivaalien merkeissä. Ongelmana on se, että alueellisten elokuvakeskusten rahoitus on vuoden 1994 tasolla. Isomman hankerahoituksen hyödyntäminen on mahdotonta omarahoituksen puuttuessa. Yksi iso kulttuurihanke, esimerkiksi yhteistyöhanke Karjalan tasavallan kanssa, voitaisiin toteuttaa siten, että olisi yksi iso hakija, esimerkiksi maakuntaliitto, ja pienemmät toimijat voisivat olla sateenvarjohankkeen toimijoina ilman omarahoitusta ja byrokratiaa. Elokuva on helppo väline yhteistyössä. Valtakunnallisesti levinnyt eläkeläisten elokuvakerho alkoi kolme vuotta sitten Joensuussa. Yhdistyksellä on myös tavoitteena mediakasvatuksen kehittäminen.

Pohjois-Karjalan tanssin keskus on toiminut vuodesta 2004 ja osaksi tanssin Itäistä aluekeskusta se tuli vuonna 2005. Keskuksen budjetti on n. 50.000 euroa, mikä ei vastaa tarvetta. Itäisen tanssin aluekeskuksen toiminnassa Pohjois-Karjalan tanssin keskuksen osuus ei ole tasapainossa Kuopion alueen kanssa. Syynä on muun muassa Kuopion monipuolinen infrastruktuuri tanssin alueella. Pohjois-Karjalassa on laadittu suunnitelma esittävän taiteen aluekeskuksesta sateenvarjoksi kaikille esittävän taiteen toimijoille, jotka toimivat laaja-alaisesti. Tanssin aluekeskus on osoittanut rakenteen toimivuuden, myös kuntien on helppo ostaa palveluja yhden rakenteen kautta. Esittävän taiteen keskuksen yhteiskumppaneina ovat alueen kunnat ja eri koulutusorganisaatiot. Joensuun uusi esittävän taiteen tila Pakkahuone on toiminnan fyysisenä perustana. Alueella on runsaasti vapaan kentän toimijoita, joille esittävän taiteen aluekeskus tarjoaisi työskentelytilaisuuksia.

Joensuun konservatorio on tilanteessa, jossa koulutusorganisaatioiden resurssit niukenevat, mikä pakottaa uusiutumaan. Nuorta tekijäpotentiaalia on alueella runsaasti. Ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelman suhteen on ilmassa epävarmuutta, mikä hankaloittaa yhteistyötä. Suurena ongelmana on se, että henkilöresurssit hankkeiden suunnitteluun ja hallintoihin puuttuvat. Olemassa olevaa sisältöä ei saada hyödynnettyä resurssien niukkuuden vuoksi. Musiikin koulutuksessa erityispiirteenä on monipuolisuus (taide, pop-jazz, kansanmusiikki), toinen ominaispiirre on itäisen perinteen vaaliminen.

Visuaalisten alojen ammattitaito on maakunnassa hyödyntämättä. Kuvataiteen rakenteet ovat kehnot, muotoilulla ja valokuvalla on paremmat rakenteet. D'ART muotoilun kehittämiskeskus on jäänyt toimimaan EU-rahoituksen pohjalta syntyneestä hankkeesta. Keskeisinä materiaaleina ovat puu ja kivi.

9. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan tapaamistilaisuus Helsingissä 10.12.2008

Uudenmaan liitossa on juuri valmistunut Uudenmaan kulttuuristrategia 2015. Se korostaa kulttuuria mm. sosiaalisena pääomana, jolla lujitetaan yhteisöllisyyttä ja ehkäistään syrjäytymistä. Strategian mukaan kulttuurilla voidaan vaikuttaa kilpailukykyyn, imagoon, monikulttuurisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Kulttuurilla nähdään olevan strateginen, toiminnallinen ja taktinen rooli. Uudenmaan liitto on toivonut kentän käyttävän liittoa aktiivisemmin hyväksi, mutta yhteistyö on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Liitossa nähdään tarvetta eräänlaiselle kulttuuriklinikalle, jossa voitaisiin auttaa ja neuvoa erilaisissa viranomaisprosesseissa. Liitto on rahoittanut esimerkiksi Performance sirkusyhdistystä, joka toteuttaa työpajoja kehitysvammalaitoksiin ja palvelutaloihin, kirjailijahautomona toimivaa Leinokakatemian sekä IADE-kulttuurikonseptia, joka tarjoaa toimintakonsepteja kulttuurista yrityksille, yhteisöille ja matkailualalle.

Hyvinkään taidemuseon ja pohjoisen Uudenmaan näkökulmasta sijainti metropolialueen läheisyydessä merkitsee sekä etua että haittaa; se tuo lisää asiakkaita, mutta se merkitsee myös paljon kilpailua. Hyvinkäällä pohditaan mahdollisuutta vanhan villatehtaan muuttamiseksi julkisia palveluja tarjoavaksi kulttuurikeskukseksi, joka toimisi paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti, ehkä jopa kansainvälisestikin.

Hyvinkäällä toimii Lasten ja nuorten taidekeskus, joka järjestää toimintaa yli alue- ja paikallistason. Keskus on säätiömuotoinen toimija, jota ylläpitävät Hyvinkään kaupunki ja opetusministeriö. Keskus kuuluu Taikalamppu-verkostoon.

Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkki toimii Helsingin, Espoon ja Vantaan alueella, Koulu ei kuulu Taikalamppu-verkostoon ja toivoo lisää informaatiota, jotta kentän toimijat löytyisivät helpommin.

Nurmijärven Kivi-juhlat ry toimii Nurmijärvi-painotteisesti, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on vähäistä. Paikkakunnalla on talvisaikaan käytössä hyvin vähän kulttuuri-tiloja.

Sydkustens landsförbund korostaa, että kulttuurin täytyy lähteä aina omista lähtökohdista, sitä ei voi kääntää ja tehdä ”samma på svenska”. Ruotsinkielinen pääkaupunkiseutu eroaa melko paljon muualla maassa sijaitsevista ruotsinkielisistä kunnista. Liitto on panostanut verkostojen luomiseen ja sanataiteeseen. Sanataiteen työpajoja on 26. Porvoon kaupungilla on Konststegen, jossa on opetusta sanataiteessa. Käytävissä olevat määrärahat vaihtelevat vuosittain, eikä tiedetä, millaiset taloudelliset resurssit on käytävissä seuraavana vuonna.

Uudenmaan arkkitehtuurin läänintaiteilijalla on kysyntää ympäri maata. Kestävän kehityksen merkitys myös taiteessa kasvaa. Arkkitehtuurin ja muotoilun merkitys on kasvussa. Myös arkkitehtuurikasvatusta tarvitaan entistä enemmän.

Vantaan Taiteilijaseurassa on 95 jäsentä ja yhdistyksellä on pieni taiteilijatalo, joka toimii galleriana. Seura peräänkuuluttaa pidempiä apurahoja ja pitkäjänteisempää yhteistyötä.

Keravan kaupungissa toimii noin 30 kulttuuriyhdistystä. Lisäksi toimii lapsille ja nuorille taiteen perusopetusta toteuttavia taidekouluja. Ongelmana on, että kunnat eivät miellä kulttuuria peruspalveluksi, vaan kulttuurista säästetään ensimmäisenä, kun tulee tarve säästää. Avustukset eivät seuraa yleistä hinnannousua. Yhdistysten yhdistämistä ja verkostoitumista on tapahtunut Keravan, Järvenpään ja Tuusulan kesken. Avustusten myöntämisen sääntöjä on muutettu siten, että tukea voi saada toisen kunnan järjestö, jos toiminnassa on ollut mukana myös Keravalla asuvia.

Uudenmaan maakuntarahasto on päätyntä tukemaan ainoastaan kulttuuria, koska alueella kulttuuriavustusten tarve on suuri. Tieteen rahoittamisesta on luovuttu. Rahastolla ei

ole toiminnallista roolia. Yhteistyön tarve on suuri. Maakunta jakautuu kahteen osaan, pääkaupunkiseutuun ja Kehä III:n ulkopuoliseen alueeseen. Alueiden vahvistaminen kulttuurin osalta on tärkeää. Sen kerrannaisvaikutukset näkyvät työllisyydessä ja matkailun edistämässä. Tarve pidempiaikaiseen rahoitukseen on selvästi olemassa. Rahasto ei jaa apurahoja julkisoikeudellisille yhteisöille.

Kirkkonummen kunnassa ongelmana on erityisesti se, ettei kunnassa ole yhtään varsinaisesti kulttuurille osoitettua tilaa eikä näyttelytilaa. Liikkuvia toimijoita on vaikea saada esiintymään, kun ei ole tarjolla sopivia tiloja. Kunnassa on kuitenkin noin 30 kulttuurijärjestöä. Olisi tarvetta taidehallinnon järjestämään koulutukseen, jossa annettaisiin tietoa siitä, mistä kulttuuritarkoituksiin on haettavissa tukea.

Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus r.f on 15 vuotta toiminut yhdistys Karjaalla. Fotocentrum Raseborg on alueellinen valokuvakeskus, joka haluttaessa järjestää näyttelyitä pitkin Uusimaata. Valokuvakeskuksella on paljon yhteistyötä muiden valokuvakeskusten kanssa muun muassa näyttelyvaihdon, tiedotuksen ja tapaamisten muodossa. Valokuvakeskus järjestää valokuvanäyttelyitä omassa galleriassaan noin kuukauden välein vaihtuvien näyttelyin. Lisäksi näyttelyitä järjestetään muissa tiloissa (ostoskeskukset, lähijunat). Vuonna 2007 saatiin 22 miljoonaa katsojakontaktia. Pyrkimyksenä on viedä valokuvataidetta sinne, missä ihmiset ovat. Yhteistyötä tehdään koulujen kanssa tavoitteena saada valokuvaus osaksi koulun taideopetusta. Valokuvakeskus on myös järjestänyt koulujen ja ammattikoulujen oppilaiden valokuvanäyttelyitä. Ongelmana on perusavustuksen väheneminen, jos muuta rahoitustukea saadaan. Siksi joudutaan toimimaan liiaksi hanke pohjaisesti ja nimeämään toimintoja erityishankkeiksi. Valokuvakeskus tuo esille erityisesti myös Suomen ruotsinkielisiä valokuvaajia.

Vuodenvaihteessa tapahtuu kuntaliitos, jossa Tammisaari, Pohja ja Karjaa muodostavat Raaseporin kaupungin. Alue on senkin jälkeen pääosin maaseutua. Kaupungin väkiluku tulee olemaan yhdistymisen jälkeen 28.500 henkeä ja siellä tulee toimimaan 50–100 aktiivista yhdistystä. Kaupungissa tulee olemaan kaksi kulttuuritaloa, Bryggeri Karjaalla ja Karelia-kulttuuritalo Tammisaaressa. Kunta ei kykene ylläpitämään näitä molempia. Fiskarsin alueen taiteilijayhdistys on Fiskars-konsernin rahoittama kokonaisuus. Pohjan kunta on myymässä Billnäsintilat yksityiselle yrittäjälle. Raaseporin linnan aluetta pyritään kehittämään ympärivuotiseen käyttöön ja Tammisaaren ollaan suunnittelemassa koulumuseota. Raaseporissa järjestetään Kontis-festivaali syyskuun alussa. Festivaali on osa Taikalamppuverkoston.

Keski-Uudenmaan teatteri muodostuu noin kahdestakymmenestä Järvenpään, Keravan ja Tuusulan alueella asuvasta teatteriammattilaisen joukosta. Katsojamäärä on vuosittain noin 20.000 katsojaa. Teatteri on pyrkinyt valtionosuustuen piiriin, mutta toistaiseksi se on saanut harkinnanvaraista tukea. Teatteri on ainut ammattiteatteri 170.000 asukkaalla. Se tarjoaa palveluja myös teatterin harrastajille. Vuonna 1990 on perustettu Vekara Teatteriyhdistys, joka on lasten ja nuorten ilmaisukoulu. Tätä toimintaa Kerava tukee, mutta toimintaa on ollut myös Tuusulassa. Tuusulan kunnassa on tehty aloite tilojen saamisesta teatterille, myös Keravalla selvitetään tilakysymystä.

Keski-Uudenmaan musiikkiopisto toimii Tuusulan, Järvenpään, Keravan ja Nurmijärven alueella. Tuusulan kunta ja Järvenpään kaupunki omistavat oppilaitoksen. Taideaineiden alarajan yhteydessä toteutuneet säästöt ovat joissakin tapauksissa jääneet hyvin pieniksi. Yhteistyötä tapahtuu ruohonjuuritasolla taiteilijoiden kesken. Sen sijaan kestävä, kokoava taso yhteistyöstä puuttuu pitkäjänteisen yhteistyön varmistamiseksi.

Uudenmaan taidetoimikunnalla on tarvetta parantaa tiedottamista. Ongelmana on, että Uudenmaan taidetoimikunnalle vuosittain osoitetut varat ovat jokseenkin samansuurui-

set kuin muillakin alueellisilla taidetoimikunnilla. Määrärahoissa ei ole huomioitu alueen asukaslukua, toimijoiden määrää ynnä muita vastaavia seikkoja. Ylioppilasteatterin avustus nousi myös esille. Taidetoimikunta on useaan otteeseen ollut yhteydessä opetusministeriöön teatterin avustuksen siirtämiseksi pois taidetoimikunnan määrärahoista. Tilanne ei ole hyvä myöskään teatterin itsensä osalta. Käytäntö on jatkunut jo 1980-luvulta alkaen. Yhdistyspohjaisia toimijoita on avustuksilla pyritty tukemaan, sen sijaan julkisoikeudellisia yhteisöjä, kuten kuntia, ei tueta.

Keskustelussa korostui erityisesti Uudenmaan alueen ongelmallisuus. Myös pääkaupunkiseutu koetaan eri tavoin riippuen siitä, mistä sitä katsotaan. Alueella itsessään pääkaupunkiseutu nähdään suppeampana, mutta muualla maassa koetaan pääkaupunkiseutu hyvinkin laajaksi. Tosiasiassa pääkaupunkiseudun neljän kunnan ulkopuolelle näyttää muodostuvan kulttuurinen tyhjiö, jossa kylläkin asuu ja toimii eri taiteenalojen edustajia ja yhteisöjä, mutta niitä ei helpolla löydetä. Myös kunnat eivät ole kovinkaan aktiivisia kulttuurin tukijoita tällä vyöhykkeellä. Keskustelua käydään myös siitä, pitäisikö Helsinki erottaa omaksi kokonaisuudekseen, mutta Uusimaa halutaan pitää kuitenkin yhtenäisenä. Maakunnassa on erilaisia aluekokonaisuuksia, joita ilmeisesti tulisi tarkastella omista lähtökohdistaan. Uudenmaan taidetoimikunnan määrärahoja halutaan lisättäväksi.

Varsinaisesti Itä-Uudenmaan maakunnasta ei ollut tapaamistilaisuudessa osallistujia. Aikataulullisista syistä alun pitäen Porvooseen kaavailtua Itä-Uudenmaan erillistä toimijoiden tapaamistilaisuutta ei kyetty järjestämään.

10. Kymenlaakson tapaamistilaisuudet Kouvolassa ja Kotkassa 11.12.2008

Kotkan valokuvakeskus saa tukea taidetoimikunnalta ja kulttuurirahastolta. Myös Kotkan kaupunki tukee, mutta esimerkiksi Kouvolan kaupunki ei tue yhdistystä. Pääosa jäsenistöstä on Kotkan seudulta. Valokuvakeskuksella on Kotkassa oma galleria, mutta näyttelyiden taso vaihtelee. Merkittävä osa näyttelyistä tulee muualta, jäsenistön taiteesta on hyvin vähän näyttelyitä. Yhteistyötä tehdään jonkin verran venäläisten valokuvataiteilijoiden kanssa. Kymen Kameran jäsenenä on runsaasti harrastajavalokuvaajia.

Kymin Sinfonietta on noin 35 soittajan valtakunnallisesti merkittävä orkesteri. Sitä ylläpitävät yhteisesti Kotkan ja Kouvolan kaupungit. Yhteistyötä on tehty ajoittain myös Lappeenrannan ja Mikkelin orkesterien kanssa. Esityksiä orkesterilla on sekä Kotkassa että Kouvolassa. Kotkan ja Kouvolan musiikkiopistot ovat aktiivisia ja niillä on myös yleisölle suunnattua opetusta. Opistot toimivat kahdeksan kunnan alueella, myös Luumäellä Etelä-Karjalan puolella. Oopperaluokka on toiminut yli 20 vuotta. Oopperayhdistys on olemassa, mutta sen merkitys on vähäinen. Kymi Brass järjestää valtakunnallisen seminaarin. Kymen alueella järjestetään runsaasti musiikkijuhlia: mm. Iitin musiikkijuhlat, Kymen Lohisoitto, Kotkan urkuviiikko, Haminan illat ja Kouvolan pianotapahtuma. Pianotapahtuman järjestää Piano Kymi ry ja tapahtumassa esiintyy sekä korkeatasoisia solisteja että nuoria aloittelevia taiteilijoita. Tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi, väli vuosina on seminaareja, lastentapahtumia jne. Kotkan meripäivät on kasvanut monipuoliseksi ja laajaksi kaupunkitapahtumaksi, jossa alkuperäisen merimiesmusiikkitapahtuman osuus on vähäisempi.

Kaakkois-Suomen taidetoimikunnan sijaintipaikkakunta on Kouvola, mutta toimikunnan toimialue käsittää sekä Kymenlaakson että Etelä-Karjalan maakunnat. Toimikunta on kyennyt pitämään hyvät yhteydet molempiin maakuntiin, niiden taiteilijoihin ja eri taitealojen yhteisöihin. Taidetoimikuntalaitos on hyvin toimiva järjestelmä, jossa taiteen asiantuntijat kokoontuvat päättämään taiteen tukemisesta. Toiminnan selkärankana on hyvä

yhteistyö eri taidealojen kesken. Taidetoimikunta on ollut mukana myös taiteen soveltavan käytön hankkeissa. Näistä mainittakoon Taideapteekki-hanke, joka toteutettiin EU-rahoituksella 2-vuotisenä hankkeena. Sen jälkeen Kaakkois-Suomen sosiaaliyhdistys on ottanut rahoitusvastuun. Taidetoimikunta on valmistellut suunnitelman kuvataiteen aluekeskuskokeiluksi. Apurahojen jakaminen on tärkeä tehtävä, hieman yli 10 % hakijoista on saanut apurahaa. Projekteja toteutetaan myös kansainväliseen suuntaan, erityisesti Pietariin. Aluekehitystyö nähdään maakunnan liiton tehtäväksi ja taiteen edistäminen alueellisen taidetoimikunnan tehtäväksi.

Kouvolan kaupunki on nykyisellään 30.000 asukkaan kaupunki, josta muodostuu vuoden vaihteessa noin 90.000 asukkaan kaupunki kuntaliitosten myötä. Tässä tilanteessa on tärkeää vahvistaa identiteettiä, missä taiteella ja kulttuurilla on iso tehtävä. Yhdistettävillä kunnilla on toiminnassa erilaiset tavat ja painotukset, mistä syystä vie oman aikansa, ennen kuin yhteinen linja löytyy. Uudessa kaupungissa on myös suhteellisen voimakkaita alakeskuksia, joten uusi kaupunki ei ole yhden keskuksen kaupunki. Tämä tulee vaikuttamaan kulttuuritoiminnan kokonaisuuteen. Toimintatiloja on myös muualla kuin Kouvolan keskustassa. Orkesterista muodostetaan osakeyhtiö, josta Kotka omistaa 2/3 ja Kouvola 1/3. Orkesterin kotipaikka on Kotka. Kouvolan Teatterin kannatusyhdistys muutetaan osakeyhtiöksi. Kolmannen sektorin tuki pienenee ja toimitilat ovat maksullisia. Toiminta harmonisoidaan, sillä eri kunnissa on ollut erilainen käytäntö. Joissakin kunnissa tilat on saatu vuokratta. Kaupunki on järjestänyt neljälle taiteilijalle työskentelytilat. Kotkan taiteilijaseura toimii koko Kymenlaakson alueella. Kaupungissa toteutetaan tilaaja-tuottajamalli myös kulttuuritoiminnassa. Kaikkien tuensaajien kotipaikan on oltava tulevan Kouvolan alueella ja niiden pitää olla rekisteröityjä yhteisöjä.

Kymenlaakson maakuntarahasto jakaa 384.000 euroa tänä vuonna kulttuurille ja tieteelle, kummallekin n. 50 %. Maakuntarahastosta on annettu omarahoitusta EU-hankkeisiin. Maakuntarahasto on toiminut myös taidetoimikunnan kanssa yhteistyössä rahoittamalla osittain isompia hankkeita. Toiminnan laajuus ja vaikuttavuus ovat tärkeitä kriteereitä. Erityisenä painopistealueena on lastenkulttuuri.

Kymenlaakson liitto ei ole ollut kovinkaan kulttuurihenkinen. Kymenlaakson matkailu on lopetettu, sen sijaan kesäyliopisto edelleen on tulosalueena. Liitolla on kulttuuristrategia vuosille 2002–2006, uutta strategiaa valmistelevat liitolle Kouvolan Seudun kehitysytio ja kehitysytio Cursor. Ilmeisesti painotuksena tulee olemaan luova talous. Liitolla oli kulttuuriasiamies, mutta siitä on luovuttu. Kulttuurirahasto on rahoittanut esiselvityksen vuosien 2007–2013 kulttuuristrategiaan.

Kunnallisilla kulttuuripalveluilla, paitsi sellaisenaan niin myös osana maakunnan kehittämistä, on aivan keskeinen merkitys alueellisessa kulttuurituotannossa. Kunnille pitäisi selkeästi esittää malli maakunnallisesta yhteistyöstä, sen hyödyistä ja yhteisestä strategiasta, jolloin kunnat voisivat selkeämmin nähdä yhteisen hyödyn. Kolmannen sektorin toiminta on tärkeää Kotkan kaupungille. Kotkan kaupunki jakaa järjestöille ja taiteilijoille 104.000 euroa avustusta ja kaksi 13.000 apurahaa vuosittain. Tukisummaa pyritään nostamaan. Erityisesti alueellisessa toiminnassa rakenteet ja kuntien rajat asettavat esteitä toiminnan järkevälle kehittämiselle. Tästä esimerkkeinä on kulttuuritalojen käyttö, musiikkiopistotoiminta tai Etelä-Kymenlaaksossa toteutettava lastenkulttuuriyhteistyö. Lastenkulttuuria on toteutettu siten, että rahoitusosuudet on suhteutettu kuntien väkilukuun. Vastaavasti Kymi-joki-päiviä on toteutettu siten, että Kotka on vastannut tapahtuman yhteismarkkinoinnista, mutta jokainen muu kunta on osallistunut tapahtumatiedotukseen ja maksanut pienen osan yhteisestä esitteestä.

Kotkalla on pietarilaisen Repin-instituutin kanssa mielenkiintoinen kokeilu yhteistyöstä kuvataiteen alalla, jossa toteutetaan taiteilijavaihtoa, näyttelyitä sekä taidekoulutusta. Ensimmäinen näyttely avattiin samana päivänä tapaamistilaisuuden kanssa Vellamon vaihtuvien näyttelyiden galleriatilassa.

11. Etelä-Karjalan tapaamistilaisuus Lappeenrannassa 12.12.2008

Etelä-Karjalan maakunnassa on kaksi kaupunkikeskusta, Lappeenranta ja Imatra sekä joukko pienempiä kuntia. Yhteistyön kehittämistä on tehty paljon selvityksiä. Lappeenrannassa kulttuuritoiminnan osuus budjetissa on säilynyt 6–7 % suuruisena. Kolmannen sektorin hyödyntämistä pitäisi kyetä tehostamaan tukea lisäämällä. Mittavana hankkeena on joko teatterin peruskorjaus tai uuden rakennuksen rakentaminen vuonna 2010.

Taidemuseo toteuttaa alueellisuutta järjestämällä kiertonäyttelyitä, joissa on taidekasvatuksellisia teemoja. Maakuntarahaston apurahan turvin toteutettiin alueellinen kiertonäyttely, jossa oli työpajoja lapsille. Samoin toteutettiin maakuntarahaston tuella teatteriprojekti, jonka puitteissa kaikki maakunnan kolmasluokkalaiset saivat käydä teatterissa. Maakuntarahaston painopisteenä on lastenkulttuuri sekä taiteen saavutettavuus.

Alueellisessa lastenkulttuurin kehittämishanke Metkussa maakunnan kaikki kunnat ovat mukana. Lastenkulttuurin aluekeskusta on suunniteltu yhteistyössä Kotkan seudun Laku-hankkeen kanssa, jotka tiettävästi ollaan hyväksymässä yhdessä osaksi opetusministeriön rahoittamaa Taikalamppu-verkostoa. Etelä-Karjalan kunnilla on yhteistyösopimus kunta-osuuksista lastenkulttuurikeskuksen rahoittamiseksi.

Kaakkois-Suomen valokuvakeskus pyrkii tulevaisuudessa olemaan keskus, jossa Etelä-Karjalan lisäksi on uusi Kouvolan seutu mukana. Luontokuvaus on vahva suuntaus keskuksessa. Valokuvakeskuksella on galleriatoimintaa Pihatto-rakennuksessa Lappeenrannassa. Kansainvälistymistä pyritään aktiivisesti kehittämään.

Imatran kaupungilla vetovoimatekijänä on kulttuuri. Erityisesti halutaan kehittää lastenkulttuuria ja paikallista kulttuurin osaamista. Kulttuurilaitoksissa on kävijöitä vuodessa 300.000, kun kaupungin asukasluku on 30.000 henkeä. Taidemuseossa järjestetään yhteisnäyttelyitä ja kansainvälisiä näyttelyitä. Lappeenrannan kaupunginorkesterin konserteja järjestetään myös Imatralla kaupunkien yhteistyönä. Teatterin osalta Imatra paheksuu opetusministeriön toimia. Teatterin toimintaa kasvatettiin ja nostettiin henkilötyövuodet 14:sta 21:een. Budjetti kasvatettiin 1 miljoonasta 1,5 miljoonaan. Ministeriön mielestä teatteri teki liian hyvää tulosta suhteessa myönnettyyn valtionosuuteen. Ammattikorkeakoulussa toimii kuvataideyksikkö, joka kouluttaa kuvataiteilijoita. Kaupunki tukee taiteilijataloa.

Maakunnassa on paljon hyviä ideoita, taiteilijat ovat luovia persoonallisuuksia ja maakunnassa järjestetään paljon hyviä tapahtumia. Kuntien välinen yhteistyö toimii hyvin, mutta siitä huolimatta voitaisiin pitää enemmän strategisia palaveriteita, joissa keskustellaan painopisteistä ja koordinoinnista. Maakunnallinen kirjastolaitos toimii myös erinomaisesti ja tarjoaa yhtenäiset kirjastopalvelut koko maakuntaan. Yhteistyö on kaiken kaikkiaan läpinäkyvää, toimijat ovat tietoisia toisistaan.

Taidetoimikunnan näkökulmasta erityisesti näyttelytoiminta on aktiivista. Myös esittävän taiteen keskuksessa on tehty ehdotus. Lappeenrannan, Imatran, Kouvolan ja Kotkan teattereilla on yhteinen tiedotuslehti markkinoinnin välineenä. Harrastajateatteritoiminta on vilkasta koko taidetoimikunnan alueella. Harrastajateattereilla on myös omat julkaisunsa. Alueella on kaksi kansainvälistä teatterifestivaalia: Kuusankoskella kansainvälinen lasten teatterifestivaali ja Imatralla kansainvälinen Mustan ja Valkoisen Teatterifestivaali.

Taidetoimikunnalla on teatteritaiteen läänintaiteilija. Teatterin alueella on toteutettu myös taiteen soveltavaa käyttöä hyvin tuloksin.

Etelä-Karjalan liitto ei voi käyttää maakunnan kehittämistä rahaa taiteen edistämiseen, sen sijaan maakunnan yleiseen kehittämiseen. Tavoite 2-ohjelman puitteissa on vuosina 2002–2006 käytetty EU-rahaa vähän yli 5 miljoonaa euroa kulttuurihakkeiden tukemiseen. Tämä on 4–5 % koko tuesta. Teemoina ovat olleet alueiden vetovoiman lisääminen, lastenkulttuurin tukeminen, Taidekoulu Estradin tukeminen, taidelainaamo, näyttelyvaihto Pietarin museoiden kanssa sekä Imatran teatteritilojen peruskorjaus. Liitolla on kulttuuriryöry, mutta sen rooli on vähäinen.

Etelä-Karjala-instituutti on Lappeenrannan ja kuntien rahoittama Lappeenrannan yliopiston tutkimusyksikkö. Instituutti toteuttaa strategisia julkisia jatkohankkeita. Etelä-Karjalan kulttuurin osaamiskeskus on maakunnallinen tavoite. Selvitysmies Kallio selvittelee parhaillaan museohankkeita, mm. paikallismuseot vaativat panostusta. Meneillään on digitalisointihanke sekä rakennusten kuntotarkastus. Etelä-Karjalan matkailu ja käsi- ja taide-teollisuus ovat myös selvityksen alaisina. Tarvitaan riskinottoa ja hankkeiden toteuttamista. Kolmannen sektorin roolia tulisi vahvistaa. Suunnitteilla on Saimaa Sinfonietta eli yhteistyö Lappeenrannan ja Mikkelin orkesterien kesken.

12. Varsinais-Suomen tapaamistilaisuus 15.12.2008 Turussa

Turun Taidemuseo toimii Varsinais-Suomen aluetaidemuseona. Alueen näyttelytoiminta on kotimaista, pohjoismaista ja balttilaista. Museolle on tärkeää kartuttaa kokoelmaa, painopisteenä lähialuetaide. Hyvää museossa ovat korjatut tilat, pieni ja matala organisaatio. Huonoa on talouden tiukkuus (kokoelmahankinnat).

Rokmanni ry toimii vanhassa navetassa. Huonoa on rahan puute ja tilat, hyvää ammattitaito. Littera Baltica, kirjallisuustapahtuma ja Itämeren maiden kääntäjätapaaminen järjestetään joka 2. vuosi. Hyvää toiminnassa on paikallinen ja valtakunnallinen toimijoiden verkosto. Arte ry:llä on hyvänä puolena itsenäinen hallinto ja ulkomaiset projektit. Heikkoutena on vähäinen paikallinen rahoitus. Läntinen tanssin aluekeskus on yksi viidestä tanssin aluekeskuksesta. Keskeisinä tehtävinä ovat esitystoimintaan panostaminen, soveltavat hankkeet ja yleistyö sekä tanssijoiden työllistäminen. Aura Street Marketin toiminnassa hyvää on nuorten taiteilijoiden esille tuominen, taiteen kadulle ja julkisiin tiloihin tuominen. Huonoa on rahan puute. ValoAurinko-yhdistyksellä toiminnan perusteena on lapsilähtöisyys. Huonoa on yhdistyksen mukaan se, että ihmiset eivät ole tottuneet tähän lähtökohtaan. Toiminnan muotoina ovat lapsille suunnattu media sekä lapsille ja lasten kanssa tekeminen. Haastavaa on resurssien vähäisyys. Hyvää toiminnassa ovat lapset jatkuvan innon ja luovuuden apuna.

Turun taideakatemian toiminnassa on hyvää erityisesti se, että saman katon alle on koottu laaja-alaisesti taidekoulutus. Huonoa on taideakatemian rakenteellinen kehitys ja kuntatalous. Jöotti ry on turkulainen kuvanveistäjien pronssivalimo, jonka toimintamuotoina on kurssit ja näyttelytoiminta. Ominaista valimolle on yhteisöllinen työskentely. Varsinais-Suomen kansanopisto toimii Paimiossa. Opistossa on opetusaineina taiteen opetusta, rocklyriikkaa ja sarjakuvaa. Opiston toiminnassa hyvää on uudistumishalu sekä kilpailu opiskelijoista.

Varsinais-Suomen taidetoimikunnan visuaalisen alan läänintaiteilijan kannalta merkittävää on prosenttiperiaatteen hyväksyminen varsinaissuomalaisissa kunnissa, joskaan se ei aivan toteudu Turussa ja on monia kuntia, jotka eivät periaatetta noudata.

Turun kaupungin kulttuuritoimen erityisenä tavoitteena on vapaan taidekentän mahdollisuuksien parantaminen sekä konkreettisten töiden aloittaminen. Tanssiteatteri ERIN toiminnassa on hyvää erityisesti taiteellinen tehokkuus, teatterin valtakunnallinen ja kansainvälinen toiminta sekä tehokas henkilökunta. Huonoa on tanssiteatterin heikot taloudelliset resurssit. Anikistit ry:n tavoitteena on ammattimaisten animaationtekijöiden yhdistyksenä luoda puitteet animaation tekemiselle. Huonoa toiminnassa on se, että työ on pääosin talkootyötä, yhdistyksellä ei ole henkilökuntaa, äänituotantoa eikä rahaa riittävästi. Turun kirjakahvilassa toimii kirjakauppa ja galleria. Toimintamuotoina ovat keskustelut ja esitykset Suurtorilla. Toiminnassa on ”viattomuutta jäljellä”, ominaista on riippumattomuus.

HUMAKin kulttuuriyrittäjyyskeskuksen toimintamuotoina ovat auttaminen sisältöasioissa, päivän ja puolen päivän koulutukset, esim. myynnin ja markkinoinnin aloilta. Kohdeyhtyminä ovat kulttuurialan yritykset ja yhdistykset. Hyvää toiminnassa on into ja verkosto. Huonoa on hankerahalla toimiminen, myös hallinnointi vie aikaa. Toiminta liittyy kulttuurituottajien koulutukseen HUMAKissa. Tilakysymys on myös haasteena.

Salon kaupungin kulttuuritoimessa tärkeänä painopisteenä on lastenkulttuuri. Hyvää on erityisesti aktiivisuus ja yhteistoiminta sekä tulevat kuntaliitokset. Varsinais-Suomen taidetoimikunnan teatterin läänintaiteilijan työn kannalta on kiinnostavaa mahdollisuus rakentaa poikkitaiteellista yhteistyötä. Huonoa on resurssien vähäisyys sekä hyvien ideoiden toteutumatta jääminen. Vapaan kentän rahoitus olisi tärkeää. Salon taiteilijaseurassa suuri osa jäsenistä on kuvataiteilijoita, myös käsityöläisiä ja muotoilijoita on jäsenenä. Haasteena on kulttuurin resursointi. Uuden kunnan tulisi ymmärtää taiteen vaatimat resurssit sekä pitkäaikainen kulttuurin kehittäminen ilman jatkuvaa perustelujen vaatimista. Hyvää seurassa on aktiivinen jäsenistö, huonoa tilakysymys.

TVO-klubi on Turun vanhin alallaan. Hyvää on vahva yhteisöllisyys, poikkitaiteellisuus ja vapaaehtoisuus. Tila on menossa alta remontin takia vuonna 2010. Varsinais-Suomen taidetoimikunnan nukketeatterin läänintaiteilijan mielestä alalla on huonoa aivovuoto Turusta. Osaajat lähtevät esim. Helsinkiin. Framil ry on perustettu tavoitteena esittävän taiteen tekijöiden yhdistyminen. Esittävän taiteen keskuksen perustamisesta on laadittu erillinen suunnitelma, joka on ollut valtion näyttämötaidetoimikunnan käsiteltävänä. TEHDAS Teatterilla on hyvät yhteistyökumppanit, nuoret tekijät. Teatteri tarjoaa mahdollisuuksia aloitteleville taiteilijoille. Teatterin puitteissa toimii Fluxee – kokeilevan taiteen klubi. Taideakatemiasta saadaan valmiita tekijöitä.

Uudenkaupungin musiikkiviikko, Crusell-viikko, on keskittynyt puupuhallinmusiikkiin. Viikon keskeinen anti on kansainväliset kilpailut, soittajat ja yleisö. Ohjelmassa on myös konserttisarjojen järjestäminen. Rahoitus on pirstaleista. Naantalın musiikkijuhlasäätiö järjestää Naantalın musiikkijuhlia. Tapahtumien järjestämisellä on jo pitkät perinteet, sillä vuorossa on 30-vuotisjuhla. Musiikkijuhlilla on laajat verkostot, mikä takaa korkeatasoisen musiikin. Musiikkijuhlilla on samat ongelmat kuin muilla (rahoitus). Ominaista juhlille on saaristoalueella toimiminen. Alueellinen tilanne juhlien osalta on hyvä. Naantalın kaupungille kuntaliitos tuo hyvää, mutta myös haasteita. Naantalın rikas perinne on vahvuutena myös jatkossa.

Aboa Vetus ja Ars Nova museoiden tavoitteena on toteuttaa hyvää laatua ja tehokasta työskentelyä, missä on onnistuttu. Tunnettuus voisi olla parempi. Monipuolinen asiakaslähtöisyys sekä kansainvälinen toiminta ovat museoiden vahvuuksia. Turun seudun tanssioppilaitos käsittää useita yksiköitä. Toimintaperiaatteena on ammattitaitoisen opetuksen antaminen sekä tanssin ammattilaisten työllistäminen. Tärkeää on laadukas tanssitaiteen perusopetus. Åbo Svenska Teater on vanhimpia teattereita (170 v). Teatterin vahvuutena on

kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Teatteri toimii myös alueteatterina. Teatteritoiminnan kehittäminen on keskeinen haaste.

Varsinais-Suomen elokuvakeskuksen toiminnassa hyvää on kulttuuripolku. Huonoa on se, ettei kaupunki anna yleisavustusta. Ongelmana on myös oman esitysteatterin puuttuminen. Finlands Svenska Filmcentrumissa on hyvää se, että elokuvakeskukset ovat itsenäisiä yhteisöjä. Hyvät toimintamallit myös leviävät ympäri maata.

Varsinais-Suomen kulttuurirahasto on yksi 17 maakuntarahastosta. Nyt on jaettavana apurahoja taiteeseen ja tieteeseen yhteensä 855.000 euroa, kumpaankin summasta noin puolet. Hyvää toiminnassa on se, että apurahat merkitsevät paljon apurahojen saajille. Huonoa on se, että liian monet nimikkorahastot on suunnattu lääketieteeseen.

Kirjamessut ovat saaneet alkunsa vuonna 1988 taidetoimikunnasta. Alkuun ne olivat paikka ”lainsuojattomille”. Nykyisin messut ovat yleistyneet muuallakin kuin Turussa. Kansainvälisyys on kirjamessujen voima. Kirjamessut.fi sivustolla ovat painopisteinä yhteisöllisyys, lapset ja nuoret. Kuntaliitokset ovat hyviä, mutta ne aiheuttavat myös haasteita toimijoille.

Käsityö- ja muotoilualan hanke Turussa kulttuurikorttelin toteuttamisesta ja sen hallinnointi ovat suuri haaste. Tavoitteena on alan esiin nostaminen, saatavuuden sekä imagon parantaminen. Huonoa on erityisesti kaupungin päätöksenteon hitaus. Jokaisella ovat omat intressit, jolloin yhteistyö ei välttämättä toimi.

Valokuvan rooli ja asema Turussa on haasteellinen. Valokuvakeskus Peri on koko kentän kokoava taho, jolla on hyvät verkostot ja yhteistyö. Konkreettiset taloudelliset ongelmat aiheuttavat huolta. Erityisesti minimaalinen paikallinen tuki sekä vaara pudota valtiollisen rahoituksen piiristä ovat huolenaiheina. Lisäksi ongelmaa tuottavat huonot toimitilat.

Turun Sanataideyhdistyksen tavoitteena on sanataiteen edistäminen sekä sanataiteen perusopetus. Yhdistyksellä on projekteja vanhainkodeissa ja lasten kanssa. Erilaiset yhteistyötahot ovat kumppaneina. Laitosten kiinnostus on hyvä asia. Kirjan talo kokoaa yhteen eri kirjallisuuden toimijoita. Sanataideyhdistys on yksi toimija Kirjan talossa.

Varsinais-Suomen tapaamisessa toteutettiin lisäksi tulevaisuustyöpaja, joka antoi seuraavat tulokset:

1. Alueelliselle taide- ja kulttuuritoiminnalle tärkeää

Yhteistyö

Kulttuurikentän keskinäisen vuorovaikutuksen lisääminen, avoin toiminta ja yhteistyö (2)

Kulttuuriväen pitäisi päästä mukaan kaavoitukseen.

Tiedotuksen ja markkinoinnin toimivuus. (2)

Verkostoituneisuus ja yhteistyö.

Perinteiset toimintatavat

Kulttuurin perinteiden ja historian merkityksen tunnustaminen ja velvoittavuus. (2)

Paikallistuntemus, alueelliset verkostot ja yhteisöllisyys kunniaan.

Rahoitus

Tarvitaan vakiintunutta perusrahoitusta. (4)

Palvelutaloihin ja sairaaloihin taidetta ja elämyksiä.

Uudet toimintatavat

Monimuotoisuuden ja luovien ideoiden tunnistaminen ja rohkaiseminen.

Kolmannen sektorin toimijoiden ammattitaidon parempi hyödyntäminen.

Toimijoita, taitoa ja idealismia löytyy.

Ruohonjuuritoiminnan kunnioittaminen ja siihen panostaminen, ei ainoastaan suuriin kulttuuritapahtumiin. Marginaalin uudet tuulet. (3)

Aluekeskus teatterille, nukketeatterille ja sirkukselle takaa toimintamahdollisuudet.

Turku 2011 lisää kulttuurista voimaa ja tuo pysyviä vaikutuksia. (2)

Aluepolitiikka

Aito alueellisuus huomioi myös maaseudun. (2)

Maakunnallinen työ valtakunnallisesti näkyväksi.

Kulttuuriharrastusmahdollisuudet olisi saatava myös kyliin, esim. kiertävien ohjaajien avulla.

Kunta voisi toimia organisaatioelimenä yhdistyksille. Kulttuurivastuuta kunnille. (3)

Kuntaliitokset eivät saa syödä lähipalveluja.

Kunnat tarvitsevat kulttuuristrategioita ja toimintasuunnitelmia. (2)

Taiteilijoiden luovan osaamisen soisi pysyvän maakunnassa. Se on mahdollista luovan taiteellisen työn kunnioittamisen kautta, taiteellinen työ on osa yhteiskuntarakennetta. (3)

Muuta

Kaksikielisyys ja monikielisyys rikkautena.

Erytisryhmien mahdollisuudet taiteen kokemiseen huomioitava.

Turun kulttuuri-intra kuntoon.

Selkeä tehtävä, punainen lanka.

Puuttuu voimaa.

Perustetaan kulttuurimessut.

2. Kentän kehittämistarpeet

Taiteen markkinat

Taiteilijoiden yrittäjyyttä ja tuotteistamista tulisi rohkaista. Taiteilijoiden ei kuitenkaan tarvitse olla yrittäjiä. (4)

Voiko taide olla markkinahintainen?

Kilpailu on vääristynyt.

Taiteen soveltava kenttä saa selvät rakenteet ja tilaajat rahoittavat sen.

Taide-elämän kehittäminen keskitettävä kulttuurialan organisaatioille, ei liike-elämälle.

Rahoitus ja avustukset

Kulttuurin valtionosuudet on saatava toimintaan ja taiteilijoille, ei ainoastaan rakenteille ja harrastuspiireille.

Apurahojen haku vie kohtuuttomasti aikaa taiteelliselta työltä - ilman apurahaa ei voi tehdä työtä.

Rahoituksen ja siihen liittyvien vääristymien ja pirstaleisuuden korjaaminen. Rahoitukseen pitkäjänteisyyttä. (4)

Tutkijoiden ja taiteentekijöiden toimeentuloa on parannettava; ongelmia on, vaikka olisikin projektirahoitus.

Taidealan yhteisöt (vapaa kenttä) ovat potentiaalia kentän käyttöön, eivät ilmaise työvoimaa. Rahoitusta kehitettävä. (3)

EU-hankerahojen hyödyntäminen, myös yksityisten toimijoiden saatava niitä käyttöönsä. Nyt 90 % rahoituksesta menee julkiselle sektorille. Tämä vääristää rahoituskentän loppusaajaa ja sitä mitä rahoituksella toteutetaan – jääkö oikeasti vaikuttavia toimintoja? (2)

Vanhojen aluekeskuksien (valokuva) rahoitus olisi saatava vastaamaan uusien rahoitusta (tanssi).

Lisätään rahaa ja henkilöstöresursseja, tehdään yhteistyötä.

Koulutus

Taiteen maisterikoulutusta Varsinais-Suomeen, kohentaa laatua.

Taideakatemia kouluttaa työttömiä, opiskeluaikana ilmaista työvoimaa, sitten turhia.

Taidekasvatusta kouluihin ja kaikkialle.

Toimijälähtöisyys

Alueellisen toiminnan vastuupisteiden jakaminen paikallisille toimijoille.

AV-kenttä on hajanainen, yhteistyö on saatava kuntoon.

Resurssit pitäisi voida suunnata oikein, ideoita löytyy tekijöiltä.

Verkottumista tulisi tukea, resurssien organisointia parantaa.

Fokusointi, kehitetään ammattimaista toimintakulttuuria.

Alueelliset näkökulmat

Kuntaliitokset tulevat olemaan haasteita.

Saariston tulisi näkyä ja kuulua Turussa.

Potkua Varsinais-Suomen liittoon.

Muuta

Tarvitaan lisää tiloja. (2)

Yhteistyö lastenkulttuurin osalta, miten saadaan Taikalamppu Varsinais-Suomeen?

Kirjastoverkko on säilytettävä.

Näkyvyyttä tarvitaan lisää.

Vanhasta Kinopalatsista tehtävä elokuvateatteri. Tukea annettava perinteisille elokuvateattereille.

Pitkäjänteisyyden painottaminen.

Hallinnon kehittämisessä otetaan olemassa olevat yhdistykset huomioon.

Paino-arvoa ja arvostusta itse tuotettuun kulttuuriin.

Tiedotusta ja kommunikaatioita on kehitettävä toimijoiden välillä. Moniin hankkeisiin löytyisi paljon innokkaita tekijöitä ja yhteistyökumppaneita, jos tarpeesta tiedotettaisiin ajoissa.

Kunnioitetaan vanhaa kunnan kylätoimintahenkeä.

Ihmisiä tulisi opettaa arvostamaan kulttuuria.

On nähtävä ero siinä, että toiset harrastavat kulttuuria, toisille se on ammatti ja toimeentulo.

3. Yhteistyömahdollisuudet

Hallinto

Luodaan yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatiomallien välille.

Pienet yhdistykset voivat palkata yhteistä henkilökuntaa, yhteisiä tukipalveluita. (2)

Tehdään yhteisiä hankehakemuksia.

Hallintoyhteistyö antaa aikaa taiteelliselle työlle. (2)

Aluekeskusten joitain toimintoja on mahdollista yhdistää, esimerkiksi toimisto (elokuva, valokuva, teatteri, tanssi).

Tiedotus

Tiedottamisen tehostaminen. (2)

Yhteistyö markkinoinnin ja mainonnan alalla. (6)

Kulttuuriverkon panostus markkinointiin.

Verkottuminen

Synnytetään yhteistyötä alueen AV-kentälle.

Työllistetään toimijoita poikkitaiteellisesti ja alakohtaisesti.

Verkostoja olisi kehitettävä jatkuvasti.

Kirjantalon toimintaa laajennetaan, on itsessään yhteistyömalli.

Yhteistyö taiteen tutkimuksen alalla, kouluttajista ja taiteilijoista yhteistyöverkosto.

Alueyhteistyön ohelle tuodaan valtakunnallinen yhteistyö.

Tuetaan yhdistys- ja koulutustoiminnan yhteistyötä, esimerkiksi harjoittelun kautta. Tehdään sitä myös sisällöntuotannon osalta.

Enemmän yhteistyötä VOS-teattereiden ja vapaan kentän välille.

Valtakunnalliset toimijat aidosti valtakunnallisiksi, esimerkiksi Frame.

Yhteistyö taiteen perusopetuksen saralla.

Yhteistyö saman alan toimivien kanssa mahdollistaa suuremmat hankkeet.

Verkostoitumisen esteenä ajanpuute.

Uudet rakenteet

Rakennetaan yhteistyötä sosiaalialan ja kulttuuritoimijoiden välille.

Poikkitaiteellisten (alue)keskusmallien luominen, nostetaan muu-taide esiin.

Tehdään monitaiteellisia yhteistyöprojekteja esimerkiksi vanhainkoteihin.

Tehdään aitoa hallintorakenteet ylittävää win-win yhteistyötä ja sivuutetaan keskinäinen kilpailu: konkreettiset hankkeet, markkinointi, tilat, mainonta, ym.

Visuaalisten taiteiden yhteistyötä: valokuva, video, elokuva, animaatio.

Voitaisiinko aluekeskukset yhdistää (esittävät, visuaalinen ym.)?

Valtakunnallista yhteistyötä voi tehdä asiantuntijavaihdon kautta.

Muuta

Huomioidaan toimintakulttuurien erot.

Jaetaan tieto-taitoa.

Yhteistyötä halutaan lisää, muttei usein pystytä tekemään.

Yhteistyö tuo myös lisää työtä, hallinnoinnista ja markkinoinnista pitäisi jäädä aikaa enemmän itse tekemiseen.

Hyväksytään, että työn luonnekin voi olla "yksinäistä".

4. Hyvät käytännöt ja niiden laajemmat soveltamismahdollisuudet

Toimijoiden organisoituminen

Luodaan organisaatio säännölliseen yhteydenpitoon toimijoiden välillä.

Yhteisten suunnittelutilaisuuksien järjestäminen pitkäjänteisesti, työnjako. Yhteisen tahtotilan löytäminen, vrt. Salon strategiatyö. (2)

Seutukunnallisen kulttuuritoiminnan edellytysten luominen ja suojeleminen (vrt. Vakka-Suomi).

Kulttuuritoimijoiden yhteismarkkinoinnin kehittäminen.

Turun yhdistyslistan markkinointitiedot saatava myös kunnalliseen käyttöön.

Alueellinen yhdistystoiminta ja aluekeskukset tuovat toimijat yhteisen pöydän ääreen.

Perustetaan ideapankkeja, järjestetään vertaistukea ja toimintaa, rakennetaan monialaisia konsepteja.

Toimivat mallit

Kulttuuripolun malli valtakunnalliseen käyttöön.

Tampereen Taikalamppu-mallin soveltaminen.

Hyviä malleja ovat Olohuone, Aura street market, Taiteiden yö ja Turun päivä.

Palvelusopimukset Oulun mallin pohjalta.

Tutkitaan Ruotsin mallien soveltuvuutta prosenttiperiaatteen toteutuksessa (Statens konstrådet ja Landstinget).

Prosenttiperiaatetta tulisi soveltaa myös yhdyskuntasuunnittelussa ja jo kaavasunnittelun tasolla.

Kuluttajayrittäjyyskeskuksen tyypiset neuvontapalvelut laajemmin käyttöön.

Arsnet

Tanssin aluekeskus on hyvä malli innovatiivisuuteen ja työllistymiseen.

Parannusehdotuksia, muuta

Luodaan internetiin käytäntöjen työkalupakki toimijoiden käyttöön. Kuka ylläpitää ja rahoittaa?

Monipuoliset, pienet hankkeet on nostettava kunniaan, versus megaspektaakkelit.

Taideviennin ja kansainvälisen vuorovaikutuksen käynnistäminen OPM:n rahoitustuella.

Elokuvakeskusten yhdistyslähteisyyden aseman tunnustaminen.

Turku 2011 tulee jättämään pysyviä jälkiä kulttuurikenttään ja synnyttää uudenlaisia työtapoja.

Monet hyvät käytännöt tuntuvat olevan häviämässä, kun kaupunki keskittyy yhden vuoden kulttuurispektaakkeleiden järjestämiseen jo olemassa olevien kulttuuritoimijoiden kustannuksella.

13. Keski-Pohjanmaan tapaamistilaisuus Kokkolassa 16.12.2008

Yhteistyötä toivotaan kaikilta tahoilta. Liitoilla on tässä keskeinen asema. Keski-Pohjanmaan liitto organisoisi vuoden 2009 aikana Keski-Pohjanmaan hyvinvointi -strategian. Tähän otetaan mukaan kaikki hyvinvointiin liittyvät tahot. Tulevan projektin keskeinen ajatus on, että se herättäisi mahdollisimman paljon keskustelua. Jatkossa voitaisiin mahdollisesti tehdä kansalaisbarometrin mukainen hyvinvointibarometri. Tähän halutaan mukaan myös kulttuuri ja taide. Toteuttajana olisi Keski-Pohjanmaan liitto.

Kysymyksiä nousi siitä, mitä liitto voi käytännössä tehdä. Onko esimerkiksi taideyhdistysten auttaminen liiton taholta suoraan mahdollista? Vastaus oli, että suoraviivaisesti se ei ole mahdollista, mutta hankkeiden kautta kyllä. Totuutena pidettiin kuitenkin sitä, että yrittäjyyttä ja vetovoimaisuutta eli niin sanottuja tuottavia kulttuurin tahoja on helpompi viedä eteenpäin kuin esimerkiksi ”puhdasta” taidetta.

Yhteistyötä pidettiin tässäkin ydinkysymyksenä. On esimerkkejä, että hyvinkin pieni yhdistys pystyy saamaan taloudellista tukea toimintansa organisoimiseen, jos sillä vain on kumppaneita. Viesti liitolle kuitenkin yleisesti oli se, että sen toiminta kulttuurin kentällä on ollut aika vähäistä. Tunne on, että kulttuuritoimijoilta puuttuu apuna oleva organisaatio.

Liiton toivomus oli, että kulttuuri- ja taidejärjestöt tulisivat yhdessä liiton kanssa samaan pöytään. Tällöin olisi helpompi mahdollistaa rahoituksia. Ongelmana on, että rakenteet ohjaavat toimintaa, silloin ei kehitys voi mennä taiteen ehdoilla. Juuri tämän takia hanke- rakentajien pitäisi kokoontua yhteen luovien alojen toimijoiden kanssa. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että tehdään hyvä hakemus sen mukaan, mitä rakenne vaatii. Mutta tässä pitää toimijoiden olla itse aktiivisia.

Liitoille olisi luultavasti helpompaa, jos valtionjohto sanoisi, miten pitää toimia ja esimerkiksi huolehtia kulttuurin ja taiteen asioista.

Taiteen kentän viesti on, että tuntuu kohtuuttomalta, jos taiteilijoiden pitäisi taiteen tekemisen lisäksi hoitaa myös esimerkiksi rahoituspuoli. Olisi hyvin tärkeää luoda verkosto. Keski-Pohjanmaalla sitä ei tällä hetkellä ole. Siihen ollaan nyt pikkuhiljaa heräämässä. Liit- tojen osuus on kuitenkin tärkeä. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla tehdään isoja hankkeita, koska liitto on siellä mukana. Taiteilijoiden apuna voisi myös olla konkreettisesti henkilö, joka työskentelisi auttaakseen taiteen tekijöitä muun muassa rahoitusasioissa, esimerkiksi EU-kaavakkeiden täyttämässä.

Vielä vaikeampi tilanne on niin sanotuilla ”rajakunnilla”. Esimerkiksi Pietarsaari kokee olevansa väliinputoaja. Sen täytyy yrittää rakentaa yhteistyötä niin Vaasaan kuin Kokkolaan, Vaasaan päin erityisesti ruotsinkielistä kulttuuriyhteistyötä ja Kokkolaan suomenkie- listä. Jos Kokkolalla on vähän kulttuurin tukijoita ja yhteistyötä, niin Pietarsaassa koetaan, että siellä ei ole karkeasti sanottuna yhtään. Positiivinen asia on kuitenkin rakenteilla oleva musiikkitalo ja kulttuurikortteli. Hitaasti mutta varmasti edetään. Rahoitus tietysti on täs- säkin suurimpana kysymyksenä.

Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin edustaja nosti esille keskeisen asian. Aluetoimin- taan joudutaan joka vuosi hakemaan erikseen rahoitusta opetusministeriöltä. Pitkäjänteinen työ on vaikeaa, koska raha on harkinnanvaraista. Tässä voisivat maakunnan liitot olla apuna. Paljon kyselyä yhteistyötä orkesterilla kyllä on paikallisella tasolla muun muassa musiik- kiopistojen kanssa. Tällaiseen toimintaan tarvittaisiin myös lisää taloudellista tukea. Tässä taidetoimikunta voisi toimia yhtenä rahoituskanavana.

Useiden toimijoiden tilanne on kuitenkin vieläkin ongelmallisempi. Keski-Pohjanmaan Käsi- ja taideteollisuus ry elää pienillä valtion avustuksilla ja esimerkiksi stipendeillä. Olisi tärkeää saada yhdistykset valtionavun piiriin ja myös yhteistyötä muiden keskipohjalaisten toimijoiden kanssa kuulutettiin. Vaikka rahoitus onkin suuri ongelma, töitä tehdään silti paljon. Yleisesti ottaen Keski-Pohjanmaan ongelmana on kuitenkin se, että sillä ei ole tarjota tarpeeksi työpaikkoja vasta valmistuneille kulttuurin ammattilaisille ja taiteilijoille.

Taideopiskelijoille ongelmallista on myös se, että heillä ei esimerkiksi ole galleriatiloja, johon saisi laittaa töitä näytteille. Kuvataiteen asema ei ole muutenkaan Keski-Pohjanmaalla kovin vankka. Tässä asiassa saisivat tulla muun muassa Kokkolan kaupunki ja maakunnan liitto vastaan.

Keskeiset kysymykset

- Raha. Miten viedä viestiä päättäjille, että taide ja kulttuuri ovat tärkeitä arvoja jo sinänsä. Harkinnanvaraisella rahalla on vaikea tehdä pitkäjänteistä kulttuurityötä. Rahkeet eivät riitä, jos raha loppuu.
- Yhteistyö. Keski-Pohjanmaalla yhteistyö eri tekijöiden välillä on ollut heikkoa. Yhdessä tekemällä voidaan saada kulttuurin ääni kuuluviin paremmin.
- Keski-Pohjanmaan liitto. Liitolta vaaditaan parempaa panostusta ja suurempia näyttöjä kulttuurin tukemiseksi.

14. Pohjanmaan tapaamistilaisuus Vaasassa 17.12.2008

Heti ensimmäiseksi nousi esiin toteamus siitä, että kolmannen sektorin toimijat ovat yleisesti kaikkein suurimmassa puristuksessa ja taloudellisessa loukossa. Valtio on viime vuosina panostanut kovasti laitoksiin, mikä sinänsä on hyvä. Tämän panostuksen yhteydessä kolmas sektori on jäänyt paitsioon. Laitokset tekevät paljon alueellista työtä, mutta näkemyksenä oli, että voisivat tehdä enemmänkin. Panostusta voisi lisätä yleiseen kulttuurityöhön eikä pelkästään siihen, mitä jo tehdään.

Korsholman musiikkijuhlien edustaja nosti esiin yleisen ongelman. Kun rahaa saadaan harkinnanvaraisesti vain vuodeksi kerrallaan, on vaikeampi tehdä pitkäjänteistä kulttuurityötä. Seuraavan vuoden suunnitelmat joudutaan tekemään ilman, että tiedetään kunnolla budjettia. Vaikka yhteistyötä peräänkuulutetaan lisää, on sitä jo paljon harrastettu. Myös Korsholman musiikkijuhlat tekevät yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

Maakuntamuseoiden tilanne ei kaikilta osin ole myöskään itsestään selvä. Museot saavat korotettua valtionapua, mutta varsinaiset toimintarahat ovat vähissä. Erityisesti rakennustaitteen puoli on kärsinyt. Erittäin positiivisena asiana nähdään Merenkurkun yhteistyö Uumajan kanssa. Tällä yhteistyöllä on paljon annettavaa ja siihen kannattaisi panostaa.

Yksityiseltä puolelta Stundars on iloinen, että on saanut valtakunnallista huomiota ja toiminta kehittyy koko ajan. Rahoittajien löytäminen on kuitenkin aina vaikeaa. Stundarsissa painotetaan erityisesti sitä, kuinka tärkeää olisi löytää ja saada lisää hyviä yhteistyökumppaneita ja tätä kautta luoda verkostoja.

Pohjanmaan alueella on yli sata kotiseutumuseota. Maakuntamuseoille tämä on iso haaste yhteistyön ylläpitämisen kannalta.

Elokuvataiteen puolella kommentoitiin maakunnilla olevan paljon yhtenäisiä ongelmia. Näistä joutuvat kärsimään erityisesti nuoret taiteilijat. Usein on vaarana, että nuori taiteilija jää laitosten ulkopuolelle ja samalla virallisen rahoituksen ulkopuolelle. Laitoksissa ei uskalleta uudistua ja katsoa asioita nuorten taiteilijoiden näkökulmasta. Marginaalit eivät näin pääse esille. Tämä ongelma on yleinen esimerkiksi Pohjanmaan alueella. Pääkaupunkiseudulla marginaalit on huomattu ja seurattu siten eurooppalaista trendiä.

Wildlife Vaasalla elokuvatapahtumana on hyviä kokemuksia yhteistyöstä moneen eri suuntaan. Wildlife on tehnyt sekä kansainvälistä että maakunnallista yhteistyötä. Erittäin tärkeänä on koettu kierrokset Pohjanmaan kouluissa, lasten ja nuorten parissa. Tämän kaltaisen toiminta on pitkäjänteistä kulttuurityötä, joka kantaa kauas. Toimintaan toivottiin lisää taloudellista panostusta. Wildlife on muutamassa vuodessa kasvanut erittäin huomattavaksi luontoelokuvafestivaaliksi, joka on saanut runsaasti huomiota myös ulkomailla. Rahoituskanavia on useita, mutta festivaalin merkittävyyden kasvaessa myös taloudelliset tarpeet kasvavat ja lisätuen tarve on ilmeinen.

Laitoksilta toivottiin lisää rantautumista alueille. Wasa Teatterilla on laajasti yhteistyötä alueiden toimijoiden kanssa. Alueella toimiminen on myös erittäin tärkeää, koska Wasa Teater on laajalla säteellä ainoa ruotsinkielinen teatteri. Wasa Teater nosti esiin huomion, että vapaan taiteen kenttä Pohjanmaan alueella on valtava. On hyvin tärkeää tehdä yhteistyötä vapaan kentän nuorten taiteilijoiden kanssa. Näin he saavat tärkeitä kontakteja ja teatteri nuorta voimaa kentältä.

Svenska Österbottens förbund tekee hyvää yhteistyötä muun muassa Pohjanmaan liiton kanssa, mutta olisi kiinnostunut myös muista yhteistyötahoista. Esimerkiksi yhteistyö Pohjanmaan taidetoimikunnan kanssa nähtiin kiinnostavaksi.

Pohjanmaan liiton seuraava merkittävä kulttuuripanostus liittyy lastenkulttuurihankkeeseen. Ajatuksena olisi, että Taikalamppu-verkosto käynnistyisi kunnolla ensi keväänä (kunnallinen vastinrahoitus 55.000€ on varattu vuodelle 2009). EU:n ja valtion rahoitus kulkee Pohjanmaan liiton kautta. Suomenkielisellä kulttuurilautakunnalla on määrärahat avustuksiin, yhteisöille ja yksittäisille toimijoille (50.000€ vuonna 2009). Yhteistyötä tapahtumien, näyttelyiden, esitysten, vierailujen ja residenssitoiminnan osalta Pohjanmaan liitolla on ainakin Mittnorden-yhteistyön tiimoilta.

Merenkurkun yli ulottuva yhteistyö on tärkeää myös WATT ry:lle. WATT on nuori tanssitaiteen yhdistys, joka kasvaa vähitellen. Rahoituksessa ongelmallista on, että se on harkinnanvaraista vuosi kerrallaan ja näin ollen seuraavaa vuotta on vaikea suunnitella. Sama ongelma on tullut esiin monilla muillakin toimijoilla. Yhteistyö koettiin tärkeäksi, mutta toisaalta tärkeätä on, että tanssi, joka on vielä lapsenkengissä, saisi ensin kasvaa rauhassa ja myöhemmin lisätä yhteistyötä muun muassa laitosten kanssa.

Paikallisteleviokanavia on Pohjanmaan alueella noin kaksitoista. Tämä on verkosto, jota on aika huonosti käytetty hyväksi. Kanavaverkko saavuttaa kuitenkin jopa 100.000 taloutta. Kulttuuri- ja taidekenttä voisivat tulla esille myös tämän foorumin kautta. Paikallistelevision toimintaa olisi myös kannattavaa kehittää.

Etelä-Pohjanmaan kulttuurirahasto (jonka piiriin kuuluu myös Pohjanmaa) jakaa vuosittain apurahoja, joiden määriä on saatu joka vuosi hieman korotettua. Apurahojen lisäksi kulttuurirahastolla on myös omaa toimintaa. Seuraava projekti on palkata asiamies kulttuurin (lasten ja nuorten) kehittämishankkeeseen.

Taidetoimikunta painottaa kulttuurin kentällä yhteistyön merkitystä. Toimikunta on valmis yhteistyöhön monien eri tahojen kanssa, myös rahoituksen kautta. Viestiä toimikunnalle tuli kuitenkin siitä, että useita vuosia on järjestetty alueellisen taiteenedistämisen foorumi, joka on ollut hyvä paikka yhteistyön kehittämiseksi. Taidetoimikunnan toivottiin huomioivan myös tämä foorumi.

Yleisesti todettiin, että ammatillisiin laitoksiin on kuitenkin hyvä panostaa. Jos laitokset saisivat lisärahoitusta, voisivat ne kehittää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Tällöin pystyttäisiin tekemään myös aivan uusia asioita.

Keskeiset kysymykset

- Rahoitus. Taloudellinen vaje oli yhteinen ongelma lähes kaikilla kulttuurin osa-alueilla. Toisilla oli enemmän rahoituskanavia ja toiset toivoivat kipeästi lisää. Harkinnanvaraista, yhdelle vuodelle kerrallaan annettavaa valtion tukea pidettiin erityisen huonona. Tärkeää tietysti on saada valtiolta edes jotain tukea, mutta vuodeksi kerrallaan tuleva rahoitus häiritsee pitkäjänteistä kulttuurityötä. Silloin joudutaan tulevan vuoden suunnitelmat tekemään ilman tarkkaa budjettia.

- Taloudelliset ongelmat eivät kosketa pelkästään kolmatta sektoria, vaan myös esimerkiksi maakuntamuseot kärsivät tästä.
- Yhteistyö. Yhteistyö nähtiin tärkeäksi ja sen lisäämistä toivottiin. Vaasan seudulla koettiin myös olevan paljon positiivisia, edellä käyviä esimerkkejä eri yhteistyömuodoista. Yli muiden nousi Merenkurkun yli ulottuva yhteistyö. Siihen panostaminen nähtiin hienona tulevaisuuden yhteistyön kehitysmuotona yli kansallisten rajojen.

15. Etelä-Pohjanmaan tapaamistilaisuus Seinäjoella 17.12.2008

Maakuntarahaston tehtävä on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin vaaliminen apurahoin tukemalla ja joskus myös toimijana. Uusista hankkeista esimerkkinä alueellisen musiikin (sävellystyön) tukeminen ja mahdollisuuksien antaminen kaikenlaiselle lahjakkuudelle. Nyt erityisteenä on nuorten kulttuuri ja yrittäjyyden kehittämistutkimus. On parannettava tietämystä toisten tekemisistä. Suunnitelmissa on nuorten taide- ja kulttuuriasiamieskokeilu -hanke, jossa kerätään uusia kokeiluja ja palveluja.

Toimikunnan kolmimaakuntainen alue on haasteellinen, sillä sekä KONSTI että maakuntaliitot voitava haastaa yhteistyöhön. Ammattitaitteen edistäminen on taidetoimikunnan tärkein tehtävä.

Muotoilun alalle pitäisi saada näyttelyjä, joissa tuodaan esille omia juuria ja vahvuuksia. Läänintaiteilijoiden toimenkuvien tulisi muuttua valmiiden taidetoimikunnan rahoittamien projektien toteuttajiksi.

Musiikkiopistossa painitaan kuntaliitosten ja PARAS-hankkeen kanssa. Seinäjoen orkesteri tekee yhteistyötä Vaasan kaupunginorkesterin, Ilmajoen musiikkijuhlien ja Korsholman musiikkijuhlien kanssa. Olennaista on tunnistaa osaamisalueet, tukea ammattitaitelijoita ja voimistaa maakuntien yhteistyötä.

Nelimarkka-museo Alajärvellä esittelee pääasiassa ammattitaitelijoiden töitä. Residenssi-toiminta on merkityksellistä, sillä ulkomaiset taiteilijat voivat antaa paljon esim. työpajojen vetäjinä. Painopiste on museopedagogiikassa. Tärkeä tavoite on visuaalisen taiteen laajempi edistäminen ja esittäminen sekä yhteistyö muidenkin taiteilijoiden kuin kuvataiteilijoiden kanssa.

Seinäjoella pyritään tekemään yhteistyötä koulujen kanssa ja tarjoamaan kouluille kulttuuria. Jalkautuva kulttuurityö esimerkiksi vanhainkoteihin on tärkeää samoin kuin kulttuuriosuuskunnan (noin 30 jäsentä) kehittäminen kannustamaan nuoria taiteilijoita omaan yrittämiseen.

Etelä-Pohjanmaan liitolla on monia erilaisia esim. kulttuuriohjelmaa, joita valmistamaan on kutsuttu taiteilijoita ja kulttuurin eri alueiden edustajia. Tehtävien selkiyttäminen kulttuurin alalla ja yhteistyön koordinoiminen on erityisen tärkeää. Täällä on paljon hankeosaamista ja potentiaalia kansainväliselle vuoropuhelulle. LittFest Vaasassa on hyvä esimerkki taidetoimikunnan aloittamasta ja itsekseen omilla jaloillaan jatkavasta kirjallisuustapahtumasta.

Myös Suomessa voitaisiin palkata maakuntakirjastoihin lasten- ja nuortenkirjasto-työhön erikoistuneet kirjastonhoitajat, jotka tukisivat pienten kuntien lasten- ja nuortenkirjastotyötä.

Taidekasvatuksesta olisi voitu keskustella enemmän. Kouluille olisi annettava lisää resursseja taideopetukseen. Rahaa tarvitaan ammattitaitelijoiden eli muusikoiden, kuvataiteilijoiden, sirkuslaisten, sanataiteilijoiden, muotoilijoiden, arkkitehtien palkkaamiseen, jotta he varmistaisivat lasten taideopetuksen perusteiden tuomisen kaikkien lasten ulottuville. Yhteistyön jano ja tarve on ilmeinen. Sitä lisää.

16. Hämeen tapaamistilaisuus Hämeenlinnassa 18.12.2008

Lastenkulttuurikeskus ARX on toiminut nyt päättyvällä kaudella lastenkulttuuriverkosto Taikalampun kansallisena koordinaattorina. Kolmas rahoituskausi on alkamassa vuosille 2009–2013. Verkostossa on tapahtumassa todennäköisesti hivenen muuttumista. Myös rahoitukseen on tulossa pieni korotus. Hallinto- ja koordinoitavastuun ohella on tulossa mukaan yhdessä Tampereen kanssa sirkus ja näyttämötaide yhdessä Helsingin kanssa. Kansainvälinen lasten verkosto internetissä on nimeltään EUnetART, jossa Taikalamppu-verkosto on siinä mukana. Verkoston yhteistyö on sujunut hyvin.

Kuntaliitokset asettavat haasteita myös kulttuuripalveluille. Myös kirjasto, kansalaisopisto ja musiikkiopisto merkitsevät haasteita. Hämeenlinnassa ollaan siirtymässä tilaaja-tuottajamalliin myös kulttuuritoimintojen osalta. Kulttuuripalvelut ovat mukana elämälaatu tiimin toiminnassa. Verkatehtaan ja Sinfonia Lahden yhteistyötä kehitetään. Myös budjetoinnin osalta siirrytään uuteen systeemiin, ns. rullaavaan budjettiin, joka tarkentuu kolmen kuukauden jaksoissa.

Hämeen maakuntarahasto jakaa 500.000 euroa tieteelle ja taiteelle, noin 50 % kummallekin. Rahastosta on pyritty tukemaan muun muassa yhteisöhankeita. Yhteistyötä tehdään myös taidetoimikunnan kanssa.

Hämeen ammattikorkeakoulussa on kaksi kulttuurin opintokokonaisuutta: kulttuuri-ohjaajan koulutus sekä muotoilukoulutus. Ammattikorkeakoululla on myös alueellista toimintaa. Korkeakoulu osallistuu Hämeen liiton muotoilu strategian valmisteluun, samoin osallistutaan luovien alojen kehittämistyöryhmän työskentelyyn. Korkeakoulu on mukana useissa hankkeissa, muun muassa muotoilun ja valokuvan vientihankkeissa, joissa on mukana useita toimijoita. Kumppaneita on erityisesti pääkaupunkiseudulta ja Lahdesta.

Ars Häme -taiteilijaseura toimii alueellisesti. Jäsenistä 1/3 on Riihimäen alueelta. Taiteilijaseuralla on hyvä yhteistyö taidetoimikunnan kanssa. Seura ylläpitää galleriaa Verkatehtaalla. Taidelainaamo ollaan kehittelemässä Helsingin taiteilijaseuran kanssa. Seura on mukana myös Art 360 -hankkeessa. Galleriassa on kävijöitä ollut 12.000 vuodessa. Yhteisnäyttelyitä on toteutettu sekä Helsingissä että Saksassa.

Läänintaiteilija/tuottaja on mukana luovien alojen kehittämistyöryhmässä.

Hämeenlinnassa on toiminut taidemuseo vuodesta 1952 lähtien ja vuodesta 1983 lähtien se on ollut aluetaidemuseo. Aluetaidemuseotoiminta on luonteeltaan läpäisevää esimerkkinä kokoelmapolitiikka. Museolla on tiivis yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Aluetaidemuseotoiminnan tavoitteena oli alueellisen museokulttuurin edistäminen, mikä tarkoittaa omien hyvien ammatillisten mallien kehittämistä ja niiden jakamista muille sekä julkisen taiteen merkityksen korostamista. Toiseksi tavoitteena on kuvataiteen aseman vahvistaminen alueella sekä museossa että sen ulkopuolella. Tämä tarkoittaa erityisesti myös museopedagogiikkaa, ammattikorkeakoulun roolia opetuksessa sekä museon toimimista asiantuntijana ja tilaajana opiskelijoiden ohjauksessa. Kolmantena tavoitteena on maakunnallisen museotoiminnan edistäminen tuomalla museot lähelle ihmistä, kynnyksen madaltaminen sekä yhteisöllisyys. Se, miten tilaaja-tuottajamalli vaikuttaa näihin tehtäviin, ei ole vielä selvillä.

Hämeen liitolla on useita hankkeita, kuten Häme markkinointi -hanke 2008–2010 sekä 2-vuotinen Häme Pro -hanke, jossa ovat mukana aluekehittäjät, opetusala, yritykset ja kunnat. Tarkoituksena hankkeessa on vetovoimatekijöiden kasvattaminen. Hankkeen osia ovat mm. asumisen Häme Pro ja kulttuurin Häme Pro. Hankkeeseen liittyy nettisivusto, jossa kulttuuri osio on toimijoiden käytössä.

Teatteri on osakeyhtiömuotoinen toimija. Teatterilla on käytössään 47 henkilötyövuotta. Teatterin yhteydet maakuntaan ovat vaikeutuneet, kun aikaisempi lama vei maakunnasta

kulttuurisihteerit ja edelleen yhteyshenkilöverkosto on vähentynyt. Valtakunnallinen kehitys on huono. Vain instituutiot säilyvät, mutta niidenkin toimintamäärärahat ovat niukat. Kehitystä kuvaa myös se, että kesäteatterit ovat muuttuneet ammattimaisiksi. Sosiaali- ja terveystieteiden puolella on esittävälle taiteelle sosiaalinen tilaus. Tämä edellyttää tuotteistamista. Hyvänä esimerkkinä megatrendeistä on lastenkulttuurin vahvuus.

Maakuntakirjaston toimialueeseen kuuluu Hämeenlinnan seutu, Riihimäen seutu ja Forssan seutu. Maakuntakirjasto toteuttaa hyvin monipuolista kulttuuritoimintaa, jossa tietysti kirjallisuudella on keskeinen asema. Maakuntakirjaston puitteissa on kehitetty kotiseutukokoelmaa ja monella tavalla edistetään lukemisen harrastamista ja kulttuuriharrastusta muun muassa kirjavinkkauskoulutuksella, kirjoittajakoulutuksella, vauvasanoilla, sekä laajalla yhteistyöllä vanhusten teatterin, valokuvauksen, tanssin jne. keinoin. Kirjasto on osoittautunut erinomaiseksi yhteistyökumppaniksi eri taiteen edustajille. Näin kirjasto on voinut olla vahvistamassa paikallista kulttuuria.

Taidetoimikunnan näkökulmasta voidaan alueellisuutta tarkastella sekä fyysisenä että henkisenä alueellisuutena. On tärkeää, että priorisoidaan luovan toiminnan eri muotoja, minkä perusteella voidaan toteuttaa resursointi, määritellä toiminnan tukimuotoja sekä tukea alueellisia tapahtumia. Pitäisi tukea myös harrastustoimintaa ja huolehtia toimijoiden neuvonnasta. Tärkeää on myös yhteistyö taidetoimikunnan, maakunnan liiton ja maakuntarahaston kesken.

17. Päijät-Hämeen tapaamistilaisuus Lahdessa 18.12.2008

Lahden kaupungin ja kahdeksan muun kunnan kesken on pyöritetty lastenkulttuurihankeita, mutta yhdessäkään kunnassa ei ole täysipäiväistä toimihenkilöä hankkeessa. Musiikissa ja visuaalisilla aloilla on yhteistyöhankkeita, joissa kuntien lisäksi on mukana oppilaitoksia ja taiteen ammattilaisia. Lahden lasten talvitapahtuma on toteutettu jo 26 vuotta. Tapahtuma kestää kahdesta viikosta kuukauteen. Yhteistyökumppaneita on 70–80. Päijät-Hämeen liiton ohjelmia varten tehtiin kartoitus hyvinvoinnista ja kulttuurista. Esittävän taiteen keskus olisi Lahden seudulle tervetullut, sillä alueella on runsaasti toimijoita. Päijät-Hämeen tanssin aluekeskusta on suunniteltu toteutettavaksi yhteistyössä Sysmän Suvisoitton kanssa siten, että voitaisiin palkata ½ vuodeksi henkilö. Alueellisten tuotantojen lisäksi tanssin perusopetus on vahvaa. Sen sijaan ammattilaisia puuttuu. Hämeen taidetoimikunta on jäänyt etäiseksi, toiminta tuntuu painottuvan Hämeenlinnan seudulle.

Hollolan Nuorisoseura on perustettu jo vuonna 1901. Seura on ollut aktiivinen nuorisokasvatustyössä, mistä seura saanut myös valtion palkinnon. Nuorisoseura järjestää mittavan folklorefestivaalin, joka on suuri kansantanssifestivaali loka-marraskuussa. Tänäkin vuonna kävijöitä oli 20.000, ulkomaisia esiintyjiä oli 125 ja kotimaisia 1200. Vuorovuosin järjestetään lasten ja aikuisten tapahtuma. Hollolassa ollaan pahoillaan siitä, että tanssitaidetoimikunta pitää tapahtumaa vain paikallisena, ei kansallisena eikä kansainvälisenä. Hollolassa järjestetään myös Nordlek, joka on kiertävä tapahtuma ja sen järjestäminen vaatii runsaasti talkooväkeä. Lahden alue on nuorten ja lasten kulttuurissa aktiivinen erityisesti tanssikasvatuksessa ja koreografiassa.

Lahden elokuvakeskus toimii 13 kunnan alueella ja koordinoi ohjaustoimintaa, järjestää vierailuja sekä alueellisia festivaaleja. Elokuvateatteri Iiriksessä järjestetään elokuvien esitysten lisäksi myös elokuvakoulutusta oppilaille päiväsaikaan. Elokuvakeskus on mukana ikäihmisten suunnatussa digitaalihankeissa. Keskus on verkostoitunut laajasti eri ikäihmisten, harrastajien, oppilaitosten jne. kanssa. Elokuvakeskuksen opetusministeriöltä saatava

rahoitus on lyhytjänteistä, aina uudelleen haettava. Elokuvakeskuksesta on 3,5 työntekijää. Rahoituksen saamiseksi on tehtävä koko ajan kehittämissuunnitelmia, jotka tosiasiansa ovat näennäiskehittämistä ja joka vie aikaa, rahaa ja energiaa sekä resursseja, mitkä ovat kaikki poissa perustoiminnasta. Rahoitus pitäisi saada pitkäjänteiseksi niin, että rahoituskausi olisi 3–5 vuotta.

Kauno ry on kuvataiteen kattojärjestö ja sen jäseniä ovat valokuvakeskus, taiteilijaseura ja muotoilijoiden yhdistys. Kauno ry ylläpitää toimitiloja, johon se saa toimintatukea Lahden kaupungilta. Yhdistyksen toiminta on alueellista ja yhteistyön kautta tulee uusia toimijoita mukaan. Yhdistyksellä on kolme vuosittaista tapahtumaa: Lahden kansainvälinen Miniprint-triennaali, maalaustaidetapahtuma sekä valokuvakevät yhteistyössä Lahden kuvataidekoulun kanssa. Yli puolet jäsenistä on valmistunut Lahdesta, työllistyminen on iso ongelma. Julistebiennaali on toiminut myös varsin vakaasti jo pitkään. Toimintaympäristönä on kuusi vuotta sitten saatu taidepanimo, joka on noin 1.000 m² tila ja jossa on myös muita toimijoita. Tiloissa on juuri nyt käynnissä korjaustyöt, eikä varmuutta niiden jälkeisestä tilanteesta ole.

Päijät-Hämeen liitolla on yleinen kehittämistehtävä, jota toteutetaan kolmen kärjen avulla. Nämä ovat ympäristöteknologia ja -osaaminen, innovaatiotoiminta sekä muotoilu. Taiteen edistäminen ei kuulu yleiseen kehittämiseen. Liitolla on roolit kehittäjänä, strategian laatijana sekä rahoittajana. Liitto on mukana rahoittamassa ja muutenkin tukemassa joitakin tapahtumia maakunnassa, kuten esimerkiksi Waltari-tapahtumaa Hartolassa. Liitto on laatinut vuosille 2004–2005 kulttuurin ja liikunnan ohjelman. Liikunnan ja kulttuurin kehittämiseksi on laadittu sopimus aluekehittäjien kesken.

Lahden kaupungin organisaatiossa kulttuuri, sivistystoimi ja liikunta ovat samassa organisaatiossa, mikä antaa hyvän perustan. Kaupungin kulttuurilaitokset ovat merkittävät vetovoimatekijä. Teatteri on mukana vuonna 2009 Tampereen yliopiston näyttelijäntyönlaitoksen vetämässä EU-hankkeessa, jossa tutkitaan teatterin ja yleisön suhdetta. Teatteri etsii syrjäkyliltä kouluja kummikouluiksi. Oppilaat pääsevät muun muassa seuraamaan teatterin harjoituksia.

Päijät-Hämeessä Sysmän seutu on aktiivista kesätoiminnan osalta, ympärivuotinen kulttuuri keskittyy vahvasti Lahden kaupunkiin ja sen ympäristöön.

18. Satakunnan tapaamistilaisuus Porissa 19.12.2008

Satakuntaliitolla ei ole ihmistä, jonka toimialana olisi kulttuurin toimiala, vaan kaikki hoitavat tarvittaessa kulttuuriasioita. Liitto oli aikanaan näkyvästi vaatimassa omaa taidetoimikuntaa, koska Satakunnassa koettiin jäätävän Varsinais-Suomen ja erityisesti Turun alueen jalkoihin. Taidetoimikuntaa pidetään poikkeuksellisen tärkeänä toimijana, jonka kanssa vuoropuhelua käydään vilkkaasti. Vallankin maakunnan liiton kanssa kehkeytyi heti luonteva yhteys. ALKU-uudistukseen liittyen lääninhallituksesta todettu, että lisäresursseja ei Satakuntaan riitä. MYR-jäsenyys ollut hyvä väylä taidetoimikunnalle.

Visuaalinen keskus on suunnitteilla Poriin. Tämä profiloit entisestään kaupungin visuaalista painotusta. Monikulttuuriyhdistys toimii Porissa kulttuurirahaston tuella, mutta se ei toimi maakunnassa. Rahaston tukipäätöksen perusteena oli kulttuurinen huoli ja haluttiin muistuttaa kaupunkia tehtävästä, jonka sille monikulttuuriyhdistyksen kotipaikkana pitäisi olla velvoite.

Rauman aluekeskusohjelma oli jäänyt epäselväksi kulttuurin painotusten osalta.

Satakunnan elokuvakeskuksessa mediakasvatus on ollut profilina. Resurssit ovat vähissä. Elokuvakeskuksella on yksi palkattu työntekijä, muut ovat projektityöntekijöitä tai talkoolaisia. Projektit hallitaan ja uusia toimintamuotoja pyritään kehittämään. Rahoitusta on saatu maaseudun kehittämishankkeista. On kyetty luomaan laaja yhteistyöverkko, mutta se on harva. Hyvällä toiminnalla ei ole pysyväisluontoista ylläpitäjää. Yhteistyöverkoston puitteissa on tehty laajaa sosiaalipoliittista toimintaa. Erityisesti kehitysvammaisten kanssa on toteutettu ruohonjuuritason toimintaa, yli puolet koko maassa toteutetuista kehitysvammaisten elokuvahankkeista. Kun projektit ovat ohi, rahoituskin on ohi. On mietitty yritys-sponsorointia, yrityksen perustamista ja osaamisen myymistä ja samalla pelätty astuttavan jo toimivien pienten varpaille. Koulukinoyhdistys saa OPM:ltä rahaa, mutta SEKK:ssä kavahtavat taustalla olevia tahoja, liiketaloudellisia toimijoita, teatterinomistajia ja levittäjiä.

Lastenkulttuuriverkosto Lakulla on verkostomaista toimintaa. Verkosto on opetusministeriön alustavassa luettelossa saamassa viidelle vuodelle Taikalamppu-rahoitusta.

Valtiovalta kyllä määrittelee tehtävät aikataulussa, mutta rahoitus laahaa perässä. Kuinka alueelliset toimijat kootaan yhteen? Vastaus: Projektirahoituksen ulkopuolella ei ole toimintaa.

Kunnilta aluetaidemuseorahoitusta ei ole kanavoitu toimijoille. Valtiovallan pitäisi ottaa kantaa esim. siihen, miten aluetaidemuseo tuottaa siltä edellytettävää satakuntalaista tietoa. Ensimmäinen pointti on vastata siihen, miten taidetta oikeasti rahoitetaan. Valtio ei ole ottanut organisoidakseen kenttää, jolla ei ole yhteismitallisia toimijoita. Siis: Miten palvella satakuntalaista kenttää, kun valtiolta puuttuvat isot infrarakenteet? Valtakunnallisia tietokantahankkeita ei rakenneta tyhjästä. Miten esimerkiksi uusmediaa kymmenen vuoden päästä nähdään, kun kulttuurinen pääoma pitäisi kaiken järjen mukaan olla taiteilijoiden ja esim. opetuksen käytössä?

SatakuntaMalliston tyyppiselle hankkeelle toivottiin löytyvän vastuuorganisaatio. Satakunnan käsi- ja taideteollisuusyhdistys ja yliopistokeskus ovat toimijoina hankkeessa, joka on saanut rahoitusta liitolta ja maakuntarahastolta.

Taideteollisella korkeakoululla on unelmana luoda tapahtumatuotannon osaamiskeskus. Sillä on kansainvälistä ulottuvuutta (Baltia, Venäjä ja Pohjoismaat).

Läänintaiteilijoiden merkitystä korostettiin erityisesti ammattiauttajina, omarahoitusedgelma näkyy erityisesti kolmannen sektorin toimijoissa. Maakuntarahasta voisi markkinoida omarahoitusosuuden mahdollisuutta. Vanhoilla järjestöillä (kotiseutu- jne.) on piilossa resursseja eli rahaa, jolla voisi kotiseutuasioita hyvinkin kehittää. Alueitten omailmeisyys on näkökulma, jota pitäisi osata kulttuuritoiminnan kautta kirkastaa.

Leader-hankkeissa paikallistason vastinerahoitus ei ole ollut ongelma, kun kulttuuritoimijat ovat nähneet, että hyöty todella kohdistuu niihin. Visio pitää olla, mm. paikallisen kehittämissuunnitelman kautta (Huittinen kuvataide, Vammala kirjallisuus Hakkaraisineen ja Kirjainstituutteineen). Ammattitaiteilijoita on vuodessa työllistetty neljässä eri hankkeessa.

Valtion rahoitus on saatava kohdistumaan sinne, minne on tarkoituskin. Säätö voi tehdä riskirahoituksia ja olla rohkea.

Aluekeskusten vahvistaminen sopii taidetoimikunnalle erinomaisesti. Satakunnan taidetoimikunta on verkostoitunut vahvasti. Yhteistyö on ollut vankkaa ja toisiin on ollut helppoa olla yhteydessä.

19. Saamelaisalueen tapaamistilaisuus Inarissa 8.1.2009

Saamelaisalueen tapaamisessa Inarissa saamelaismuseo Siidassa käsiteltiin Saamelaismuseon kehitystä ja toimintaa, Saamelaiskulttuurikeskuksen suunnittelua, saamelaisten kulttuuri-

toiminnan tilannetta ja tulevaisuutta, Saamelaiskäräjien ja sen kulttuurilautakunnan tehtäviä ja asemaa, saamelaisia kulttuuritapahtumia, kansainvälisyyttä ja saamelaisten asemaa taidehallinnossa.

Siidassa toimii saamelaismuseumo, Ylä-Lapin luontokeskus ja ulkomuseo sekä ravintola. Kokonaiskävijämäärä Siidassa on noin 100.000 kävijää vuodessa. Saamelaismuseumo esittelee vaihtuvissa näyttelyissään sekä saamelaista kuvataidetta että perinteeseen pohjautuvaa saamelaisille ominta taidetta eli duodjia, saamelaista käsityöperinnettä. Tavoitteena on lisätä saamelaisen taidekentän laajuutta ja monipuolisuutta ja rohkaista taiteilijoita tuomaan omia teoksiaan yleisön nähtäville. Museo vie tuottamia näyttelyitä muualle Suomeen ja ulkomaille. Museolla on aluetoimintaa saamelaisalueella Hetan aluetoimipiste, joka avattiin keväällä 2007, ja Kolttien perinnetalo Sevettijärvellä. Hetan toimipistettä eivät asiakkaat ole vielä kunnolla löytäneet, mutta Kolttien perinnetalossa kävijöitä oli kesällä 2008 noin 3.000. Sevettijärvellä museo on osallistunut aktiivisesti alueen kulttuurin kehittämiseen vetämällä TE-keskuksen rahoittamaa Elinkeinot ja kolttakulttuuri käsi kädessä -hanketta.

Museolla on yhteistyökumppaneita, joiden tapahtumia järjestetään Siidassa. Alkuperäiskansojen elokuvatuotantoon erikoistunut tammikuun lopussa pidettävä Skábmagovat-festivaali aloitettiin vuonna 1998. Tapahtuman pääjärjestäjä on Saamelaisaitteen Tuki ry. Festivaalin päänäyttämönä toimii Revontuliteatteri ulkosalla. Festivaali on saavuttanut huomattavaa julkisuutta kansainvälisesti. Festivaalilla on ollut myös suuri merkitys saamelaisten elokuvantekijöiden elokuvien levittämisessä maailmalle. Kesäkauden tärkein yksittäinen tapahtuma on Ijadis idja -tapahtuma, jonka teemana on alkuperäiskansojen musiikkilaidasta laitaan.

Saamelaisalueen elokuvakeskus aloitti toimintansa vuonna 2004 EU-rahoituksen turvin ja elokuvakeskus toimii Saamelaiskäräjien alaisuudessa. Elokuvakeskuksen taustalla on elokuvafestivaali ja keskuksen tehtävänä on koordinoita media- ja elokuva-alan koulutusta, tuotantoa sekä edistää levitystoimintaa ja markkinointia. Elokuvakeskus ja elokuvafestivaali ovat vaikuttaneet myös Yleisradion TV:n lastenohjelman Unna Junnan syntymiseen.

Saamelaisalueen koulutuskeskus Sámi oahpahus-guovddás on Suomessa ainoa ammatillinen oppilaitos, joka antaa opetusta myös saameksi. Koulutuskeskuksen koulutusaloja ovat saamelainen käsityö, poronhoito ja kulttuuri. Koulutuskeskuksen budjetti vuodelle 2009 on 4,5 M€. Peruslinjoilla on 150 opiskelijaa. Koulutuskeskus antaa myös laajasti työllisyyskoulutusta. Kokonaisopiskelijämäärä vuosittain kohoaa noin 1.000 opiskelijaan. Henkilötyövuosia koulutuskeskuksella on noin 80. Koulutuskeskus on kehittänyt saamen kielen virtuaaliopetusta ammatillisessa koulutuksessa. Koulutuskeskus haluaisi laajentaa virtuaaliopetusta eri puolilla maata niihin peruskouluihin, joissa on saamelaisia oppilaita. Tällä hetkellä oppilaitoksella ei ole oikeutta antaa tätä koulutusta peruskouluille suoraan. Virtuaaliopetuksen kehittäminen saamelaisalueella edellyttää laajakaistayhteyksien kehittämistä. Pääkoulutusyksikkö on Inarin kylässä, jossa sijaitsevat käsityö-, kieli- ja kulttuuriopetus. Ivalossa on muun muassa kokki-, datanomi- ja lähihoitajakoulutus sekä Toivoniemessä poronhoito- ja eräopetus.

Sevettijärvi on kolttakeskus, jossa asuu noin 200 henkeä. Väki on vähitellen vähentynyt, mistä syystä kolttien kieli ja kulttuuri ovat uhanalaisia. Kolttien asioista päättää kolttien kyläkokous. Joulukuussa 2008 perustettiin Kolttakulttuurisäätiö, jonka taustayhteisöinä ovat Saamelaiskulttuurin säätiö, Inarin kunta, Ortodoksikirkko sekä Metsähallitus. Koltasaamelaisten asioita hoitaa maa- ja metsätalousministeriö, joka ei ole kiinnostunut kulttuurin kehittämisestä, vaikka siitä onkin säännös Kolttalain 13 §:ssä. Kaksi vuotta sitten perustettiin myös Kolttakulttuuriyhdistys. Yhdistys on saanut Suomen kulttuurirahastolta 30.000 euroa koltan kielen ja kulttuurin strategian laatimiseen. Toistaiseksi tätä työtä ei

ole voitu toteuttaa. Sevettijärvellä sijaitsee ainoa koulu, jossa on koltansaamenkielistä opetusta. Kolttaperheitä asuu muun muassa Rovaniemellä, Oulussa, Helsingissä ja Tampereella. Näiden perheiden lapsilla ei ole mahdollisuuksia saada koltankielistä opetusta. Tähän olisi apuna virtuaaliopetuksen kehittäminen.

Kaikki saamelaisalueen peruskoulut ja lukiot antavat opetusta saamen kielessä. Saamelaisalueen ulkopuolella saamen kieltä opetetaan toistaiseksi vähän, mutta oppilasmäärä on kasvamassa. Osa opetuksesta annetaan virtuaalisesti. Saamelaisten kotiseutualue eli saamelaisalue käsittää Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnan pohjoisosan.

Saamelaiskäräjät on saamelaisen alkuperäiskansan edustuksellinen itsehallintoelin Suomessa. Se suunnittelee ja toteuttaa Suomen perustuslaissa saamelaisille turvattua kielellistä ja kulttuurista itsehallintoa, valvoo ja edistää saamelaisten oikeuksia ja elinoloja, hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevia asioita, tekee aloitteita ja esityksiä, antaa lausuntoja, neuvottelee viranomaisten kanssa, sekä päättää saamelaisten yhteiseen käyttöön myönnettyjen valtion varojen käytöstä. Saamelaiskäräjät perustettiin vuonna 1995 ja se valitaan vaaleilla joka neljäs vuosi.

Kulttuuri- ja taideoitoja hoitaa saamelaiskäräjien kulttuurilautakunta. Kulttuurilautakunta julistaa vuosittain haettavaksi kulttuurimäärärahan, joka tällä hetkellä on 205.000 euroa sekä Pohjoismaisille taiteilijajärjestöille 35.000 euroa. Lautakunta tekee päätökset apurahoista.

Tapaamistilaisuudessa käsiteltiin erityisesti koltasaamelaisten kielen ja kulttuurin uhanalaista asemaa, toimenpiteitä tulevaisuuden varmistamiseksi sekä virtuaalista kielenopetusta, sen kehittämistä ja ongelmia. Tämä tulee entistä merkittävämmäksi, koska lähes 60 % Suomen saamelaisista asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella eri puolilla maata.

Saamelaisten kulttuurikeskuksen suunnittelu on parhaillaan käynnissä ja arkkitehtikilpailu on ratkaistu. Keskukseksi tulee olemaan merkittävä asema saamelaiskulttuurin edistämiseksi.

Saamelaisten keskinäistä yhteistyötä Pohjoismaissa pidettiin erittäin tärkeänä, samoin kuin alkuperäiskansojen laajempaa yhteistyötä erityisesti taiteen ja saamelaiskulttuurin tunnetuksi tekemisessä.

Saamelaiskäsityön Sámi Duodjin aseman vahvistamista pidettiin erittäin keskeisenä osana saamelaiskulttuurin edistämistä.

Pertti Paltilan joulukuussa lähettämät kysymykset alueellisille toimijoille ja Saamelaismuseumo Siidan kommentit 8.1.2009 (tapaamistilaisuuden muutkin osallistujat ilmoittivat yhtyvän kommentteihin):

1. Tarvitaanko alueella yhteistä kulttuuristrategiaa ja minkä tahojen sen laadinnasta tulisi vastata?

Saamelaisille tarvitaan oma saamelaiskulttuuristrategia, jonka kautta määritellään myös saamelaisten laissa säädettyä kulttuuri-itsehallintoa. Saamelaiskäräjät vastaavat strategian laadinnasta yhteistyössä muiden saamelaiskulttuurin toimijoiden kanssa.

Saamelaisen kulttuuristrategian tulisi olla valtakunnallinen ja siinä tulisi ottaa huomioon saamelaisten sisäinen monikulttuurisuus.

2. Onko ja pitäisikö alueellisen taidetoimikunnan tai muun taiteen kentän toimijan edustus olla maakunnallisten liittojen MYR:ssä?

Saamelaisten edustus MYR:ssä tulee olla suurempi, jotta varmistetaan kentän riittävä tuntemus ja todellinen mahdollisuus vaikuttaa saamelaisen kulttuurin kehittämiseen. Se,

mitä tahoa edustajat edustavat, tulee määritellä erikseen saamelaiskäräjien ja muiden saamelaiskulttuurin toimijoiden kesken.

3. Onko nykyinen paikallisen ja alueellisen vastinrahoituksen järjestely hyvin toimiva vai pitäisikö sen järjestämistä muuttaa esimerkiksi alueellisen toiminnan painottamiseksi?

EU-projektien vastinrahoituksen järjestelyä tulee yksinkertaistaa esim. siten, että vastinrahoitus haetaan ja jaetaan yhdestä pisteestä.

4. Onko alueellisten taidetoimikuntien toimialue, tehtävät ja toimivalta sekä kokoonpano ja henkilöstön rakenne mielestänne hyvä, ellei, miten muuttaisitte?

Mielestämme yksi taidetoimikunta koko Lapin läänille ei ole riittävä, eikä sen toimintaa tunneta riittävästi saamelaisalueella. Taidetoimikunnat eivät myöskään riittävästi tunne saamelaisen kulttuurin taidemuotoja ja arvoja. Tarvitaan erityinen saamelaistaidetoimikunta, jonka tulee toimia valtakunnallisesti ja jolla tulee olla tehtävään riittävät resurssit ja työkalut.

5. Missä asioissa ja minkä tahojen kesken tulisi yhteistyötä lisätä alueella ja paikallisesti?

Saamelaiskulttuurin toimijoiden tulee yhdistää voimansa yhteisen kulttuuristrategian luomiseksi. Kulttuuristrategiassa tulee ottaa huomioon valtakunnallisuus.

6. Taiteen edistämisen alueellinen kolmannen sektorin toimijakenttä on hajanainen, se ei kata nykyisellään kaikkia taiteenaloja eikä koko maata. Miten vahvistaisitte ja laajentaisitte sitä?

Suomen saamelaisista 60 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten pelkkä alueellinen toiminta ja aktivointi ei riitä. Alueellisuus ei (enää) määrittele tämän päivän saamelaiskulttuuria. Tarvitaan erityinen saamelaistaidetoimikunta, joka tulee toimia valtakunnallisesti. Lisäksi tarvitaan kulttuurikeskuksia sekä saamelaisalueelle että yhteistyötä muualla Suomessa saamelaisen kulttuurin vahvistamiseksi.

Läänintaiteilijan tehtävä saamelaiskulttuurin alalla tulee säilyttää (joskin tehtävänimekettä joudutaan tulevaisuudessa muuttamaan) ja mielellään näitä tehtäviä tulee lisätä. Taide-
muotoihin tulee tietoisesti ja aktiivisesti sisällyttää myös perinteeseen pohjautuva duodji, saamelainen käsityö, sekä uusi muotoilu. Niiden arvoa ja merkitystä taiteena tulee nostaa esille nykyistä enemmän. Saamelaiseen kulttuuriin kuuluu yhtä lailla moderni taide, musiikki tai elokuva, eikä kulttuuria saisi jähmettää yhteen esim. perinnekulttuurin muottiin, jossa kulttuuri esitetään aina reliikkinä jostain menneisyyden elämänmuodosta. Saamelainen käsitys kulttuurista on laajempi kuin se, mitä mahtuu sanomalehtien kulttuurisivuille. Perinteiset elinkeinot, luontosuhde ja maailmankuva kuuluvat yhtä lailla kulttuuri-käsitteeseen.

Saamelaista kulttuuria määrittävät tulevaisuudessa enemmän ajattelun ja olemisen tavat kuin fyysiset ilmenemismuodot. Kulttuuri muuttuu ja moninaistuu ja toisaalta globaalissa maailmassa myös yhtenäistyy. Nämä luovat haasteita saamelaisen kulttuurin tulevaisuuden määrittelylle, mutta toisaalta avaavat ovia uusille ilmaisumuodoille.

Saamelaiseen kulttuuriin liittyy kiinteästi käsitys maailman alkuperäiskansojen yhteydestä. Tämän vuoksi tulisi tukea saamelaisten ja muiden alkuperäiskansojen kulttuurinvaihtoa esim. erityisellä alkuperäiskansojen taiteilijaresidenssillä ja näyttelyvaihdoilla.

7. Miten taiteen edistämisen ja luovien alojen kehittämisen yhteyttä vahvistettaisiin?

Saamen kielten ja kulttuurin opetusta tulee kehittää valtakunnallisesti ja uusiin teknologioihin nojautuen. Saamen kielten säilyminen ja oman kulttuuriperinnön tiedostaminen turvaavat saamelaisen identiteetin luovana voimavarana myös tulevaisuuden sukupolville.

Luovien alojen kehittämiseksi ja esittämiseksi tulee varata tarvittava infrastruktuuri ja puitteet mm. paikallisina kulttuurikeskuksina ja toimintatiloina. Luovien alojen yrittäjyyttä tulee tukea samalla esim. edullisilla lainoilla ja tarjoamalla työtiloja ja tukea tuotekehittelyyn ja markkinointiin. Alan korkea-asteen koulutusta tulee kehittää.

Saamelaismuseo Siidan rooli saamelaisessa kulttuurikentässä sisältää mm. seuraavia osa-alueita:

- museaaliset tehtävät: saamelaiskulttuurin tallennus, dokumentointi, säilyttäminen ja esittäminen
- saamelaisen yhteisön kollektiivisena muistina toimiminen
- ikkuna saamelaiseen maailmaan muille kuin saamelaisille
- foorumi saamelaislähtöisen taiteen esittämiselle.

Liite 2. Osallistujat alueellisissa tapaamistilaisuuksissa

Keski-Suomen tapaamistilaisuus 26.11.2008, Jyväskylä

Päivi-Marjut Raippalinna, Jyväskylän Taidemuseo
Kimmo Lehtonen, Luovan valokuvauksen keskus
Kaisu Tapaninen, Keski-Suomen elokuvakeskus
Raija Partanen, Keski-Suomen taidetoimikunta, puheenjohtaja
Hannu Korhonen, Keski-Suomen liitto
Sakarias Sokka, Keski-Suomen kulttuurirahasto
Sari Ilmola, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus
Marjo Tiainen-Niemistö, Lastenkulttuurikeskus Kulttuurianta
Elli Ojaluoto, Jyväskylän kulttuuripalvelukeskus
Tiina Nurminen, Keski-Suomen taidetoimikunta, pääsihteeri

Pohjois-Savon tapaamistilaisuus 27.11.2008, Kuopio

Vilja Ruokolainen, Itäisen tanssin aluekeskus
Tarja Talvitie, Kuopion taidemuseo
Ulla Bovellan, Lastenkulttuurikeskus LASTU
Johanna Frigård, VB - valokuvakeskus
Arja Laitinen, Taiteen keskustoimikunta
Eija Tanninen, Pohjois-Savon taidetoimikunta
Pekka Vähäkangas, Kuopion kaupunki, kulttuuritoimenjohtaja (erikseen)
Hanna-Mari Kokkonen, Kuopion kaupunki, kehittämissuunnittelija (erikseen)
Anna Vilkuna, Kuopion kaupunki, SARKA-projekti (erikseen)

Lapin tapaamistilaisuus 28.11.2008, Rovaniemi

Kari Lunnas, kulttuurivoimala
Ulla-Majja Kanerva, Lapin kamariorkesteri
Unto Käyhkö, Kemin kulttuuritoimi
Juhani Tuominen, TKT, Lapin yliopiston taiteen tiedekunta
Hilkka Liikanen, Rovaniemen kulttuuripalvelut
Anna Häkkinen, Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEO
Veli-Matti Hettula, Kittilän kunta
Jukka-Pekka Selin, Lapin taiteilijaseura
Kaija Kiuru, Lapin taidetoimikunta, puheenjohtaja

Juha Söder, Valtion säveltaidetoimikunta
Niko Taskinen, Lapin Alueteatteri
Merja Tervo, Rovaniemen kaupungin kulttuuripalvelut
Tarja Kautto-Seinäjäkainen, Lapin Lastenkulttuuriverkosto, Lapin Liitto
Kari Laine, Lapin taidetoimikunta
Petteri Putkinen, läänintaiteilija, mediakulttuuri, tuottaminen (erikseen)
Anu Riestola, läänintaiteilija, visuaaliset taiteet (erikseen)
Tuula Väisänen, läänintaiteilija, sanataide, esittävät taiteet (erikseen)
Timo Jokela, dekaani, Lapin yliopiston taiteen tiedekunta (erikseen)

Pohjois-Pohjanmaan tapaamistilaisuus 1.12.2008, Oulu

Aho Tomi, suunnittelija, Oulun läänin taidetoimikunta
Huotari Arja, johtaja, kulttuuritalo Valve, Oulun kaupunki
Rantala Olli, kehityspäällikkö (aloittanut työnsä 1.11.08), Kulttuuriasiakeskus, Oulun kaupunki
Hirvonen Anna-Riikka, johtaja, Oulun taidemuseo
Kauppinen Janne, aluetaidemuseotutkija, Oulun taidemuseo
Räisänen Alla, toiminnanjohtaja, Pohjoinen Valokuvakeskus
Ylisirmö Helena, toiminnanjohtaja, Oulun taiteilijaseura / Proto
Jäykkä Helena, toiminnanjohtaja (virkavapaalla), Pohjoinen tanssin aluekeskus,
Oulun läänin taidetoimikunnan jäsen
Holopainen Tuure, kulttuurijohtaja, Pohjois-Pohjanmaan liitto
Laiho Katri, tuottaja, Valve, Taikalamppu
Pesonen Sauli, toiminnanjohtaja, Oulun elokuvakeskus

Kainuun tapaamistilaisuus 2.12.2008, Kajaani

Aaltonen Helena, maakuntasuhteeri, Kainuun maakunta-kuntayhtymä
Aho Tomi, suunnittelija, Oulun läänin taidetoimikunta
Brunou Risto, sivistysjohtaja, Kajaanin kaupunki
Hiltunen Satu, läänintaiteilija, Oulun läänin taidetoimikunta
Hämäläinen Risto, kansliapäällikkö, Kajaanin kaupunki
Kovalainen Anne, talouspäällikkö, Kajaanin kaupunginteatteri
Mäkinen Antti, johtaja, Kainuun museo
Pakalèn Kalle, tuottaja, Routa Company
Saastamoinen Kirsi, taiteellinen johtaja, Routa Company
Toivanen Antti, asiamies, Kainuun rahasto

Pirkanmaan tapaamistilaisuus 5.12.2008, Tampere

Jouni Koskela, edunvalvontapäällikkö, Pirkanmaan liitto

Pertti Timonen, Pirkanmaan taidetoimikunta, puheenjohtaja

Aimo Hyvärinen, Pirkanmaan taidetoimikunta, jäsen

Kaarina Karjula, Pirkanmaan taidetoimikunta, jäsen

Armas Ketonen, pääsihteeri, Pirkanmaan taidetoimikunta

Silja Minkkinen-Poikolainen, asiamies, SKR Pirkanmaan rahasto

Kaisa Kirkko-Jaakkola, kulttuuritoimenjohtaja, Nokian kaupunki, SKR Pirkanmaan rahaston hoitokunnan varapuheenjohtaja

Jukka-Pekka Laakso, toiminnanjohtaja, Pirkanmaan elokuvakeskus

Irma Puttonen, toiminnanjohtaja, Valokuvakeskus Nykyaika

Outi Koivisto, koordinaattori, Tampereen kaupunki, Taikalamppu

Pilvi Kuitu, PiiPoo, toiminnanjohtaja Taikalamppu

Anniina Kumpuniemi, Sisä-Suomen tanssin keskus/Pirkanmaan tanssin keskus, hallituksen puheenjohtaja.

Minna Vapaa-Suominen, Pirkanmaan tanssialan yhdistys Perpetuum Mobile ry, hallituksen varapuheenjohtaja

Marja-Liisa Linder, amanuenssi, Tampereen taidemuseo, Pirkanmaan aluetaidemuseo

Leena Aaltonen, toiminnanjohtaja, Suomen kirjainstituutti

Tuula Martikainen, tilaajapäällikkö, Tampereen kaupunki

Lasse Paananen, kehityspäällikkö, Luova Tampere -ohjelma

Etelä-Savon tapaamistilaisuus 8.12.2008, Mikkeli

Mari Aholainen, vapaa-ajan ja kulttuuritoimenjohtaja, Pieksämäen kaupunki

Aulis Oittinen, kulttuuritoimenjohtaja, Mikkelin kaupunki

Outi Rantasuo, kulttuuritoimenjohtaja, Savonlinnan kaupunki

Hanna Makkula, Etelä-Savon maakuntaliitto, matkailu- ja kulttuuri erityisalueinaan

Matti Karttunen, aluetaidemuseo, Mikkeli

Kirsi Liimatainen, Riihisaaren maakuntamuseo, Savonlinna

Mervi Riikonen, toiminnanjohtaja, Lastenkulttuurikeskus Verso, Etelä-Savon taidetoimikunnan varapuheenjohtaja

Helinä Tepponen, intendentti, toimitusjohtaja, Mikkelin orkesteri

Jorma Julkunen, asiamies, Etelä-Savon maakuntarahasto Mikkeli

Riitta Moisander, pääsihteeri, Etelä-Savon taidetoimikunta

Pohjois-Karjalan tapaamistilaisuus 9.12.2008, Joensuu

Tarja Raninen-Siiskonen, museonjohtaja, Joensuun museot
Reetta Gröhn-Soininen, kuvanveistäjä, Pohjois-Karjalan taidetoimikunta
Liisa Haverila, kuvataiteen läänintaiteilija, taidetoimikunta
Esko Kauppinen, konservatorion lehtori, taidetoimikunta
Tuomo Vatanen, asiamies, SKR Pohjois-Karjalan rahasto
Raimo Turunen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pekka Silvennoinen, elokuva sihteeri, Pohjois-Karjalan alueellinen elokuvayhdistys
Hanna Suhonen, esittävän taiteen tuottaja-läänintaiteilija, taidetoimikunta
Riku Innamaa, teatterinjohtaja, Joensuun kaupunginteatteri
Hanna Susitaival, pääsihteeri, taidetoimikunta

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan tapaamistilaisuus 10.12.2008, Helsinki

Helena Laahaniemi, ma. pääsihteeri, Uudenmaan taidetoimikunta
Esa Toppila, hallituksen jäsen, Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus rf
Christer Valtanen, toiminnanjohtaja, Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus rf
Ulla Teräs, maakuntamuseotutkija, Helsingin kaupungin museo – Keski-Uudenmaan maakuntamuseo
Raisa Laurila-Hakulinen museonjohtaja, Hyvinkään Taidemuseo
Kristiina Vollar, kulttuuritoimenjohtaja, Keravan kaupunki
Juha-Pekka Putkonen, apulaisrehtori, Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto
Heikki Lund, hallituksen varapuheenjohtaja / Keski-Uudenmaan Teatteri
Simo Tamminen, hallituksen jäsen, Keski-Uudenmaan Teatteri
Maaret Eloranta, kulttuuritoimenjohtaja, Kirkkonummen kunta
Niina Hummelin, vs. rehtori, Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkki
Timo Parkkonen, toiminnanjohtaja, Lasten ja nuorten taidekeskus, Hyvinkää
Katri Storhammar, toiminnanjohtaja, Nurmijärven Kivi-juhlat ry
Agneta Eriksson johtaja, Sydkustens landskapsförbund
Elina Leppänen asiamies, Uudenmaan Kulttuurirahasto
Tarja Haili, erityisasiantuntija, Uudenmaan liitto
Anne-Maria Björninen, puheenjohtaja, Vantaan taiteilijaseura
Adolfo Vera, uusi puheenjohtaja, Vantaan taiteilijaseura
Matts Blomqvist, kulttuurisihteeri, Tammisaaren kaupunki
Jaana Räsänen, läänintaiteilija, Uudenmaan taidetoimikunta
Eija Pouttu, osastosihteeri, Uudenmaan taidetoimikunta

Kymenlaakson tapaamistilaisuus 11.12.2008, Kouvola ja Kotka

Kouvolassa:

Aija Matero, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, Kouvolan kaupunki

Petri Liukkonen, kirjastotoimenjohtaja, Kuusankoski

Pirkko Pukka, puheenjohtaja, Kotkan Valokuvakeskus

Ari Helander, puheenjohtaja, Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Matti Nieminen, pääsihteeri, pääsihteeri, Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Kotkassa:

Ritva Javanainen, toiminnanjohtaja, Kesäyliopisto, Kymenlaakson liitto ja Kymenlaakson maakuntarahasto

Laura Päiviö, kulttuuriasiakkeksen toiminnanjohtaja, Kotkan kaupunki

Petri Pietiläinen, kulttuurisuunnittelija

Eeva Päiviö, kulttuurisihteeri, Haminan kaupunki

Matti Nieminen, pääsihteeri, Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Etelä-Karjalan tapaamistilaisuus 12.12.2008, Lappeenranta

Heikki Timonen, toimialajohtaja, Lappeenrannan kaupunki

Jussi Virsunen, toimialajohtaja, Imatran kaupunki

Pirjo Hietala, asiamies, Etelä-Karjalan liitto

Marjatta Räsänen, aluetaidemuseon tutkija, Etelä-Karjalan taidemuseo

Tatu Kosonen, Kaakkois-Suomen valokuvakeskus

Helena Kesseli, asiamies, Etelä-Karjalan rahasto

Jorma Kallio, puheenjohtaja, Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus

Juha Iso-Aho, varapuheenjohtaja, Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Matti Nieminen, pääsihteeri, Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Varsinais-Suomen tapaamistilaisuus 15.12.2008, Turku

Marja Kannisto, koulutussihteeri, Varsinais-Suomen Kansanopisto, Paimio

Metsämarja Aittokoski ja Kati Oksanen, ValoAurinko - lasten ja nuorten kulttuurin tukiyhdistys ry, lastenkulttuurin taitotalo osuuskunta

Mirjam Martevo, kulttuuritoimenjohtaja, Salon kaupunki

Anne Sjöström, Naantalin kaupunki

Tiina Tunturi, Naantalin musiikkijuhlat

Maarit Nissilä, Jöötti ry, Turku

Lotta Skaffari, Läntinen tanssin aluekeskus, Turku

Kari J. Kettula ja Lisa Savola, Turun Kirjamessut, Turku

Jenni Akkola, Aura Street Market -yhdistys, Turku

Merja Pylkkänen, Valokuvakeskus Peri, Turku

Johanna Lehto-Vahtera, museonjohtaja, Aboa Vetus & Ars Nova -museo / Matti Koivurinnan säätiö

Joachim Thibblin, Åbo Svenska Teater, Åbo

Risto Hyppönen, Turun ammattikorkeakoulun taideakatemia, Turku

Eeva Soini, koreografi, Tanssiteatteri ERI

Reino Koivula, Arte ry, Turku

Kari Immonen, Turun taidemuseo, Turku

Nyblom Jenny, Turun taidemuseo, Turun taiteilijaseura ry, Turku

Riitta Luoma, kulttuuritoimi, Turku

Christer "CHRZU" Lindström, sihteeri, Turun Anikistit ry, Turku

Anne Moisander, Rokmanni ry, Turku

Jaakko Kuusi ja Teresa Termonen, TEHDAS teatteri, Turku

Niina Suominen, Anikistit ry, Turku

Timo Harju, Sanataidekoulu Kratti

Jukka Vehmas, puheenjohtaja, Varsinais-Suomen taidetoimikunta, Laitila

Sirkku Kokki, Turun Seudun tanssioppilaitos, Turku

Tarja Ervasti, Salon taiteilijaseura, Salo

Eeva Roiha, Turun kaupunki, Turku

Sanna Suomi & Merja Lind, Kotipiha-projekti / Sylvi Salonen Oy, Turku

Päivi Oliva / Nina Luostarinen / Annika Blomberg, HUMAK, / Turun seudun kulttuuriyrittäjyyskeskus, Turku

Paula Sjöblom, asiamies, Varsinais-Suomen Kulttuurirahasto, Turku

Jarmo Ikonen, Littera Baltica ry, Turku

Pekka Nummelin, Varsinais-Suomen elokuvakeskus, Turku

Jenny Kari, Turun yliopiston varsinaissuomalainen osakunta TVO,

Reetta Niemelä, C.O. Malmin koulu, Turku

Dag Andersson, Finlandssvenskt filmcentrum rf., Åbo

Rauno Melos, Crusell-seura ry/ Crusell-viikko, Uusikaupunki

Anna Puukka, TVO, Turku

Petra Lähde, TVO, Turku

Makkonen Kimmo, TVO, Turku

Timo Väntsi/Framil ry, Varsinais-Suomen taidetoimikunta

Milla Järviopetäjä, Varsinais-Suomen taidetoimikunta

Maija Nyström, Varsinais-Suomen taidetoimikunta

Annamari Karjalainen, Varsinais-Suomen taidetoimikunta

Keski-Pohjanmaan tapaamistilaisuus 16.12.2008, Kokkola

Kauppi Virkkala, yhteyspäällikkö, Keski-Pohjanmaan liitto

Jaana Erkkilä, kuvataiteilija, opintorehtori, Pohjoismainen taidekoulu, taidetoimikunnan jäsen

Irene Välimäki, tekstiilitaiteilija

Helga Sarviranta-Vuotila, talouspäällikkö, Kokkolan kaupunginteatteri

Aija Isosaari, kuvataiteen opettaja, Kokkolan Seudun Opisto

Marjo-Riitta Ventola, esittävän taiteen koulutusohjelmajohtaja, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Päivi Aittomäki, kuvataideopettaja, Kokkolan Seudun Opisto

Päivi Rosnell, vs, kulttuurisihteeri, Pietarsaaren kaupunki

Sampo Purontaus, kulttuuritoimenjohtaja, Kokkolan kaupunki

Kai-Eerik Käsälä, tuotantopäällikkö, Pohjanmaan taidetoimikunnan puheenjohtaja

Helka Körkkö, suunnittelija, Pohjanmaan taidetoimikunta

Pohjanmaan tapaamistilaisuus 17.12.2008, Vaasa

Kai-Eerik Käsälä, tuotantopäällikkö, Pohjanmaan taidetoimikunnan puheenjohtaja

Gunilla Sand, toiminnanjohtaja, Stundars

Gunilla Lång-Kivilinna, arkkitehti, taidetoimikunnan jäsen

Eija Koski, SKR:n Etelä-Pohjanmaan rahaston sihteeri

Mia Wiik, tanssija, tuottaja, Watt Waasan alueen tanssitaiteilijat ry, Vaasa

Heimo Salomaa, kulttuurijohtaja, Pohjanmaan liitto

Vivan Lydbäck, kulturschef, Kulturösterbotten

Marit Berndtson, hallintopäällikkö, Vasa Teater

Seija Metsärinne, teaterschef, Vasa Teater

Ilias Missyris, Wildlife festivaali, Vaasa

Vesa Heinonen, Wildlife festivaali, Vaasa

Klas Fransberg, Elokuveskus Botnia

Christian Olsson, yliopettaja, elokuvaohjaaja, taidetoimikunnan jäsen

Tuula Airola, intendentti, Pohjanmaan museo

Monica Johnson, toiminnanjohtaja, Korsholman musiikkijuhlat

Olle Victorzon, kulttuurisihteeri, Mustasaaren kunta

Tarja Hautamäki, kulttuuritoimenjohtaja, Vaasan kaupunki

Helka Körkkö, suunnittelija, Pohjanmaan taidetoimikunta

Etelä-Pohjanmaan tapaamistilaisuus 17.12.2008, Seinäjoki

Juha Alarinta, asiamies, SKR:n Etelä-Pohjanmaan rahasto

Päivi Rintaniemi, keraamikko, taidetoimikunnan varapuheenjohtaja

Jarmo Anttila, rehtori, Etelä-Pohjanmaan musiikkiopisto, Seinäjoen orkesterin johtaja

Mika Virkkala, suunnittelija, Sibelius-akatemia, taidetoimikunnan jäsen

Leena Passi, museonjohtaja, Nelimarkka-museo, Alajärvi

Leena Kråknäs, kulttuuritoimenjohtaja, Seinäjoen kaupunki

Virpi Myllymäki, vs. kulttuurijohtaja, Etelä-Pohjanmaan liitto

Juhani Heikkilä, vs. kulttuurisihteeri, Etelä-Pohjanmaan liitto

Marja-Leena Mäkelä, lastenkirjallisuuden ja -kulttuurin läänintaiteilija

Kai-Eerik Käsälä, ohjelmapäällikkö, Pohjanmaan taidetoimikunnan puheenjohtaja

Hämeen tapaamistilaisuus 18.12.2008, Hämeenlinna

Pertti Munck, Hämeen taidetoimikunnan puheenjohtaja

Taija Tuominen, vs. pääsihteeri, Hämeen taidetoimikunta

Timo Koivu, kulttuuri- ja hallintopäällikkö, Hämeenlinnan kaupunki

Riitta Toivonen, asiamies, Hämeen rahasto

Seija Shemeikka, informaattikko, Hämeenlinnan kaupungin kirjasto/maakuntakirjasto

Ann-Mari Virta, vs. johtaja, Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX

Timo Nousiainen, markkinointipäällikkö Hämeen liitto

Sirpa Taulu, toiminnanjohtaja, Ars Häme

Juha Laurikainen, koulutusohjelmajohtaja, Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeen taidetoimikunnan jäsen

Jukka Jokinen, hallintojohtaja, Hämeenlinnan kaupungin teatteri

Päivi Viherluoto, amanuensi, Hämeenlinnan taidemuseo

Anna Vésen, tuottajaläänintaiteilija, Hämeen taidetoimikunta

Päijät-Hämeen tapaamistilaisuus 18.12.2008, Lahti

Ulla Koskinen-Laine, Hämeen taidetoimikunta, varapuheenjohtaja

Taija Tuominen, vs. pääsihteeri, Hämeen taidetoimikunta

Riittakatriina Manninen-Louhensalo, kulttuurisihteeri, Lahden kaupunki

Leena Perälä, elokuvakeskustyöntekijä, Päijät-Hämeen elokuvakeskus

Markus Lehtinen, elokuvakeskustyöntekijä, Päijät-Hämeen elokuvakeskus

Aimo Hentinen, toiminnanjohtaja, Hollolan nuorisoseura ry, Hämeen taidetoimikunnan jäsen

Piia Poutanen, rehtori, Lahden tanssiopisto

Antti Salokannel, puheenjohtaja, Kauno ry

Pekka Hopeakoski, yhteyspäällikkö, Päijät-Hämeen liitto

Satakunnan tapaamistilaisuus 19.12.2008, Pori

Juhani Numminen, SKR, Satakunnan rahasto, puheenjohtaja

Mirja Ramstedt-Salonen, Porin taidemuseo

Max Ryyänen, TaiK, Porin taiteen ja median osasto

Kirsi Jaakkola, Porin lastenkulttuurikeskus - Satakunnan lastenkulttuuriverkosto

Inkamaija Itia, Porin taidemuseo

Timo Pukkila, Karhuseutu ry

Paula Pullinen, Rauman kulttuuri- ja vapaa-aikakeskus

Emma Susi, Turun yliopiston kulttuuriyön ja maisemantutkimuksen laitos, SatakuntaMallisto-hanke, Porin yliopistokeskus

Tuula Telin, Satakuntaliitto

Risto Ojanen, Satakunnan taidetoimikunta

Hannu Aaltonen, Satakunnan taidetoimikunta, puheenjohtaja

Tuuli Penttinen-Lampisuo, Satakunnan taidetoimikunta, taiteen tuottamisen läänintaiteilija

Ari Impola, Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry

Yrjö Räikkälä, Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry

Annukka Tuppurainen, Porin lastenkulttuurikeskus - Satakunnan lastenkulttuuriverkosto, Vähäx valottaa -hanke

Tarja Toikka, TaiK, Porin taiteen ja median osasto

Esko Nummelin, Porin taidemuseo

Petri Rinne, Joutsenten reitti ry

Saamelaisalueen tapaamistilaisuus 8.1.2008, Inari

Tarmo Jomppanen, museonjohtaja, Saamelaismuseum Siida

Arja Hartikainen, intendentti, Saamelaismuseum Siida

Sari Valkonen, kulttuuritulkki, Saamelaismuseum Siida

Juha Guttorm, hallintopäällikkö, Saamelaiskäräjät

Jouni Ilmari Jomppanen, kulttuurilautakunnan puheenjohtaja, Saamelaiskäräjät

Anita Kumpulainen, kulttuurisihteeri, Inarin kunta

Marja Suojoki-Gauriloff, Kansalaisopiston vs. rehtori, Inarin kunta

Liisa Holmberg, kehittämisjohtaja, vs. rehtori, Saamelaisalueen koulutuskeskus

Inka Laiti, opiskelija, Saamelaisalueen koulutuskeskus

Petteri Laiti, käsityöläinen, Sámi Duodji ry

Liite 3. Luettelo alueellisista toimijoista

Alueelliset taidetoimikunnat

Etelä-Savon taidetoimikunta, Mikkeli
Hämeen taidetoimikunta, Hämeenlinna
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta, Kouvola
Keski-Suomen taidetoimikunta, Jyväskylä
Lapin taidetoimikunta, Rovaniemi
Oulun läänin taidetoimikunta, Oulu
Pirkanmaan taidetoimikunta, Tampere
Pohjanmaan taidetoimikunta, Vaasa
Pohjois-Karjalan taidetoimikunta, Joensuu
Pohjois-Savon taidetoimikunta, Kuopio
Satakunnan taidetoimikunta, Pori
Uudenmaan taidetoimikunta, Helsinki
Varsinais-Suomen taidetoimikunta, Turku

Alueelliset elokuvakeskukset

Elokuvakeskus Botnia, Vaasa
Finlandssvenskt Filmcentrum
Filmcentrum Vasa
ISAK ry - Itä-Suomen audiovisuaalisen kulttuurin kehittämissyhdystys ry, Kuopio
Keski-Suomen elokuvakeskus ry – KSEK, Jyväskylä
Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus – LEO, Rovaniemi
Pirkanmaan elokuvakeskus ry – PEK, Tampere
Pohjois-Karjalan alueellinen elokuvayhdistys ry – PKEY, Joensuu
Päijät-Hämeen Elävän Kuvan Keskus ry – PHEK, Lahti
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry – SEKK, Pori
Alkuperäiskansojen elokuvakeskus Skábma, Inari (saamelaiskäräjät)
Oulun elokuvakeskus ry, Oulu
Varsinais-Suomen elokuvakeskus ry – VSEK, Turku

Alueelliset valokuvakeskukset

Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus rf, Karjaa
Kaakkois-Suomen valokuvakeskus ry, Lappeenranta
Kotkan valokuvakeskus yhdistys ry, Kotka
Luovan valokuvauksen keskus ry, Jyväskylä
Mikkelin valokuvataide ry, Mikkelä
Pohjanmaan Valokuvakeskus Lakeus ry, Lapua
Pohjoinen valokuvakeskus – Nordliga Fotocentret ry, Oulu
Valokuvakeskus Nykyaika ry, Tampere
Valokuvakeskus Peri ry, Turku
Victor Barsokevitsch -Seura ry, Kuopio

Alueelliset tanssin keskukset

Itäinen tanssin aluekeskus, Kuopio
Läntinen tanssin aluekeskus, Turku
Pohjoinen tanssin aluekeskus, Oulu
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus, Tampere
Tanssin aluekeskus, Helsinki

Lastenkulttuurikeskukset

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, Hämeenlinna
NUKU, Kulttuuritalo Valve, Oulu
Annantalo, Helsinki
Kulttuurialta, Jyväskylä
Taidetalo Pessi, Vantaa
Lastenkulttuurikeskus LASTU, Lapinlahti
Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto, Vaasa
Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku, Lappeenranta
Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto, Kotka
Louhimo, Seinäjoki
Taidekaari, Tampere
Lapin lastenkulttuuriverkosto, Rovaniemi
Porin lastenkulttuurikeskus- Satakunnan lastenkulttuuriverkosto, Pori
Lasten ja nuorten taidekeskus, Hyvinkää
Voipaala, Valkeakoski
Kulttuuripaja, Turku

Alueorkesterit

Lapin kamariorkesteri, Rovaniemi

Alueteatterit

Joensuun kaupunginteatteri – Pohjois-Karjalan alueteatteri

Kajaanin kaupunginteatteri – Oulun läänin alueteatteri

Rovaniemen teatteri – Lapin alueteatteri

Wasa teater – Österbottens regionteater

Åbo Svenska Teater

Aluetaidemuseot

Etelä-Karjalan taidemuseo, Lappeenranta

Helsingin kaupungin taidemuseo, Uudenmaan aluetaidemuseo, Helsinki

Hämeenlinnan taidemuseo, Hämeenlinna

Joensuun taidemuseo, Joensuu

Jyväskylän taidemuseo, Jyväskylä

Kemin taidemuseo, Kemi

Kuopion taidemuseo, Kuopio

Lahten taidemuseo, Lahti

Mikkelin taidemuseo, Mikkeli

Nelimarkka-museo, Alajärvi

Oulun taidemuseo, Oulu

Pohjanmaan museo, Vaasa

Porin taidemuseo, Pori

Rovaniemen taidemuseo, Rovaniemi

Tampereen taidemuseo, Tampere

Turun taidemuseo, Turku

Maakunnan liitot

Etelä-Karjalan liitto, Lappeenranta

Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoki

Etelä-Savon maakuntaliitto, Mikkeli

Hämeen liitto, Hämeenlinna

Itä-Uudenmaan liitto, Porvoo

Kainuun maakunta-kuntayhtymä, Kajaani

Keski-Pohjanmaan liitto, Kokkola
Keski-Suomen liitto, Jyväskylä
Kymenlaakson liitto, Kotka
Lapin liitto, Rovaniemi
Pirkanmaan liitto, Tampere
Österbottens förbund, Pohjanmaan liitto, Vaasa
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Joensuu
Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulu
Pohjois-Savon liitto, Kuopio
Päijät-Hämeen liitto, Lahti
Satakuntaliitto, Pori
Uudenmaan liitto, Helsinki
Varsinais-Suomen liitto, Turku

Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastot

Etelä-Karjalan rahasto, Lappeenranta
Etelä-Pohjanmaan rahasto, Vaasa
Etelä-Savon rahasto, Mikkeli
Hämeen rahasto, Hämeenlinna
Kainuun rahasto, Kajaani
Keski-Pohjanmaan rahasto, Kokkola
Keski-Suomen rahasto, Jyväskylä
Kymenlaakson rahasto, Kouvola
Lapin rahasto, Rovaniemi
Pirkanmaan rahasto, Tampere
Pohjois-Karjalan rahasto, Joensuu
Pohjois-Pohjanmaan rahasto, Oulu
Pohjois-Savon rahasto, Kuopio
Päijät-Hämeen rahasto, Lahti
Satakunnan rahasto, Pori
Uudenmaan rahasto, Järvenpää
Varsinais-Suomen rahasto, Turku

Svenska Kulturfondenin alueelliset asiamiehet

Regionombudsman för Nyland, Helsingfors

Regionombudsman för Åboland och Åland, Pargas

Regionombudsman för Österbotten, Vasa

Maakuntien keskuskaupungit

Lappeenranta

Seinäjäoki

Mikkeli

Hämeenlinna

Porvoo

Kajaani

Kokkola

Jyväskylä

Kotka

Rovaniemi

Tampere

Vaasa

Joensuu

Oulu

Kuopio

Lahti

Pori

Helsinki

Turku

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-485-666-9 (PDF)

ISSN 1797-951X (Verkojulkaisu)